flacăra

anul XXXIII
15 (1504) vineri
13 aprilie
1984

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Politica președintelui Nicolae Ceaușescu — voința nestrămutată a poporului român:

„A TRĂI ÎN PACE ȘI COLABORARE CU TOATE NAȚIUNILE DE PE GLOB"

Rodnica întîlnire româno-angoleză la nivel înalt

■ Comentariu și fotocronică în paginile 2–3 ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au sosit ieri într-o vizită de prietenie în R.S.F. Iugoslavia

La ora cînd revista noastră intra în rotativă, corespondențele din Belgrad relatau despre primirea călduroasă, prietenească făcută înalților soli ai poporului român.

Țărani cu cartea-n mînă

— O privire în laboratoarele unde se nasc performanțele agriculturii arădene

pagina 6

Ipoteze

Am descoperit oare străvechea Posadă?

pagina 17

● „Nu-mi pot imagina o lume fără oglinzi"

interviul din pagina 9 cu Ion Besoiu

● Răsfoind Cartea pictorilor

pagina 10

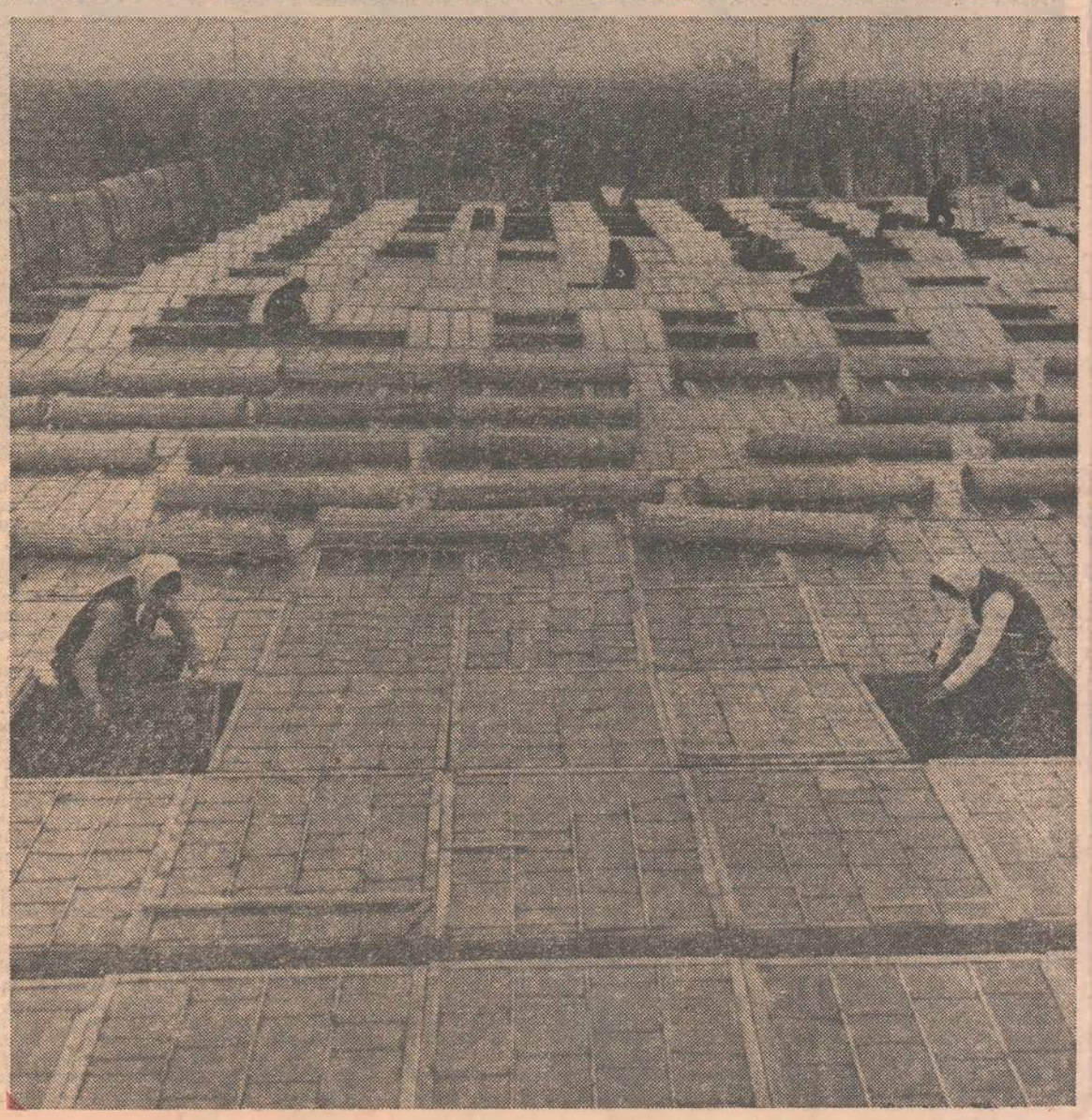

BUCUROȘI DE OASPEȚI

Noi perspective conlucrării multilaterale

Întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Jose Eduardo dos Santos

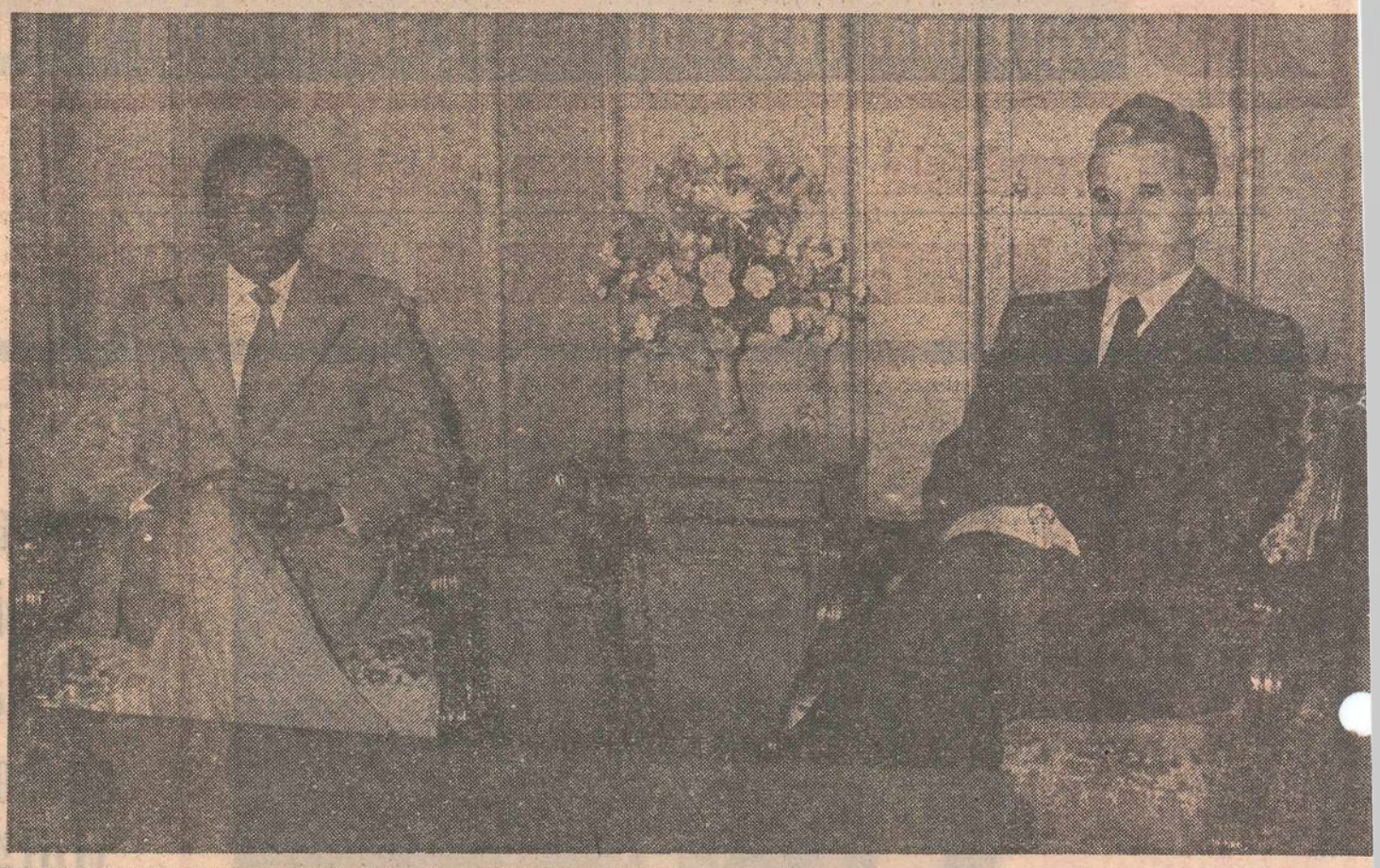

Sub semnul dorinței comune de dezvoltare multilaterală a relațiilor româno-angoleze, recent a avut loc, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, vizita oficială de prietenie în țara noastră a tovarășului Jose Eduardo dos Santos, președintele M.P.L.A. — Partidul Muncii, președintele Republicii Populare Angola.

După cum este cunoscut, relațiile de prietenie româno-angoleze datează de multă vreme. Lupta de eliberare a poporului angolez s-a bucurat, încă de la început, de o largă simpatie și de sprijin în țara noastră. România socialistă a acordat poporului angolez un sprijin activ și multilateral, salutînd cu căldură și satisfacție victoria luptei sale de eliberare și stabilind imediat relații diplomatice cu statul angolez independent. Raporturile de prietenie și colaborare dintre țările noastre au cunoscut o dezvoltare continuă, pe baza trainică a principiilor independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. În evoluția relațiilor româno-angoleze, un moment de însemnătate deosebită l-a constituit vizita oficială de prietenie efectuată în Angola, în primăvara anului 1979, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Documentele semnate cu acest prilej, în primul rînd Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Populară Angola, au asigurat o bază trainică dezvoltării în continuare a colaborării prietenești dintre partidele, țările și popoarele noastre, în avantajul reciproc, al cauzei păcii și progresului în lume. În spiritul celor convenite, au fost inițiate sau se află în curs de desfășurare o serie de acțiuni de cooperare, îndeosebi în domeniile agriculturii, prelucrării lemnului și pregătirii cadrelor. Numeroși tineri angolezi s-au pregătit sau continuă să se pregătească în România pentru a deveni specialiști în diferite domenii de activitate.

Expresie elocventă a evoluției continuu ascendente a raporturilor de prietenie și colaborare dintre țările, partidele și popoarele noastre, a dorinței României și Angolei de a da noi dimensiuni raporturilor bilaterale în cele mai diverse domenii de activitate, precum și colaborării lor active pe arena mondială, noul dialog la nivel înalt româno-angolez constituie, în același timp, încă o dovadă a bunelor raporturi de prietenie și conlucrare pe care România socialistă le întreține cu țările africane, cu toate statele care au pășit pe calea dezvoltării libere și independente.

În cadrul convorbirilor oficiale, în toasturile rostite, în celelalte documente ale vizitei a fost exprimată dorința comună de a lărgi și mai mult cadrul colaborării și cooperării reciproc avantajoase dintre România și Angola, de a găsi noi posibilități, căile și modalitățile concrete de înfăptuire a înțelegerilor convenite la nivel înalt. Referitor la domeniul economic, a fost reafirmată hotărîrea de a lărgi conlucrarea reciproc avantajoasă dintre România și Angola, prin valorificarea tot mai largă a posibilităților pe care le oferă, în acest sens, economiile naționale ale celor două țări. S-a convenit să fie extinsă cooperarea în diverse sectoare economice, în folosul și spre binele celor două țări și popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării internaționale. Cei doi conducători de partid și de stat au subliniat voința României și Angolei de a întări conlucrarea pe arena mondială, în cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale, al Grupului „celor 77" și al mișcării țărilor nealiniate, de a-și aduce, prin eforturi și acțiuni comune, contribuția activă la reglementarea justă, democratică, a problemelor complexe ce confruntă omenirea, la promovarea politicii de pace, dezarmare, securitate, înțelegere și colaborare, la înfăptuirea idealurilor de libertate, independență și progres ale tuturor popoarelor, la edificarea unei lumi mai drepte și mai bune.

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Jose Eduardo dos Santos au avut, de asemenea, un larg schimb de păreri cu privire la unele probleme ale vieții internaționale. A fost exprimată îngrijorarea profundă față de încordarea existentă în lume, ca rezultat al politicii imperialiste de forță și amenințare cu forța, de menținere și extindere a sferelor de influență, de escaladare a cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că problema fundamentală a epocii noastre o constituie asigurarea păcii, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. A fost examinată îndeaproape evoluția situației din zonele geografice în care se află situate România și Angola. Legat de aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat situația deosebit de gravă creată în Europa ca urmare a amplasării rachetelor americane cu rază medie de acțiune în unele state vest-europene. S-a arătat că se impune să se facă totul pentru oprirea amplasării rachetelor americane pe continentul european, precum și a contramăsurilor anunțate de U.R.S.S., pentru reluarea negocierilor sovieto-americane în vederea ajungerii la un acord corespunzător, care să ducă la eliminarea tuturor rachetelor cu rază medie de acțiune din Europa și, în general, a oricăror arme nucleare. Analizînd situația din Africa, cei doi președinți au subliniat importanța întăririi unității

...românо-angoleze

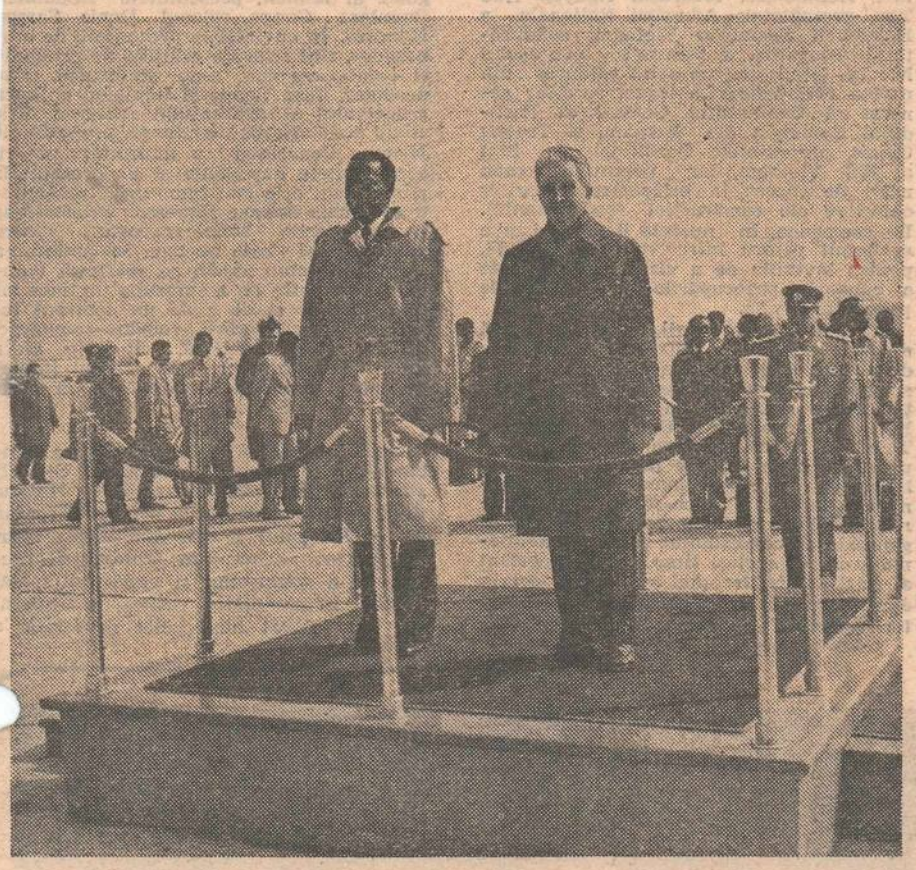

și solidarității popoarelor africane, a intensificării activității Organizației Unității Africane, pentru consolidarea independenței economice a acestor popoare, pentru dezvoltarea conlucrării dintre ele. Cei doi conducători s-au pronunțat pentru soluționarea tuturor conflictelor dintre țările africane pe cale pașnică, prin negocieri, în spiritul rezoluțiilor O.U.A., care să ducă la adîncirea unității statelor de pe acest continent, la crearea celor mai bune condiții pentru propășirea lor economico-socială.

Referitor la situația din Africa australă, s-a apreciat că trebuie făcut totul pentru ca Africa de Sud să respecte angajamentele asumate, să-și retragă complet toate trupele din sudul Angolei, să pună capăt cu desăvîrșire oricăror acte agresive și oricărui amestec în treburile interne ale Angolei. În același timp, a fost reliefată necesitatea abolirii politicii rasiale și de apartheid din Africa de Sud, realizării unui stat democratic, care să asigure deplina egalitate a tuturor locuitorilor, indiferent de culoare, participarea lor la viața politică și socială a țării. Au fost apreciate ca un fapt pozitiv înțelegerile intervenite în ultimul timp între unele state din Africa australă și Africa de Sud și s-a subliniat necesitatea ca ele să fie respectate pentru ca să poată contribui la dezvoltarea economico-socială a popoarelor din această zonă, la consolidarea cuceririlor lor pe calea edificării vieții noi. A fost exprimat sprijinul activ cu lupta poporului namibian, sub conducerea S.W.A.P.O., pentru independență, pentru dreptul de a-și alege de sine stătător calea dezvoltării economico-sociale.

Dînd o înaltă apreciere vizitei președintelui angolez, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că ea va deschide noi perspective conlucrării multilaterale dintre țările noastre, în interesul și spre binele amîndurora, al cauzei generale a colaborării, păcii și independenței. La rîndul său, tovarășul Jose Eduardo dos Santos și-a exprimat convingerea că rezultatele vizitei vor servi extinderii relațiilor de prietenie și solidaritate existente între popoarele și partidele noastre și dinamizării cooperării economice și schimburilor comerciale reciproc avantajoase.

Desfășurat într-o atmosferă cordială, prietenească, de înțelegere și stimă reciprocă, noul dialog româno-angolez la nivel înalt deschide, fără îndoială, noi perspective legăturilor de strînsă prietenie, solidaritate și colaborare dintre Partidul Comunist Român și M.P.L.A. — Partidul Muncii, dintre România și Angola, spre binele celor două popoare, al cauzei păcii și cooperării internaționale.

ION CODRU

Datoria de fiecare zi, realizarea planului

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de săptămîna trecută a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat Raportul privind situația economico-financiară pe ansamblul economiei naționale în 1983, rezultată pe baza analizei de bilanț, precum și Programul de măsuri privind îmbunătățirea activității economico-financiare. Însușindu-și întru totul aprecierea formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială a țării în 1983, Comitetul Politic Executiv a subliniat că anul trecut s-a acționat cu rezultate tot mai bune pentru soluționarea problemelor și înlăturarea neajunsurilor determinate, mai ales, de condițiile economice internaționale grele, obținîndu-se realizări importante în toate domeniile. S-a subliniat că înfăptuirea sarcinilor prevăzute în planul național unic și a programelor speciale — pe produse, ramuri și activități — elaborate sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a determinat realizarea de noi progrese pe calea dezvoltării intensive a economiei naționale, a lărgirii și diversificării relațiilor de comerț exterior și cooperare economică internațională, a sporirii venitului național. S-a menționat totodată că realizările obținute au permis înfăptuirea programelor privind creșterea nivelului de trai al poporului și ridicarea continuă a calității vieții. S-a relevat contribuția deosebită pe care au adus-o la bunul mers al întregii activități economice pe anul 1983 cercetarea științifică și ingineria tehnologică. A fost evidențiat, de asemenea, faptul că rezultatele financiare ale unităților socialiste s-au îmbunătățit, asigurîndu-se o circulație bănească sănătoasă, consolidarea echilibrului bugetar, financiar-monetar și valutar.

Pentru obținerea, în continuare, de rezultate și mai bune, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca toate ministerele și celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, centralele, întreprinderile și organele colective de conducere ale acestora, cu sprijinul organelor financiar-bancare, să ia măsuri hotărîte pentru înfăptuirea exemplară a planului pe acest an și pe întregul cincinal, pentru aplicarea consecventă a principiilor autoconducerii și autogestiunii economice, în vederea îmbunătățirii în continuare a întregii activități economico-financiare. În mod deosebit s-a cerut ca organele financiar-bancare să acționeze cu mai multă răspundere pentru a asigura respectarea strictă în fiecare întreprindere, în fiecare ramură economică a prevederilor legilor cu privire la folosirea pîrghiilor economico-financiare în scopul realizării integrale a sarcinilor de producție, în condiții de înaltă eficiență și calitate, al întăririi ordinii și disciplinei în gospodărirea fondurilor materiale și bănești.

În atenția Comitetului Politic Executiv s-au aflat, de asemenea, probleme ale activității de comerț exterior. Cu privire la acestea, au fost stabilite măsuri și sarcini concrete de perfecționare în continuare a activității de comerț exterior, pe baza aplicării ferme și în acest important sector al economiei naționale a principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. S-a cerut ministerelor și întreprinderilor care au sarcini de comerț exterior să acționeze cu răspundere sporită pentru îmbunătățirea structurii produselor oferite la export, pentru creșterea gradului de valorificare a fiecărei tone de materii prime prin sporirea ponderii produselor de calitate superioară și reducerea consumurilor pe fiecare produs, astfel încît să se asigure creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială, ridicarea continuă a eficienței întregii activități de comerț exterior.

În cadrul ședinței au fost dezbătute, de asemenea, probleme privind activitatea în transportul fluvial de mărfuri și a stabilit măsuri în vederea îmbunătățirii în continuare a acesteia. În același timp, au fost examinate și adoptate măsuri de îmbunătățire a activității în transportul auto internațional. Toate aceste măsuri urmăresc mai buna organizare și optimizarea atît a transportului fluvial de mărfuri, cît și a celui auto internațional, în vederea reducerii duratei și a cheltuielilor de transport, a utilizării cu randament maxim a mijloacelor din dotare, a creșterii eficienței întregii activități din acest domeniu. Legat de aceasta, Comitetul Politic Executiv a adoptat măsuri cu privire la retribuirea în acord global și a personalului muncitor din transportul maritim și fluvial, din activitatea portuară, precum și din transportul auto internațional.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita de prietenie efectuată, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în zilele de 29—30 martie, în Republica Populară Bulgaria, la invitația tovarășului Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. Comitetul Politic Executiv a dat o deosebită apreciere noului dialog româno-bulgar la nivel înalt, care se înscrie, prin rezultatele sale rodnice, ca un rezultat important în evoluția mereu ascendentă a bunelor relații, de strînsă prietenie și colaborare, dintre partidele, țările și popoarele noastre. Comitetul Politic Executiv a aprobat în unanimitate înțelegerile convenite cu ocazia noului dialog româno-bulgar la nivel înalt și a stabilit măsuri pentru transpunerea lor în viață în cele mai bune condiții, apreciind că aceasta corespunde pe deplin intereselor construcției socialiste în cele două țări, cauzei generale a socialismului, colaborării și păcii în lume.

P. NICOARĂ

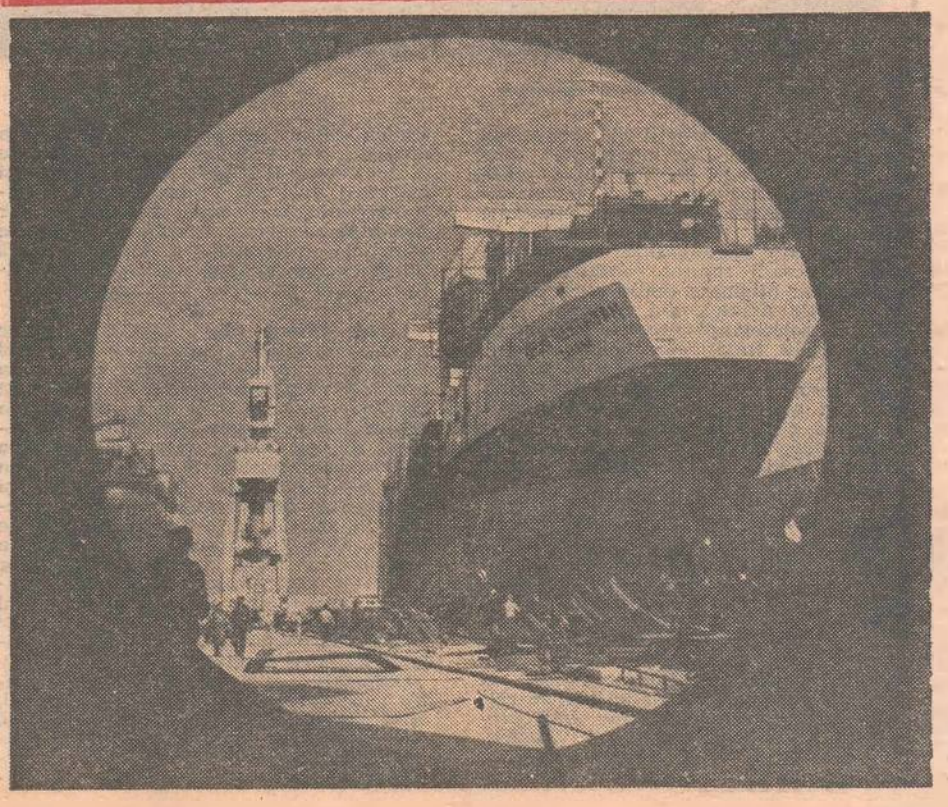

PATRIA, CABINETUL DE LUCRU AL PREȘEDINTELUI

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Bogata agendă de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a cuprins și în ultima săptămînă întrevederi cu unele personalități de seamă de peste hotare. În cadrul întîlnirii cu Ioannis Pezmazoglu, președintele Partidului Socialismului Democratic din Grecia (KODISO), oaspetele a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut căldurос din partea poporului grec și a conducerii țării sale și a exprimat vii mulțumiri pentru posibilitatea de a vizita România, de a se întîlni cu secretarul general al partidului. Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat cele mai bune urări conducerii Greciei și poporului elen prieten. Secretarul general al Partidului Comunist Român și președintele Partidului Socialismului Democratic din Grecia au relevat evoluția pozitivă dintre cele două partide, dintre România și Grecia, și și-au manifestat dorința de a se extinde și adînci aceste raporturi, spre binele ambelor țări și popoare, al cauzei păcii, destinderii, securității și înțelegerii în Balcani, în Europa și în întreaga lume. Oaspetele din Grecia a dat o înaltă apreciere poziției României, inițiativelor tovarășului Nicolae Ceaușescu în direcția dezarmării, a edificării unui climat de pace și colaborare în lume, arătînd că ele sînt împărtășite pe deplin de poporul și guvernul Greciei. S-a relevat că o însemnătate deosebită pentru cauza securității și cooperării europene au dezvoltat raporturile dintre țările balcanice, transformarea Balcanilor într-o regiune a păcii, bunei vecinătăți, încrederii, colaborării bilaterale și multilaterale, într-o zonă lipsită de arme nucleare. Evidențiindu-se importanța rezolvării tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state exclusiv pe cale pașnică, s-a subliniat necesitatea soluționării problemei cipriote pe calea tratativelor directe dintre reprezentanții celor două comunități, fără nici un amestec din afară, pentru a se putea asigura conviețuirea pașnică a populației grecă și turcă din insulă, integritatea și independența Ciprului, respectarea statutului său de țară nealiniată.

★

În cadrul întrevederii cu Anton Benya, președintele Consiliului Național din Austria, conducătorul delegației parlamentare austriece care ne-a vizitat țara, oaspetele a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut cordial din partea președintelui federal al Austriei, Rudolf Kirchschläger. Președintele României a mulțumit pentru mesajul ce i-a fost adresat și a transmis la rîndul său un călduros salut și cele mai bune urări președintelui fereral al Republicii Austria. În cadrul întrevederii, desfășurate într-o atmosferă cordială, a fost evidențiat cu satisfacție cursul ascendent al relațiilor româno-austriece, care se dezvoltă pe multiple planuri, în spiritul înțelegerilor convenite la cel mai înalt nivel. Au fost evidențiate posibilitățile existente pentru amplificarea și diversificarea în continuare a schimburilor comerciale, a colaborării economice și tehnico-științifice între cele două țări. În contextul schimbului de vederi în probleme actuale ale lumii contemporane, conducătorul delegației parlamentare austriece a apreciat importanța acțiunilor și inițiativelor promovate de România, personal de președintele Nicolae Ceaușescu, pentru edificarea unei lumi a păcii, înțelegerii și colaborării internaționale și, legat de aceasta, a ultimului Apel al Marii Adunări Naționale. S-a apreciat că trebuie făcut totul pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și consolidarea politicii de destindere, securitate și pace, pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, subliniindu-se însemnătatea unirii eforturilor în vederea încetării amplasării de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune în Europa, a eliberării continentului european de asemenea arme, și, în general, de orice arme nucleare. În acest cadru, au fost evidențiate rolul parlamentelor și parlamentarilor, contribuția pe care aceștia pot s-o aducă la reluarea și consolidarea procesului de destindere și colaborare între toate națiunile. Schimbul de păreri a reliefat, de asemenea, necesitatea soluționării pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase dintre state, lichidării subdezvoltării și edificării unei noi ordini economice internaționale, participării active a tuturor țărilor la rezolvarea marilor probleme ce confruntă omenirea. A fost exprimată hotărîrea României și Austriei de a conlucra activ pe arena internațională.

★

Fiind primit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Cipru, Gheorghios Iacovou, a transmis președintelui României un cald salut și cele mai bune urări din partea președintelui Spyros Kyprianou. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a mulțumit și a adresat președintelui Republicii Cipru un salut și cele mai bune urări de pace și prosperitate pentru poporul cipriot prieten. În timpul întrevederii, desfășurate într-o atmosferă caldă, prietenească, a fost apreciat cursul ascendent al relațiilor româno-cipriote, care s-au extins continuu în ultimii ani, subliniindu-se cadrul rodnic creat de acordurile convenite la Nicosia, în octombrie anul trecut, cu prilejul întîlnirii la nivel înalt.

Oaspetele a exprimat gratitudinea pentru sprijinul ferm, constant al României, al președintelui Nicolae Ceaușescu față de soluționarea justă și durabilă a problemei cipriote, pentru înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru eliminarea gravelor pericole la adresa păcii, a vieții pe pămînt.

★

În cadrul primirii delegației parlamentare vietnameze, tovarășul Nguyen Huu Tho, președintele Adunării Naționale a Republicii Socialiste Vietnam, conducătorul delegației, a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut călduros din partea tovarășilor Le Duan, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam, și Truong Chinh, președintele Consiliului de Stat al R.S. Vietnam, iar poporului român urări de succes în înfăptuirea marilor obiective ale construcției socialismului. De asemenea, în numele delegației, el a mulțumit pentru întrevederea acordată, pentru invitația de a vizita România, de a cunoaște preocupările și realizările poporului român.

În cadrul întrevederii, a fost relevată evoluția pozitivă a relațiilor dintre cele două țări, subliniindu-se că ele au cunoscut o continuă dezvoltare, pe baza înțelegerilor convenite cu prilejul dialogului la nivel înalt de la București și Hanoi. Totodată, a fost exprimată dorința reciprocă de a se extinde în continuare colaborarea româno-vietnameză în domeniile economic, tehnico-științific și cultural, în folosul ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii, menționîndu-se, în același timp, rolul important al parlamentarilor din cele două țări în dezvoltarea pe multiple planuri a acestor raporturi. Abordîndu-se unele aspecte ale vieții internaționale, s-a subliniat necesitatea intensificării eforturilor pentru oprirea agravării situației existente în lume, pentru reluarea și consolidarea politicii de pace, colaborare și respect al independenței și suveranității naționale.

★

În cadrul schimbului de vederi prilejuit de primirea lui Manachem Ariav, membru al Biroului Executiv al C.C. al Partidului Muncii din Israel, oaspetele a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj din partea președintelui Partidului Muncii din Israel, Shimon Peres, și cele mai bune urări de succes și prosperitate poporului român.

În timpul convorbirilor, desfășurate într-o atmosferă cordială, o atenție deosebită s-a acordat situației din Orientul Mijlociu. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat poziția consecventă a României potrivit căreia este necesar să se facă totul pentru soluționarea problemelor din zonă și, în general, a tuturor stărilor conflictuale dintre state pe calea tratativelor, prin negocieri.

★

La tovarășul Nicolae Ceaușescu au fost primiți, de asemenea, ambasadorii extraordinari și plenipotențiari ai Republicii Populare Congo și Malayeziei, cu prilejul prezentării scrisorilor de acreditare. Înmînînd scrisorile de acreditare, ambasadorul R. P. Congo, Stanislas Charles Batheas-Molomb, a transmis președintelui României expresia sentimentelor de înaltă stimă și considerație ale președintelui Comitetului Central al Partidului Congolez al Muncii, președintele Republicii Populare Congo, colonel Denis Sassou Nguesso. În cuvîntarea prezentată de ambasador, sînt relevate relațiile de prietenie și colaborare care s-au statornicit și se dezvoltă, între Congo și România pe baza respectului și avantajului reciproc. Primind scrisorile de acreditare, președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru sentimentele exprimate și a adresat, la rîndul său, cele mai bune urări președintelui Denis Sassou Nguesso. Evocîndu-se cu satisfacție bunele raporturi dintre partidele și țările noastre, în cuvîntarea șefului statului român se reafirmă voința țării noastre de a imprima un curs tot mai dinamic și de a da un conținut tot mai bogat colaborării româno-congoleze, atît pe teren bilateral, cît și în sfera vieții internaționale, în spiritul înțelegerilor și hotărîrilor convenite la nivel înalt.

★

Înmînînd scrisorile de acreditare, ambasadorul malayezian, Zaibedah Bte Hj Ahmad, a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu, guvernului și poporului român un cordial salut și cele mai bune urări din partea suveranului Malayeziei, precum și a guvernului și poporului malayezian. În cuvîntarea rostită de ambasador s-a relevat importanța deosebită a vizitei efectuate în Malayezia de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în 1982, precum și a vizitei primului ministru malayezian, dr. Mahathir Mohamad, în 1983 în România, pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale și a colaborării româno-malayeziene în viața internațională. Este reliefată, de asemenea, contribuția României la eforturile de reglementare pașnică a diferitelor conflicte din lume. Primind scrisorile de acreditare, președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru mesaj și a adresat din partea sa a guvernului și poporului român, un cordial salut și cele mai bune urări suveranului Malayeziei, guvernului și poporului malayezian. În cuvîntarea șefului statului român se subliniază că România este vital interesată în promovarea unei politici de largă cooperare cu toate țările, în statornicirea unui climat de pace, înțelegerea și securitate în întreaga lume. S-a arătat că între România și Malayezia s-au statornicit bune raporturi de prietenie și colaborare, bazate pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc — relații care servesc intereselor de progres ale popoarelor român și malayezian, contribuind, totodată, la realizarea aspirațiilor de pace, prosperitate și progres ale lumii contemporane.

P. NICOARĂ

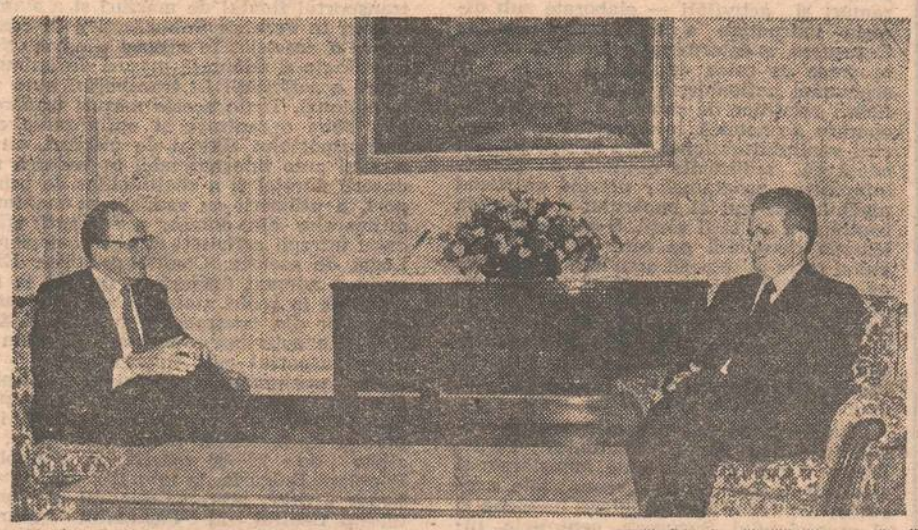

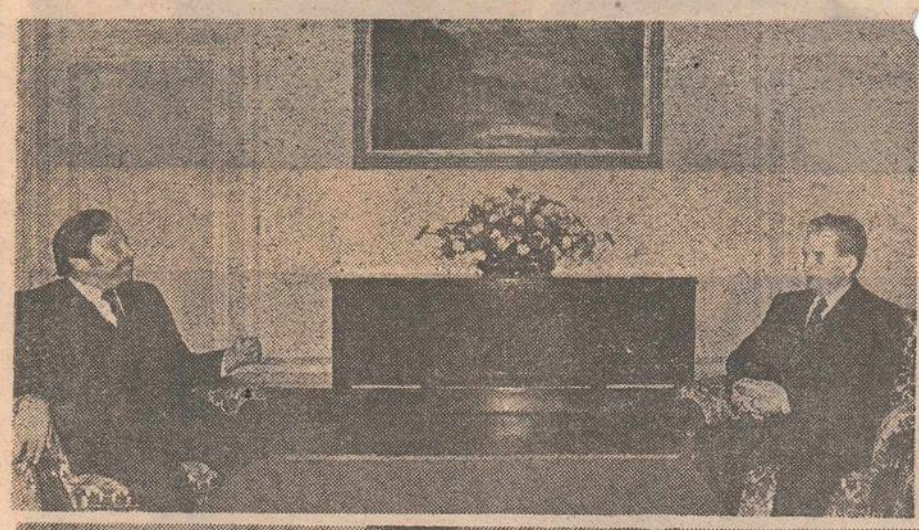

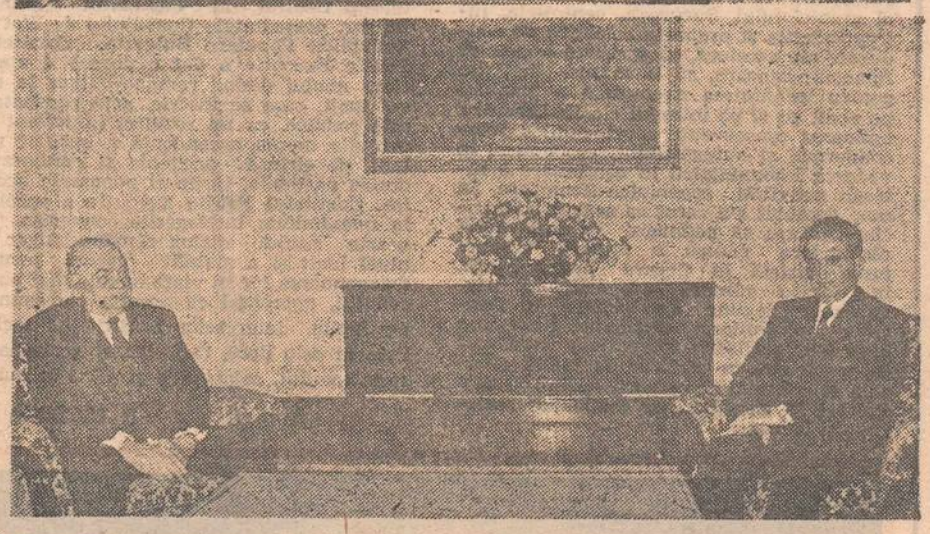

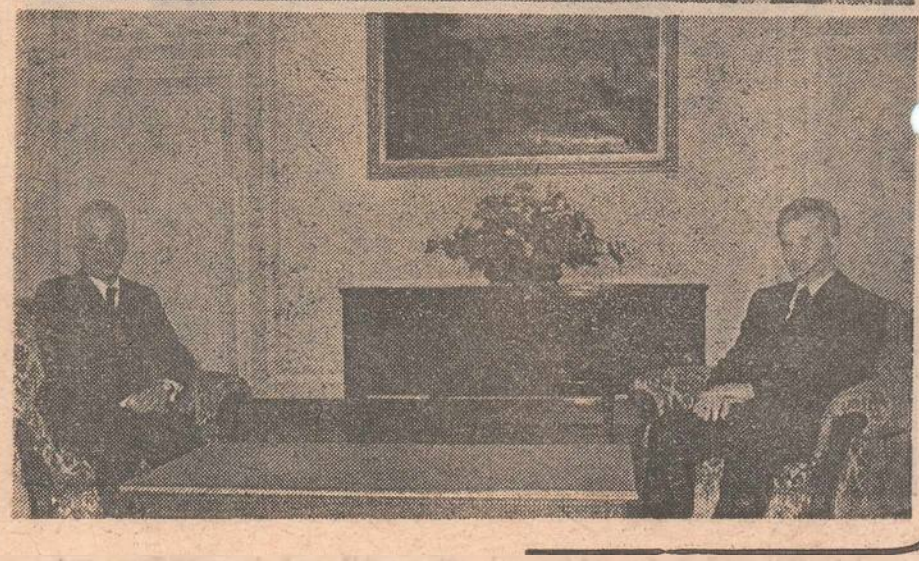

Drobeta, vedere de pe pod

• Orașul trandafirilor dintre Porțile de Fier • Tehnologiile construcțiilor de vagoane, pe calculator •

23 AUGUST 40 1944-1984

I s-a zis cîndva „orașul trandafirilor". s-a zis și „orașul pensionarilor". „Orașul trandafirilor" i se mai zice. „Orașul pensionarilor", nu.

E un fel de urdiniș al frumuseților și bogățiilor din vestul Olteniei. Dacă aș fi albină, spunea un poet, nu m-aș muta niciodată dintr-un asemenea loc, căci aș avea la picioare Dunărea, cu țărmul ei ca un covor de floare șeasă, iar nu prea departe munții, învesmintați în blănuri grele de flori de tei. Însuși orașul e așezat într-un arhipelag de floare (parcurile care-l străbat însumează 97 de hectare), cu arbuști și cu plante rare, adiate de briza cu dulcețuri de Mediterană ce vine de peste fluviu. Clima locului (plus 2 grade Celsius în cel mai rece decembrie !) favorizează adevărate orgii vegetale. Cresc în parcuri și în grădini milioane de trandafiri, cresc și specii exotice, cresc leandri, ficuși, mușmoni, migdali și smochini, cresc alunul turcesc, iliacul sălbatic, castanul dulce. Cresc și acele frumoase italience cu ochi negri și basmale mov care se cheamă violete de Parma.

Deci dacă aș fi albină, vorba poetului, Drobeta-Turnu Severin mi-ar fi loc ideal de viață. Dacă aș fi pescar leneș m-aș instala tot aici, adică m-aș culca îmbătat de miresme pe cheiul Dunării și aș visa un pescuit fabulos, cu somni faraonici. Dacă aș fi pictor n-aș mai visa Veneția, aș uita-o, m-aș îngropa de viu între culorile acestui loc, lăsîndu-le să-mi pictezo singure pinzele. Iar dacă aș fi un bătrîn pensionar... Ei bine, atunci ar trebui, cu regret, să renunț la un loc atît de îmbietor, fiindcă liniștea altădată a „orașului pensionarilor" a dispărut. Un oraș care și-a construit, în anii socialismului, mari industrii, unele din cele mai mari ale Olteniei și ale țării, mari cvartale de blocuri (peste 19 500 de apartamente), care într-un deceniu și jumătate și-a dublat populația (42 000 de locuitori în 1968, 93 000 astăzi), nu mai este nici pe departe un sediu al liniștii și al reveriilor bătrînești.

Dar oare chiar a fost vreodată un astfel de sediu ?

Istoria locului nu prea zice așa.

Spre triumfala poartă a lui August

Istoria locului zice că liniște, pe alei, n-a prea fost. „Liniștea Severinului" a fost o exagerare a poeților, o iluzie care s-a acreditat și în care au crezut, pînă la urmă, și localnicii. Orașul acesta s-a născut și s-a dezvoltat într-o necurmată agitație a vremurilor, luptînd mereu cu catastrofele sau cu izbirile anotimpurilor, ale istoriei. Așezare dacică importantă, cuprinsă și sugrumată de arcanul podului lui Apolodor, azvîrlit peste fluviu, apoi municipiu roman (din anul 122 e.n.), și încă unul de primul rang, un municipiu a cărui stea avea să strălucească nu mai puțin de 500 de ani, deci mai bine de două veacuri după retragerea aureliană, „Țara a Severinului" în Diploma lui Bela al IV-lea, apoi „Banat de Severin" („...și al Banatului de Severin domn", se intitula Mircea cel Bătrîn), avîndu-i printre bani și pe Mihai Viteazul, Severinul („cetate a Severinului" în veacurile XIII—XVI) nu și-a suspendat tumultuoasele sale procese de viață decît temporar, în bătăi de clipă care au însemnat poate doar secole. La cîteva milenii de istorie (căci încă în urmă cu 5 500 de ani existau aici așezări omenești !), un secol sau două nu înseamnă prea mult. A fost ultimul bastion creștin care a rezistat semilunii, otomanii neputîndu-l cuceri decît după transformarea Ungariei în pașalîc. Dar de acum încolo este luat în stăpînirea catastrofei. În veacul al XVII-lea orașul, practic, nu mai există, îl înghițise pămîntul. Pe spinarea lui, peste splendidele sale vestigii romane, arau plugarii înrobiți boierilor din Cerneți (azi un sat la cîțiva kilometri, pe atunci capitala județului), aplatizîndu-i semeția istorică, dar clădindu-l în legendă prin însuși actul scufundării în pămînt. În 1828, prin Cerneți au trecut turcii. Aflînd că aici fusese reședința lui Tudor Vladimirescu (a cărui culă e în picioare și azi), au hotărît, întru ispășirea păcatelor pandurului, să prefacă tîrgul în rug. Primăvara, apele umflate ale rîului Topolnița l-au inundat. Acoperișurile caselor ardeau ; în pivnițe mugea furtuna. Se pare că perspectiva unei morți romantice, de viking (în mijlocul valurilor, pe corabia cuprinsă de flăcări), nu le-a prea surîs cernețenilor, spirite mai mult negustorești. Drept pentru care în 1833, cînd Cernețiul a fost vizitat de Kiseleff, localnicii l-au rugat pe general să-i strămute în cîmpia cea largă și calmă a Severinului. Generalul, spune cronica, nu s-a lăsat rugat de două ori. A scos sabia, căci așa era moda, și a împărțit harta cîmpiei în pătrățele egale. Era planul viitorului oraș (pe care avea să-l pună la punct arhitectul statului, Xavier Vilacroz, păstrînd sugestia generalului, adică îngrijindu-se ca străzile să fie laturile pătratelor desenate cu sabia, în cea mai pură sistematizare „avant la lettre"). Apoi, cu un zîmbet fin, Kiseleff a scos din caseta sa personală 500 de lcusari de aur, înmînîndu-i cernețenilor, care și-au azvîrlit căciulile în sus. De acum înainte istoria locului devine iarăși febrilă. În 1841, cînd n-avea mai mult de șapte-opt case, Severinul e decretat capitala județului. După alți cîțiva ani, în 1858, iau ființă Șantierele navale și portul. În 1882 se ctitorește Uzina de vagoane, se dau în funcțiune calea ferată și gara. Orașul devine o citadelă muncitorească, un focar de iradiere a ideilor și idealurilor înalt purtate de vîntul epocii. Apar gazete muncitorești de luptă („Viitorul", 1887, „Socialistul", 1888), în 1896 la ființă unul din primele cluburi ale muncitorimii socialiste din România. Mari seisme, greve cuprinzînd sute și mii de oameni încep să zguduie ciclic orașul. Începutul îl fac navaliștii, în 1905, printr-o bătălie de clasă de anvergură, care-i va inspira lui Lucrețiu Pătrășcanu următoarea observație : „Unele din aceste greve nu sînt doar simple conflicte economice. De pildă, la Turnu Severin, cinci sute de muncitori încetează lucrul, în ziua de 19 martie 1905, în semn de solidaritate cu douăzeci și cinci de lucrători, cărora li se scăzuse salariul". La 1 Mai 1908, muncitorimea severineană demonstrează sub faldurile unui gigantic steag purpuriu pe care scrie : „Nici pîine fără muncă, nici muncă fără pîine". Tot navaliștii, secondați de docheri, de ceferiști, de cizmari, de croitori, de timplari, sînt autorii marilor greve, unele de rezonanță continentală, din 1906, 1908, 1909, 1915, 1919, 1920. Urmează aprigile bătălii de clasă conduse de comuniștii severineni, al căror delegați luaseră parte la congresul întemeierii partidului, din 8 mai 1921.

Catastrofa istorică intervine iar. Severinul e bombardat de 11 ori în ultimul război mondial, străzile desenate geometric de spada lui Kiseleff sar în aer, o treime din clădiri sînt avariate, arse, distruse. „Orașul trandafirilor" capătă culoare de doliu și miros de cenușă. La 24 august 1944, organizația P.C.R. a orașului își convoacă activul. Se anunțase că un val de fasciști în retragere vor să-și croiască drum pe aici, invadind orașul. Se pun la punct planurile de luptă, se împart arme muncitorilor. Garnizoana locală avea efective puține și slab pregătite (recruți ai contingentului '45, deci tineri care abia îmbrăcaseră haina luptei), greul bătăliei urma să cadă pe umerii forțelor patriotice. În seara zilei de 25 august, două coloane germane, cuprinzînd 50 de ofițeri, 280 subofițeri, 1 300 soldați, 80 de mașini blindate și 10 tunuri, se masează la liziera de est a orașului, lîngă apa Topolniței. A doua zi dimineața atacă podul de peste rîu și depozitul de muniții al Regimentului 95 infanterie. Muncitorii și băieții contingentului '45 resping atacul, contraatacă, iau 1 500 de prizonieri, capturează întregul material de luptă al inamicului. Bătălia se mută pe Dunăre. Douăzeci de șlepuri germane, burdușite cu petrol românesc, sar în aer la Cazane, incendiate de luptătorii noștri. Incendiul durează zile și nopți. Forțînd bariera Porților de Fier, dîndu-le parcă în lături, trupele române și detașamentele forțelor patriotice urmăresc dușmanul, luînd Dunărea în răspăr, pînă departe.

Pe Dunăre, în acel an de foc, au tot curs, pînă toamna tîrziu, epave. Mîlurile răscolite ale fluviului au tot azvîrlit, pe țărmurile pîrjolite de lupte, leșurile ocupanților fasciști, căștile cu cruci încîrligate, rinocerii de oțel ai navelor blindate, torpilele și minele ruginite.

Alături de ostași, muncitorii severineni își făcuseră din plin datoria.

Un produs cu ștanțare arteziană: inteligența

...Și tot ei, muncitorii severineni, au dat, cîțiva ani mai tîrziu, semnalul întrecerii socialiste în România.

„Scînteia" din 24 octombrie 1948 publică următoarea știre :

„Tr. Severin, 23. — Ieri, la Șantierele navale, echipa de nituitori care lucrează la corpul tancului petrolier nr. 316 a bătut 2 000 de nituri în 8 ore de lucru. Norma echipei este de 600 de nituri. Exemplul lor a stîrnit o mare însuflețire printre muncitorii Șantierelor navale. Numeroși nituitori și-au luat angajamentul să spargă normele. Ei au chemat la întrecere socialistă pe muncitorii Șantierelor navale de la Galați".

Bubuitul pistolului de nituit al muncitorilor severineni a trezit o țară. Și a trezit, înainte de toate, Severinul, oraș îngropat în ruine, oraș care, la ceasul acela, părea cuprins de o stranie letargie, drapat în nostalgia unui trecut glorios, fără nici o atingere cu prezentul. Sarcina trezirii la viață a Severinului, pe care și-au asumat-o atunci muncitorii, n-a fost ușoară. A trebuit ca, iicolo, în proporții de masă chiar, să fie clintite din loc paseismul, inerția, melancolia veche a stagnării. A trebuit demolat sentimentul fatidicului „a fost odată", ca să se edifice certitudinea lui „va fi".

Anii Porților de Fier 1 și 2, anii marilor șantiere de la Gura Văii și Ostrovul Mare, cu eroismul unor bătălii ale muncii fără precedent pe aceste locuri, finalizat în ctitorii-monumente care fac fala unei țări întregi, au însemnat pentru Tr. Severin — orașul cuprins între cele două construcții — acel salt decisiv, adînc marcat în priveliște și în ritmurile de viață, de la orașul-muzeu la orașul viu, în plină expansiune spre viitor.

Astăzi, la 40 de ani de revoluție — și la aproape două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, deceniile-corolar ale înaintării pe toate planurile — Drobeta-Turnu Severin relevă cu o unică forță dimensiunile sub care trăiește și respiră timpul nostru socialist. Orașul și-a spart carapacea lui seculară, dezvoltîndu-se viguros și puternic mult dincolo de fruntariile vechi. Două mari platforme industriale, una la poarta de răsărit a orașului, cealaltă la cea de apus, încărcate cu mari uzine și combinate (Combinatul de prelucrare a lemnului, Combinatul de celuloză și hîrtie, Fabrica de aparate de măsură și control, Întreprinderea de anvelope, Întreprinderea de confecții „Porțile de Fier" ș.a.), încercuie vechiul burg, deschizîndu-l în același timp spre țară și spre lume. Cele 28 de întreprinderi ale orașului vor realiza anul acesta o producție-marfă în valoare de 9,2 miliarde lei. Produsele hărniciei severinene sînt cunoscute astăzi în 42 de țări. Vechile sedii ale muncii industriale, Întreprinderea de construcții navale și de prelucrări la cald și Întreprinderea de vagoane, au fost de mult extinse, de fapt refăcute din temelii. Cea dintîi a lansat, în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea, peste 750 de nave moderne, de mare capacitate, sporindu-și de vreo 20 de ori producția industrială globală. Întreprinderea de vagoane, care în 1961 livra (și se mîndrea cu asta !) 10 vagoane căilor ferate străine, exportă astăzi peste 3 000 de vagoane pe patru osii. Robotizarea proceselor tehnologice economisește aici zeci de mii de ore-om de muncă pe an. În curînd, ni se spune, toate tehnologiile construcției de vagoane vor fi puse pe calculator (există deja cartoteci prevăzute cu nu mai puțin de 1 001 soluții !), ceea ce înseamnă creație tehnică de înalt nivel, inteligență științifică în afirmare majoră. Da, tinerele și modernele industrii trimit peste bătrînul oraș inteligență de înaltă calificare, un produs prețios, un produs neprețuit, un produs cu știșnire arteziană la Severin, vizibilă încă din epocile cele mai vechi.

Căci Severinul a fost dintotdeauna nu numai o citadelă a muncii, ci și una a științei, a inteligenței, a cărții. Severinul și Mehedinții i-au dăruit românilor pe matematicianul Gheorghe Țițeica, doctorul Petre Severeanu, fondatorul școlii chirurgicale românești, savantul agronom Gh. Ionescu-Sisești, profesorul Teodor Costescu, sculptorul Gheorghe Anghel, pictorul Dumitru Ghiață, literați ca Șerban Cioculescu, Al. Dima. C. D. Ionescu. E mai bine să nu calci asfaltul locului decît să profanezi, prin ignoranță, vreun astfel de nume sau vreo amintire legată de el. La Severin se află și celebrul liceu „Traian", de mult centenar, și celebra Fundație „Ioan Gh. Bibicescu", cu biblioteca sa a cărei faimă e cuprinsă între cărțile lui Varlaam și Coresi și cele mai noi publicații în toate limbile. La Severin e și Muzeul regiunii „Porțile de Fier", cu cele 38 000 de exponate ale sale, extrase dintr-un pămînt care vorbește cu glas de piatră și fier. Marea epocă dacică strălucește alci în era dură a fierului, care taie uneltelor, armelor, omului, pietrei, profiluri de fier. Vetrele de fiert și ciocănit metalul au fost smulse din pămînt cu zguri cu tot și așezate în vitrinele muzeului ca niște uriașe bucăți de rocă în care încremenește timpul. Ciocane gigantice, clești cu brațe contorsionate, baroase cu căpățini plumburii, nicovale scofîlcite de lovituri și de scîntei închipuie o fierărie de uriași, în care bătrînii noștri își făureau pluguri sau spade. E un muzeu sobru, de o sobrietate care înfioară și impune reculegere. Nu departe de el e castrul Drobetei, cea dintîi construcție de piatră ridicată de romani în Dacia, mai încolo sînt termele, cele mai mari ale Olteniei romane. Pietrele acestor construcții, care se contrapun parcă relicvelor dacice din muzeu, sînt la fel de aspre, de masive, de definitive. Cele două popoare s-au ciocnit în esențialul lor, neizbutind să se bîrue decît într-o a treia ființă, poporul de astăzi, poporul român.

Statul și florl

La 15 mai 1972, la aniversarea a 1850 de ani de existență atestată documentar ca municipiu, Turnu Severin a devenit Drobeta-Turnu Severin. Învestirea cu această simbolică denumire s-a făcut prin înalt Decret al Consiliului de Stat, semnat de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prezent la marea adunare populară prilejuită de acest eveniment, secretarul general al partidului a dezvelit atunci, în grădina publică din inima municipiului, bustul lui Decebal, înălțat lîngă cel al învingătorului de pe Tibru. A inaugurat atunci și Muzeul regiunii „Porțile de Fier", extins și amenajat într-o formulă modernă. A inaugurat tot atunci, împreună cu Iosip Broz Tito, Sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier 1", simbol al erei socialiste a Severinului și al prieteniei româno-iugoslave. Nu era prima vizită la Severin a cîrmaciului destinului național, nu avea să fie nici ultima, dar acel mai 1972 s-a înscris în memoria locului ca un tulburător memento. A fost un moment în care, sub veghea celui mai iubit fiu al neamului, istoria și prezentul Drobetei și-au dat mîna, timpul vechi legîndu-se de timpul tînăr într-un aceeași bătaie de artere. Bătrînii Severinului au lăcrimat (nu trecuseră prea mulți ani de cînd la Dunăre și Carpați istoria părea a avea un statut subaltern, dacă nu subversiv !), iar tinerii, pătrunși și ei de fiorul istoric, și-au aruncat și mai adînc privirile în viitor.

Se spune că istoria n-are memorie decît pentru lucrurile esențiale. Se spune că acolo unde ea a călcat apăsat, lăsînd niște expresive urme, solul va fi mereu roditor în timp. Într-una din marginile noii Drobete se întindea cîndva pădurea Crihalei. Acolo se stringeau muncitorii ilegaliști, la 1 Mai, cu aerul inocent al amatorilor de picnicuri. Acolo s-a ridicat, în socialism, cel dintîi mare cartier de blocuri al Severinului. Sigur, primele edificii înălțate acolo îi cam nemulțumesc pe constructorii celor de azi, fiindcă nu s-a putut ghici dintr-o dată soluția arhitectonică simplă, armonioasă, în rimă cu locul, cu frumusețile și tradițiile lui. Sigur, aceste prime caiete de exerciții constructive ale epocii noastre, scrise în piatră, nu se mai pot, din păcate, nici ascunde, nici suprima. Dar edificiile date ulterior la cheie, în zona Crihalei ca și în altele, au zveltețe, eleganță, elevație, prospețime. Capete simbolice de istorie se leagă și în alte locuri severinene. La poarta de răsărit a orașului, pe locul eroicei înfruntări cu fasciștii din august '44, se înalță astăzi Combinatul de hîrtie și celuloză, una din cele mai mari, mai moderne, mai spectaculoase construcții ale branșei. Pare, văzută de departe, un uriaș turbogenerator încă în plin montaj, care acuși-acusi va decola huruind către stratosferă. E singurul combinat din țară care prelucrează nu rășinoase, ci foioase. Produsele sale se împrăștie în 17 țări. Ctitorul marii construcții, a cărei piatră de temelie s-a pus în septembrie 1971, e secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În august 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat din nou combinatul. Analizînd soluțiile tehnico-constructive ale colosului, a oferit o seamă de indicații, de rodnice ipoteze de lucru și studiu, care, preluate de specialiști, au dus la importante retușuri, completări, reveniri, redimensionări, soldate cu o substanțială economie (90 de milioane de lei) din fondurile de investiții și cu evitarea scoaterii din circuitul agricol a circa 50 de hectare. Inteligenta tehnică, stimulată de omul din fruntea partidului și a țării, și-a spus cuvîntul din plin, balanța negării aproximațiilor și a confirmării soluțiilor clare, exacte, atent gîndite, funcționînd cu rezultate pe care viitorul le-a acceptat pe de-a-ntregul.

Căci Severinul e încă în plină edificare. Investiții de peste 2 miliarde lei vor fi finalizate aici doar în 1984. Se vor ridica noi industrii, peste 2 500 de apartamente, felurite obiective social-culturale. Traficul internațional intens a primit și va mai primi replica unor înfăptuiri edile (străzi asfaltate, hoteluri, moteluri etc.) costisitoare, dar necesare. O populație muncitoare tînără, harnică și dinamică (54 000 de oameni ai muncii, cu mult peste jumătate din totalul locuitorilor), face ziua orașului mai cuprinzătoare ca niciodată, iar anul mai lung, adică mai intens. „Aleea fruntașilor în producție" din centrul urbei, cu zeci de portrete asezate sub cristalul vitrinelor, ar trebui să fie de o sută de ori mai lungă ca să-i poată cuprinde pe cei mai buni dintre cei buni.

Și se plantează, în continuare, flori... Flori care, din primăvară și pînă în toamnă, se succed în parcuri, grădini și scuaruri ca niște frenetice dinastii de culori și miresme.

În centrul orașului, între clădirea teatrului și hotelul turistic „Parc" (228 de locuri) meșterii decoratori au așezat cîndva o arteziană în formă de liră. (A covîrșit-o, după cîțiva ani, spectacolul unei splendide și monumentale „fîntîni cinetice", operă a sculptorului Constantin Lucaci, amplasată în imediata vecinătate.) Iar în fața fîntînii-lire, alți meșteri, horticultorii, au plantat un rond circular, un frumos ceas floral, cu data fiecărei zile scrisă de florile zilei. „5 aprilie" scrie, să zicem, azi, cu florile acestei zile de primăvară, cu zambile și cu pansele, ori cu pilniile delicate ale lalelelor. „6 aprilie" va citi orașul, mîine, în zori, scris cu florile zilei de mîine.

...Dar s-a făcut tîrziu. În centru, pe „aleea fruntașilor", portretelor li se închid ochii de oboseală. Ce nave vor fi lansate mîine ? Ce noi apartamente se vor da în folosință ? Ne desprindem cu anevoie de frumosul oraș și o luăm către gară, în timp ce toate înfățișările, liniile și culorile noii Drobete arată data de flori.

ILIE PURCARU

23 AUGUST 40
1944–1984

Bătălia pentru

• Programa științifică a culturilor de sfeclă de zahăr • Pămîntul îți dă dacă îi dai •

Țărani cu cartea-n mînă

În ultimii ani, prin grija tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-au înființat cîteva stațiuni de cercetare și producție în județul Arad. Ele sînt cinci la număr și își desfășoară activitatea în toată zona de vest a țării. Ele au apărut, spunea directorul general al Direcției agricole a județului Arad, tovarășul inginer Ioan Corpiu, tocmai pentru a se crea un echilibru perfect între partea de vest a țării și celelalte zone agricole. Așa stînd lucrurile, o să se vadă din materialele ce urmează, stațiunile din Arad au devenit, în cel mai scurt timp, puternice unități agricole cunoscute în țară și peste hotare. Prin activitatea lor de zi cu zi au determinat ca în această parte a României să se facă o agricultură modernă. Rezultatele n-au întîrziat să apară. Recent, pentru rezultatele obținute în întrecerea socialistă pe anul care a trecut județul Timiș a primit ordinul „Meritul agricol" clasa I pentru locul I, iar județul Arad ordinul „Meritul agricol" clasa a II-a pentru locul II, au ocupat primele locuri. Acesta a fost și motivul pentru care am căutat, în zilele acestea, să stăm de vorbă cu specialiștii celor cinci stațiuni de cercetare și producție din zona de vest a țării. Ceea ce am aflat, pe scurt, am consemnat în rîndurile de față...

Miceliul de ciuperci nu se mai importă

● Stațiunea de cercetare și producție legumicolă — Aradul Nou ●

Acum 10 ani, ca o mare necesitate a zonei de vest, își amintește inginerul **Haralambie Popescu**, a luat ființă această unitate cu sediul în Aradul Nou. Aflăm, în continuare, că în județul Arad respectiva stațiune coordonează peste 4 000 de hectare. Dacă ar fi să mai adăugăm și celelalte terenuri din județele Caraș-Severin, Timiș, Hunedoara, Bihor, Sălaj și Satu-Mare — cifra devine impresionantă: peste 12 000 de hectare de legume.

Ideea de bază a sectorului de cercetare este, se înțelege, crearea de noi soiuri de legume, producerea semințelor din verigile biologice superioare și îmbunătățirea tehnologiilor de cultură. Grupate altfel, cei de aici spun că în acet timp relativ scurt, s-au făcut 11 programe cuprinzînd 43 de teme și 65 de experiențe. Dacă ar fi să exemplificăm — este vorba despre omologarea și extinderea în producție a trei soiuri de ardei gras denumite: Linia 22, Galben de Banat și Ardeal 2. Soiurile sînt foarte căutate și apreciate la export. Acesta-i și motivul pentru care stațiunea de cercetări de la Arad asigură mii de kilograme de sămînță pentru întreaga zonă de vest a țării. Și fiindcă tot sîntem la acest capitol, trebuie să mai spunem că, tot aici, s-au mai introdus în producție două soiuri de ardei de boia, O altă legumă de care s-au ocupat cei de la stațiune este conopida. A luat naștere așa-numita conopidă timpurie de Arad. Și tot în ultimul timp s-au creat și soiuri de salată timpurie, de pepeni verzi și un nou soi de păstîrnac. Pe masa de lucru, să spunem așa, se află spre omologare linii de hibrizi, de tomate cu fructe mari, ajungînd pînă la 200 de grame. Au mai apărut și soiuri noi de varză rezistente la secetă și care se cultivă fără irigare. Se numește varza de Socodor, varza de Chișinău-Criș și varza de Orăștie. Verzele rezultate sînt mari, se cultivă ușor și nu necesită mari cantități de apă. Dacă ar fi să spunem și altfel în cei zece ani de activitate, aici au luat naștere 24 de noi soiuri de legume. La toate acestea se mai adaugă și zecile de tone de sămînță de elită care se face în cadrul stațiunii. Pînă aici toate bune și, ar spune cineva, aceste lucruri stau, se înțelege, în sarcina unei stațiuni de cercetări. Numai că cei de la Arad mai au cîteva surprize pe care mulți nu le știu încă. Recent s-au obținut hibrizi de ceapă. Anul acesta, din terenurile stațiunii, s-au produs peste 18 tone de sămînță de ceapă. Dacă ar mai fi să spunem că necesarul de sămînță pe țară este de 22 de tone — putem deduce importanța și aprecierea de care se bucură stațiunea în ceea ce privește legumicultura. Și încă o noutate: de astă-toamnă miceliul de ciuperci nu se mai importă. El se produce aici, la stațiunea din Arad. Pentru început s-au obținut 80 de tone. Cifra maximă va fi de peste 100 de tone. Pe lîngă faptul că miceliul de ciuperci nu se mai importă — în momentul de față chiar se și exportă. Deja s-au arătat interesați în a cumpăra miceliul de ciuperci R.F.G. și Olanda. Aceasta din urmă anual cumpără de la Arad peste 30 de tone de sămînță: de tomate, de ceapă, de ardei, etc. Asta, spus altfel, înseamnă foarte mulți bani.

Acesta este motivul, ne spune directorul general adjunct al Direcției Agricole **Nicolae Mihalache**, pentru care în culturile de legume nu ne permitem să pierdem nici o palmă de pămînt. Hectarul la noi valorează nici mai mult și nici mai puțin de 72 000 de lei. La atita am ridicat valoarea pămîntului.

Dar, pe masa de lucru a celor din Arad mai sînt încă noutăți. Ne-au rugat să nu divulgăm secretul pînă la toamnă. Probabil, de aici, vor porni noi premiere pentru legumicultură...

Se așteaptă mai mult de la sfecla de zahăr

● Stațiunea de cercetare și producție pentru cultura sfeclei de zahăr — Arad ●

A luat ființă, tot în anul 1981, din înțeleapta politică a partidului nostru de a se amplasa în diferite zone ale țării asemenea unități care să vină în ajutorul producției de sfeclă de zahăr. Pentru asta, sarcina cea mai importantă a stațiunii este în a determina soiurile cele mai bune și adecvate terenurilor din zona de vest a țării. După cum se știe, institutul central se află la Fundulea. Alte asemenea stațiuni se mai află la Brașov, Roman și Giurgiu. Se deduce dé la sine că stațiunii de la Arad îi revine sarcina de a coordona un teritoriu destul de mare ce cuprinde pămînturile Timișului, Bihorului, din Satu Mare și, se înțelege, din județul Arad. Preocuparea de bază a stațiunii din Arad, ne spune inginerul **Ștefan Nicolescu** — directorul acesteia, o constituie, în primul rînd, producerea seminței de sfeclă din verigile de elită și super-elită. Sau, privind lucrurile din alt punct de vedere, producerea unei cantități mari de sfeclă de zahăr cu un consum energetic mic. Asta înseamnă, spus pe limbajul specialiștilor, integrarea atît pe orizontală, cît și pe verticală a producției de sfeclă. Cu alte cuvinte, se caută o programare științifică a culturilor de sfeclă de zahăr, cît și o industrializare maximă a întregii recolte prin mecanizarea lucrărilor. Astfel, s-a elaborat un sistem economic energetic de fertilizare, de testare a unor erbicide, cît și de producere a seminței. Pe lîngă loturile demonstrative — întregul personal al stațiunii este direct integrat în zonele productive. Și, că să amintim și de cifre, stațiunea de cercetare dispune de o suprafață de 509 hectare. Anul trecut, cînd vremea nu prea a ținut în totalitate cu multe dintre culturi, în teren neirigat, s-a obținut o medie de 59 000 de tone la hectar. Este un rezultat bun dar, anul acesta, toată lumea se așteaptă la mai mult. Cifra de 70 000—80 000 de kilograme la hectar nu pare, pentru cei de aici, de domeniul fantasticului...

Anual 500 000 de puieți și 7 milioane stoloni de căpșuni

● Stațiunea de cercetare și producție pomicolă — Lipova ●

A luat ființă, ne spune directorul — inginerul **Nicolae Vostinar**, în anul 1981 pe un sector pomicol existent — dar fără un mare randament. După o nouă organizare a livezilor prin culturi intensive și super-intensive și după o extindere pe dealurile Lipovei — stațiunea de cercetări a ajuns să măsoare peste 2 250 de hectare, fiind considerată, și pe bună dreptate, cea mai mare unitate pomicolă, de acest gen, din țară. Ideea formării acestui mare bazin pomicol al Aradului a constat tocmai în valorificarea terenurilor slabe și cu o fertilitate redusă. Aici, pe aceste terenuri, nu se putea face o cultură de cereale intensivă. În schimb s-au putut realiza culturi intensive de pomi. De la clasicile plantări care aveau pînă la 125 de pomi la hectar s-a ajuns, prin grija acestei stațiuni, să se realizeze culturi intensive de pînă la 800 și super-intensive care numără cam 1 250 pomi la hectar. Dar, munca unității pomicole nu se oprește numai la bazinul pomicol al Lipovei. În ultimul timp au fost create noi livezi de pomi fructiferi. Este vorba de bazinul pomicol de la Buteni — Gura-Honț și cel de la Tîrnova — Drant. Dacă ar fi să adunăm, județul Arad numără mai mult de 6 000 de hectare de livezi.

Dar munca de cercetare a stațiunii nu se oprește numai la nivelul livezilor și a plantărilor intensive și super-intensive. În cele două laboratoare de selecție se urmăresc, prin tot felul de programe și experiențe testarea noilor soiuri rezistente la diferite boli și specifice zonei respective. De la laboratoare drumul noilor soiuri continuă la pepiniere — unde anual sînt altoiți peste 500 000 de puieți care reprezintă zestrea livezilor. O altă preocupare a specialiștilor arădeni constă în introducerea în culturi a unor pomi deficitari. Este vorba în primul rînd de nuc. Anual se plantează peste 3 000 de puieți. Perimetrul tuturor fermelor pomicole este delimitat de nuci. Se speră ca, în cel mai scurt timp, nucul să intre în toate drepturile sale și în partea de vest a țării. O mare importanță, cei de la stațiunea de cercetări o acordă întocmirii și introducerii în cultură a așa numitei „colecții de arbuști". Este vorba de coacăze, afine, mure fără țepi și căpșuni. Statiunea pregătește anual sute de mii de fire de material săditor iar la capitolul căpșuni de aici pleacă circa 7 milioane de stoloni...

Dar, în laboratoare se mai studiază și se pun în aplicare și alte procese de o deosebită importanță. Este vorba de industrializarea produselor pomicole. Pe lîngă extragerea diferitelor arome și de fabricare a sucurilor, cei de la stațiune mai fac și uscarea fructelor prin anumite metode originale. Folosesc ca sursă de căldură energia solară. Pe lîngă economiile de combustibil calitatea produselor, susțin specialiștii, este foarte bună și metoda ar putea fi generalizată și în alte locuri din țară...

Fără să mai lungim vorba, fructele din cele trei mari bazine ale Aradului, an de an, merg spre multe țări ale Europei. Merele, perele, piersicile cît și prunele au cucerit lumea prin calitate și frumusețe și au adus, la rîndul lor, stațiunii multe cuvinte de laudă, diplome și medalii...

În drepturile ei: Bălțata românească

● Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor — Mureș-Arad ●

În anul 1981, prin decret, ne povestește medicul veterinar **Viorel Groza** — directorul unității, a luat ființă stațiunea noastră de cercetare și producție ce își desfășoară activitatea atît în județul Arad cît și în cele limitrofe. Unitatea și-a propus de la început două programe naționale, unul de ameliorare și reproducție a bovinelor și altul de nutriție și creștere. Ca rasă de bovine: una singură — Bălțata românească. Altfel spus revitalizarea creșterii acestei rase, lărgirea fondului genetic cu calități superioare — cunoscîndu-se faptul că Bălțata românească este o rasă rezistență la boli și dă o producție constantă de lapte. În cîteva cuvinte este o rasă care se acomodează ușor în partea de vest a țării. Dacă ar fi să intrăm în amănunt — în cadrul temelor de ameliorare — specialiștii din Arad participă la selectarea animalelor de reproducție din ferme și alegerea materialelor de reproducție cu ridicate calități productive. De asemenea se urmărește îmbunătățirea indicilor productivi la animale. Legat de reproducție, la stațiune se studiază testarea unor medicamente românești în combaterea infertilității bovinelor. La acest capitol ar mai trebui spus că testarea se face cu o aparatură proprie executată chiar în cadrul stațiunii. Se urmărește în deaproape efectuarea transferului de embrioni. În acest sens, s-a produs un ser necesar, cum s-a mai spus, în combaterea infertilității la bovine. În cadrul temelor de creștere și întreținere se caută noi soluții de întreținere și exploatare a taurinelor în toate unitățile din zonă — făcîndu-se observații concrete asupra tehnologiei de creștere — pentru stabilirea celor mai optime tehnologii de exploatare. În cadrul acestui punct se execută și observații asupra potențialului productiv a taurinelor în funcție de rețetele furajate administrate. Și, ca să concretizăm cele spuse pînă aici, legat de latura productivă stațiunea din Arad este compusă din patru ferme. Două vaci cu lapte, una pentru reproducție și una de îngrășare a tineretului. Sau, dacă ar fi să intrăm în amănunt, în momentul de față, stațiunea numără 5 100 de taurine, dintre care circa 2 000 sînt vaci cu lapte. Și fiindcă tot sîntem la capitolul cifrelor mai trebuie să spunem că la Arad, în anul care a trecut, s-a obținut un beneficiu de peste 4 milioane lei — dintre care, mai mult de jumătate, din producția de lapte. Sporul zilnic la carne este de peste 700 de grame pe cap de taurină — iar anual se exportă peste 300 de tone de carne.

Acestea sînt pe scurt datele privind stațiunea de cercetări și creștere a bovinelor din Arad, o unitate modernă care își îndeplinește pe deplin ceea ce își propune: repunerea în toate drepturile a unei rase uitate și care se numește: Bălțata românească...

Aur și argint pentru vinurile de Miniș

● Stațiunea de cercetare și producție viticolă — Miniș ●

Geografic viile din această zonă se întind de la Mureș la Radna și pînă la Ineu. La nord, vinurile albe, cu centru la Miniș — Măderat, iar la sud cele roșii cu centru la Miniș. Podgoria numără aproape 4 000 de hectare, iar ca vechime vinurile de aici erau cunoscute încă, spun documentele, din secolul unsprezece. De fapt stațiunea, ne arată directorul inginerul **Alexandru Mihalca**, se află pe scheletul vechii școli de viticultură înființată încă din 1881. Stațiunea își desfășoară activitatea în mai multe județe, în partea de vest a țării, fiind cunoscute podgoriile: Recaș, Teremia, Tirol, Moldova Nouă, Diosig. Spus altfel viile din vestul țării reprezintă 11 la sută din patrimoniul viticol al României. Așa stînd lucrurile, stațiunii în cauză îi revin sarcini multiple și complexe. În primul rînd este vorba de obținerea de noi soiuri și de ameliorarea celor existente. În acest sens au apărut două soiuri foarte apreciate. Este vorba de strugurele de masă numit „Silvania" și cel pentru vin: „Roz de Miniș". De asemenea s-au mai omologat clanul de Cadarcă 123 și port-altoiul precoce de Miniș. De asemenea mai sînt în fază de încercări cîteva linii, cum se numesc ele, de Mustoasă de Măderat, Oport și Burgund. Pepiniera stațiunii numără peste două milioane de butași de vie din care rezultă aproape 700 000 de vițe sta... Dintre acestea, circa un sfert o reprezintă soiurile noi. În laboratoarele de agrotehnică se stabilesc dozele de modernizare a culturilor de viță de vie cît și cele de folosire a îngrășămintelor. Majoritatea terenurilor folosite sînt cele improprii pentru culturile mari, cele care nu suportă mecanizarea, soluri sărace cu pante de peste 25 la sută. În momentul de față se folosesc și terenurile cu pante de pînă la 50 la sută. Aceste fapte determină mărirea suprafețelor viticole și o valorificare mult mai mare a terenurilor. Legat de producția de struguri, despre vinificație și calitățile vinurilor din această zonă se pot spune foarte multe lucruri. În primul rînd producțiile nu sînt așa de mari, dar ele sînt constante. În general peste 7 000 de kilograme la hectar. Desigur au existat și ani foarte buni și s-au obținut cu mult peste 10 000 de kilograme. Multe dintre varietățile de băuturi sînt cunoscute încă din secolul zece și unsprezece. Este vorba de soiurile de Cadarcă și vinul roșu „Rubella". Despre acestea circulă tot felul de povești frumoase pe care le mai auzi și astăzi spuse de cîte un bătrîn în fața unui pahar de vin de Miniș. Multe dintre vinuri erau făcute, spun legendele, numai din boabe stafidite încît localnicii considerau că erau presărate cu praf de aur. Și, astfel, vinurile de aici, în vreme, au cucerit multe țări și continente aducînd acasă 45 de medalii de aur, 23 de argint și un număr impresionant de diplome. Aceasta demonstrează, fără nici un fel de exagerare, că vinurile roșii de Miniș pot sta alături de cele mai reputate soiuri din țară și străinătate. Dar, marea nemulțumire a celor care le fabrică este alta. Pe piață nu se găsesc aceste vinuri roșii. Nu pentru faptul că n-ar fi, ci pentru unul cît se poate de absurd: nu există etichete. Mai bine spus, în legea viei și vinului, în tipizarea acestor vinuri nu este prevăzut sortimentul consacrat, dar, culmea, noi îl consumăm sub o altă etichetă. De ce? Pentru simplul fapt că în cataloagele ministerului de resort a fost omis. Așa că de cele mai multe ori în spatele etichetei de vin de Cadarcă se ascund alte varietăți. Este, credem noi, momentul ca și aceste soiuri să intre în toate drepturile și începînd chiar cu etichetele...

Pagină realizată de
SORIN POSTOLACHE

recoltele record

23 AUGUST 40
1944–1984

● La C.A.P. Medgidia, utilajele merg strună ● Multe nădejdi ale inimoşilor gospodari din Mătăsaru ●

La Valea Dacilor, pe un vînt cumplit

De la Medgidia spre Peştera, vreo 25 de kilometri pe şosea, ai, cînd de o parte, cînd de alta, pămînturile Cooperativei agricole de producţie „Medgidia", acestea învecinîndu-se, la rîndul lor, cu fermele C.A.P.-urilor din Ciocîrlia, Siminoc şi Peştera. Totul este aşa, ca un bărăgan imens, căruia nu-i poţi da de capăt cu privirea, iar casele rînduite cuminte de-a lungul şoselei au parcă rostul să mai domesticească puţin întinderea.

Este ora opt dimineaţa şi aici, la ferma nr. 4 a C.A.P. „Medgidia", aflată în comuna Valea Dacilor, 20 de cooperatori lucrează la igienizatul terenului pentru porumb. Bate un vînt cumplit, care în mijlocul cîmpului nu te lasă nici să respiri. Femeile au baticuri peste gură şi nu şi-au lepădat cojoacele scurte ce le mai apără de frigul unei ierni care, parcă, nu se mai termină.

Şeful de fermă, inginerul Gheorghe Sima, un ins mic de stat şi plăpînd pentru vînturile dobrogene, născut la Tulcea, dar de două decenii împlinite avînd buletin de Medgidia, îmi mărturiseşte că, încă de mic, dobrogeanul trebuie să fie de două ori mai sîrguincios atunci cînd învaţă să se ţină pe picioare : o dată, ca fiecare copil care începe să meargă, şi a doua oară ca să se poată împotrivă vînturilor. Şi iată că rîvna asta are şi urmări, el făcîndu-se ori marinar, ori agricultor. Gheorghe Sima s-a făcut agricultor. Se scoală o dată cu tractoriştii şi ajunge în cîmp o dată cu ei. Aşa au reuşit aici ca pînă la ora asta să fie gata cu semănatul florii-soarelui. „Mîine terminăm şi ultimele hectare şi putem pregăti porumbul. Utilajele ne merg strună şi chiar atunci cînd nu merg aşa cum am spus, avem cu ce să le reparăm. Este vorba de cele 14 discuri şi 5 semănători, suficiente pentru a ne respecta graficele şi a termina pînă în 12 aprilie toate lucrările".

Şi pentru că veni vorba de utilaje, se cuvine să spunem că secţia de mecanizare a C.A.P.-ului este foarte bine dotată şi asta nu pentru că ţine de oraşul Medgidia şi cineva, acolo, în centru, la primărie, ar favoriza-o, ci pentru că acest C.A.P. nu are de fapt o situaţie de invidiat. Aflat la o azvîrlitură de băţ de oraş, e lipsit de forţă de muncă. Media de vîrstă a membrilor cooperatori este în jur de 55 de ani. Mai bine de jumătate din suprafaţă e acoperită de culturile prăşitoare, ceea ce necesită intervenţii manuale, deci mînă de lucru. „Compensăm lipsa forţei de muncă, spune inginerul şef al C.A.P.-ului, Gheorghe Dindiri, cu mecanizarea. În ceea ce priveşte utilajele, astă-iarnă, acestea au trecut prin două verificări la milimetru. Avem două ateliere mobile cărora nu le lipseşte nici o piesă de schimb. Ca să fim cinstiţi, S.M.A.-ul ne-a ajutat foarte mult. Au făcut reparaţii la vreme şi le-au făcut ca lumea, astfel că la recepţie, în februarie, n-am refuzat nici o maşină. În plus, am reuşit să facem şi două instruiri cu mecanicii din secţia de mecanizare".

Iarna asta nu seamănă cu cea a anului trecut. A adus ceva apă, dar precipitaţiile au fost în jur de 200 de milimetri pe metru pătrat, insuficiente pentru a acoperi deficitul de 600 metri cubi la hectar, „rodul" ultimilor ani de secetă. Pe de altă parte, vîntul numai bine nu aduce, zvîntînd cîmpul, golindu-l de apa de la suprafaţă şi obligîndu-i pe oameni să trudească mai mult. „Important pentru noi este, continuă inginerul şef, să nu ne băgăm pe adîncimi mari, ci doar pînă la aceea la care trebuie semănat. Pentru culturile de mai tîrziu am făcut lucrări de grăpare, ca să spargem crusta şi să menţinem apa în sol. Lucrăm în schimburi prelungite, mecanizatorii la şase fiind în cîmp şi nemaipărăsindu-l pînă tîrziu, aproape de miezul nopţii, beneficiind şi de un vagon dormitor în tabără".

Un scurt raid prin fermele C.A.P.-ului

● La ferma nr. 2 se pregăteşte terenul pentru floarea-soarelui, lucrare care se va termina în seara aceasta ● La ferma nr. 3 se fertilizează terenul ● Pe întregul C.A.P. s-a încheiat de semănat sfecla-de-zahăr ● La ferma legumicolă s-a încheiat plantatul pe 10 hectare cu varză timpurie. S-au mai semănat, printre altele, ardei graşi, capia, roşii.

Cooperatorii îşi dau silinţa ca anul acesta să fie mai bun ca celălalt, mai exact, să-şi respecte graficele şi în 12 aprilie să încheie lucrările de primăvară. Apoi, prin lucrări de tăvălugit să încerce să se obţină cît mai mult de la culturile de toamnă, orz şi, o parte, grîu, care din cauza secetei de anul trecut astăzi abia se văd. Şi, în sfîrşit, aşa cum spunea şi preşedintele C.A.P., Constantin Popa, să se ingrijească şi de loturile lor personale. C.A.P.-ul i-a ajutat pe oameni cu seminţe, îngrăşăminte şi toate celelalte de cîte aveau nevoie, iar mecanizatorii au găsit vreme şi pentru aratul sau discuitul terenurilor membrilor cooperatori, toate într-un început de campanie care nu va lăsa nimănui o clipă de odihnă.

RAZVAN BĂRBULESCU ■

Vremea îi adună pe oameni

Prin geamul prăfuit încercam să descopăr semănătorile contopite cu arăturile dar cîmpurile continuau monotone, cu lanurile de grîu fără acel verde tonic şi plin de speranţă. Pe alocuri pămîntul chelea de-a binelea, alb, sfărîmicios, ca un nisip înaintea zborului, ca mai apoi să se întunece la culoare împrejurul unei bălţi cu apa limpede, limpede ca un ochi de cristal. În tren lumea povestea feluri-te, citea ziare, glumea şi freca tot felul de cărţi de joc. N-ai fi zis că pe chipul lor grîul şi porumbul ar fi adus un strop de neliniste. Adevărul e că uneori cu puţin umor sau cu puţină ignoranţă scapi ceva mai uşor. Dar trecînd prin cîmpia Găvanului navetiştii şi ţăranii aruncau priviri neliniştite pe ferestrele trenului alergînd printre pămînturi abia arate sau lanuri cu fire debile de grîu. Se vedeau aripile vîntului cum fluturau peste satele ocrotite de salcîmi.

Am coborît în gară la Mătăsaru. Se vedea grîul frumos, destul de des pămîntul arat şi, ici colo, cîte un om. La Mătăsaru este un C.A.P. cam sărac. Oamenii nu stau rău. Casele arată bine, curţile şi acareturile la fel. Doar C.A.P. o duce mai rău. Din anul cînd a fost inundaţia (1979) n-a mai reuşit să se redreseze şi de atunci abia se tîrîie de la un an la altul. Anul trecut i-a mers la fel. Seceta l-a uscat mai tare decît pe alţii. Şi cu toate acestea la Mătăsaru se simte un strop mare de speranţă. Cîteva zeci de femei alegeau cartofii de sămînţă. Să tot fi fost 50 de oameni numai la ales. Femeile purtau broboade groase de lînă. Era soare cu vînt. Un frig de te tăia la oase. Zeci de saci cu cartofi. Oamenii cărau cu căruţele. Veniseră şi zlătari cu două căruţe să care sămînţa la cîmp. Cineva dăduse de veste la primărie că după frigul ăsta or să vină ploile. „Toată lumea la cartofi, la cărat şi la semănat !" Cine a mai rămas a fost invitat de primărie să facă ordine, să spoiască gardurile şi pomii. L-am căutat pe primar. E plecat la semănat ! Preşedintele C.A.P. ? E plecat la semănat ! Vicepreşedintele C.A.P. ? E plecat la semănat ! Căruţele aşteptau sacii cu cartofi şi plecau spre cîmp. Pînă la urmă am ajuns şi eu. Pe marginea unui canal se semănau ultimele hectare cu cartofi. Cel tîrziu pînă duminică spre prînz se vor încheia toate lucrările din epoca întîi, adică semănatul cartofilor, al florii-soarelui, al fasolei. Mai rămîne porumbul. Pămîntul e rece ca gheaţa. E atîta frig încît ai senzaţia că boabele s-ar zgribuli şi-ar îngheţa în pămînt.

Oamenii simt că vremea le este potrivnică. Pe vremea asta în alţi ani toate erau răsărite. Acum nici n-au fost bine puse în pămînt. La semănatul cartofilor am stat cîteva minute cu femeile ascunse de vînt într-o mică pauză de masă. E o primăvară grea. Dacă oamenii nu pun mînă de la mînă nu va fi uşor. I-am văzut cum încercau să găsească locuri de scurgere pentru bălţile care se întindeau peste semănături. Niţu Nicolae şi Constantin Mihai, mai toată luna februarie au bătut cîmpurile ca să sape rigole de scurgere a apelor de pe grîu. Zilnic erau 60—70 de oameni la alungatul apei. Toată luna martie a plouat. Pămîntul nu mai poate. Mult grîu după ce s-a chinuit să încolţească în toamna secetoasă a intrat sub apă şi s-a uscat.

Spuneam că pentru acest C.A.P. anul abia început, cu toate necazurile lui, e un strop mare de nădejde. De două luni în fruntea cooperativei a fost adus un om cu multă putere şi cu multe gînduri bune. Ion Tudor a fost maistru la o întreprindere din Găeşti. Stătea în sat şi făcea naveta şi de două luni a fost chemat să încerce redresarea acestei cooperative. Şi în ciuda vremii, a necazurilor, oamenii s-au mai strîns o dată în jurul preşedintelui, de data aceasta cu mai multă încredere. Chiar dacă au primit puţine îngrăşăminte, cei de la Mătăsaru fac tot ce pot ca să aibă un an bun. Preşedintele **Ion Tudor** împreună cu primarul comunei, Alexandru Preda, după ce-au bătut toate locurile în care se semăna au luat la rînd toate solele cu grîu. Nu e nici un pericol. Nu e nici un caz de întors pămîntul şi de semănat altceva. Va fi grîu, şi încă grîu bun. Nu recoltă record dar, pentru cît dă de obicei podzolul de la Mătăsaru, va fi. Gheorghiţă Lixandra şi Barbu Anica şi Birlogeanu Maria şi Neagu Maria şi Vlad Vasilica se luptau cu vîntul şi cu frigul ca să semene cartofi. Pe semănătoare e şi mai frig şi mai rău decît la alesul cartofilor. Dar dacă bărbaţi nu prea sînt, şi muncile mai uşoare şi cele mai grele cad tot în seama femeilor.

În zilele de 4 şi 5 aprilie, la Mătăsaru au început să bată nişte vînturi puternice. Pămîntul s-a uscat şi a făcut deasupra o crustă. Dacă o ţine tot aşa, plantele se vor sufoca, vor rămîne pitice. Dacă se menţine crusta, ar trebui discuită. Ar trebui dat cu îngrăşăminte. Dar din cele 110 tone repartizate, cei de la Mătăsaru n-au primit nimic. Toată nădejdea e în pămînt şi în oameni. Pămîntul erodat şi obosit tot mai dă. Oamenii dau mai mult decît pămîntul. Fac tot ce pot. Ei speră ca de pe cele 2 430 de hectare de pămînt arabil să scoată totuşi o producţie cu mult peste cea din anul trecut, ba chiar să realizeze o producţie globală în valoare de 25 de milioane lei.

Cooperativa de la Mătăsaru este o cooperativă mamut. Are pămîntul întins pe hotarul a şapte sate. Dintr-o margine într-alta îţi trebuie ceva benzină sau mîncare pentru cal. Şi la tot acest pămînt, din 1 300 de braţe de muncă, 1 200 sînt femei. Abia dacă această ameninţare a vremii i-a mai adus şi pe bărbaţi în cîmp. Adevărul este că ameninţarea necazurilor îi solidarizează pe oameni, îi face să strîngă rîndurile. I-am văzut şi la Mătăsaru. Dacă ar fi fost cald şi bine, cine ştie. Dar acum, ameninţaţi de vreme, oamenii fac tot ce pot. Au sentimentul că dacă nu pun mîna nu vor avea pentru că nu va ieşi nimic. O solidarizare care cu siguranţă că va îndulci o parte din înfăţişarea acestei toamne. Ea depinde în primul rînd de oameni. Şi mai apoi de vreme. Şi viceversa.

CORNEL NISTORESCU ■

Jurnal de campanie

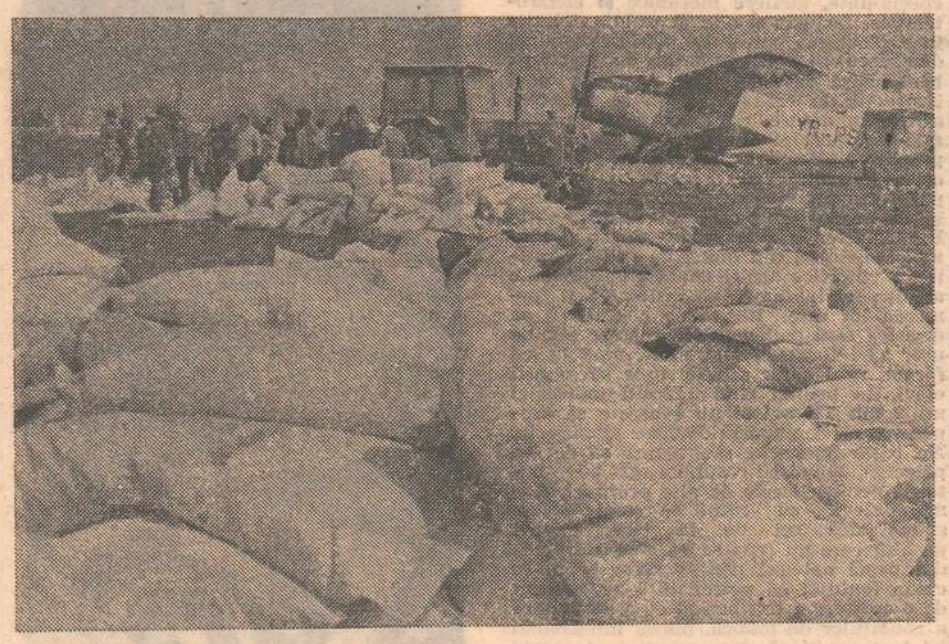

Idei în premieră

Autovaccinul în zootehnie

Cu patru ani în urmă, autovaccinul celulo-microbian, preparat datorat medicului Constantin Băcanu, a fost testat în fermele de porcine de la Periş şi Tămădău. Rezultatele s-au dovedit promiţătoare : spor în greutate, îndepărtarea diareei şi bronhopneumoniilor, combaterea mamitelor şi obţinerea unor exemplare eutrofice. Ulterior, un concurs de împrejurări nefavorabil a determinat amînarea extinderii metodei. Revista noastră şi-a exprimat în mai multe rînduri dezacordul faţă de modul în care este privită şi valorificată o idee nouă, validată prin mijlocirea experimentului de specialitate. Într-un interviu acordat revistei noastre, doctorul Valeriu Teuşdea, directorul Direcţiei sanitare din MAIA, ne-a asigurat, nu demult, că este întru totul de acord pentru reluarea cercetărilor şi utilizarea autovaccinului pe loturi mari de animale şi că este dispus să reia de îndată colaborarea cu doctorul Băcanu.

Din fericire punctul de vedere exprimat de interlocutorul nostru nu s-a dovedit o simplă declaraţie patetică. Recent, prin Ordinul 29, din 27 martie, emis de Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, s-a dispus „Organizarea producţiei de poliautovaccin total celulo-microbian pentru porcine în cadrul Întreprinderii de stat pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor de la Giurgiu". A fost întocmită în acest sens o comisie de specialişti care vor lucra sub conducerea medicului Constantin Băcanu. Iată ce ne-a declarat în acest sens autorul invenţiei :

„O vizită preliminară la ISCIP Giurgiu m-a făcut să constat cu bucurie că localul şi utilajele din dotare corespund cerinţelor de preparare a autovaccinului. Începutul tratamentului este prevăzut pentru luna mai. Doresc de asemenea să asigur conducerea celorlalte ferme zootehnice din ţară că, la cerere, pot conta pe serviciile şi asistenţa noastră de specialitate. Din păcate sînt nevoit să constat că sub raport teoretic şi practic problemele imunologice sînt prea puţin cunoscute chiar în rîndul personalului medical. Trăim o epocă în care imunologia a ajuns să explice în bună măsură patogenia majorităţii bolilor cronice. Tocmai de aceea apreciez că este extrem de necesar ca problemele privind acest domeniu să facă obiectul unor prelegeri în cadrul învăţămîntului superior, postuniversitar sau la cursurile de reciclare. În sfîrşit, revenind la problema introducerii autovaccinului în zootehnie, doresc să-mi instiinţez viitorii colaboratori că pentru informaţii sau asistenţă de specialitate să mi se adreseze numai telefonic (50 66 23) şi nu prin corespondenţă, deoarece numărul mare de scrisori mă împiedică să răspund la timp acestor solicitări".

Nucul — un nesecat izvor de venituri

Un pasionat cercetător şi cultivator al nucului, Gheorghe Mohora din Bucureşti (Piaţa Alexandru Sahia 4), ne roagă să inserăm în paginile „Flacării" următoarea propunere :

Sub raport economic, nucul este una dintre cele mai valoroase specii de arbori fructiferi. Poamele, lemnul şi frunzele lui reprezintă în întreaga lume o materie primă de bază în fabricile de mobilă ca şi în industriile alimentară şi chimico-farmaceutică. El se recomandă totodată ca un factor antipoluant, purificînd atmosfera şi îndepărtînd de pe o mare suprafaţă bacteriile şi insectele dăunătoare. Din păcate, tăieri neraţionale au dus la reducerea numărului de nuci. Tocmai de aceea eu propun ca aceşti arbori să fie sădiţi pe marginea şoselelor. Avînd în vedere că drumurile patriei însumează multe mii de kilometri, de-a lungul lor ar putea creşte nu mai puţin de 3 milioane de nuci. Gospodarii judeţului Constanţa oferă în această privinţă un exemplu edificator. Iar despre foloasele nucului aş dori să dau un singur exemplu : la ora actuală o singură întreprindere de conserve din ţară produce dulceaţă de nuci verzi. Ea este extrem de cerută la export. Or, prin cultivarea intensivă a nucului, s-ar putea recolta anual zeci şi chiar sute de mii de tone de nuci verzi.

Îmi permit de asemenea să aduc în discuţie valoarea economică a unei banale legume : hreanul. Acesta creşte, după cum se ştie, chiar pe solurile de cea mai proastă calitate. N-ar fi oare util să cultivăm hreanul pe suprafeţe întinse, deci acolo unde terenul refuză prezenţa altor culturi ?

LIVIU TIMBUS ■

ÎNVĂȚĂMÎNT, CERCETARE, PRODUCȚIE

Problemele de azi ale energeticienilor de mîine

● „Economisirea", o necesară disciplină școlară ● Popularizarea, un capitol deficitar ●

Cunoștințe în pas cu cerințele vieții

Drobeta-Turnu Severin este una din capitalele (dacă nu chiar capitala) energiei electrice la români. Centrala hidroelectrică „Porțile de Fier 1", cea mai mare din țară (și cu cele mai spectaculoase rezultate, cea mai recentă dovadă fiind Ordinul Muncii clasa I conferit energeticienilor ei pentru a treia oară consecutiv), bate la cîțiva pași. La alți cîțiva pași, pe Ostrovul Mare, celălalt colos al energeticii dunărene, hidrocentrala „Porțile de Fier 2", își pregătește inaugurarea, anul acesta urmînd să predea beneficiarilor primele hidroagregate ale sistemului. Un prim grup de 50 MW, din cele șase cîte va avea în final, va pune în funcțiune, tot anul acesta, o mare centrală electrică de termoficare cu sediul chiar în oraș. Foamea de energeticieni a Drobetei este deci mare, și va mai fi, cu toate că industria de resort, în ciuda uriașei sale expansiuni din ultima vreme, folosește, în raport cu amploarea ei, oameni destul de puțini, dată fiind automatizarea proceselor de producție : puțini, dar de calificare maximă. O școală profesională și un liceu industrial de profil (15 clase la zi, 4 la seral, ultimele funcționînd pe Ostrovul Mare) se străduiesc să-i formeze pe specialiștii complicatelor instalații ale sediilor energiei. Treptele unor asemenea profesii, cum spuneam, nu se lasă ușor urcate, ci, dimpotrivă, cu trudă și rîvnă grea, cu aspre tatuări de inițiere, nelăsînd să se filtreze comod nerăbdarea sau graba printre parametrii unor științe și iscusințe complexe. Cele două instituții școlare nu duc însă lipsă de adepți. La liceul industrial, de pildă, bat, toamnele, la ușa examenelor, cîte patru candidați pentru un loc. Liceul pregătește electrotehnicieni, electroenergeticieni, electromecanici și mecanici energeticieni. Majoritatea candidaților se îmbulzesc spre prima profesie, cu o mai veche rezonanță în inimile tinere, deși cerințele cele mai mari ale industriei energetice severinene sînt pentru ultima. Profesorul Gh. Mateescu, directorul liceului, crede că o mai bună, mai aplicată orientare școlară, întreprinsă în anii gimnaziali, ar fi utilă și industriei locului, și tinerilor care aspiră spre ea.

Liceul, ni se spune, este dotat cam cu tot ce-i trebuie. Un local spațios și funcțional, o solidă bază didactică (aparatură modernă, ateliere și laboratoare de diverse profile) și un număr suficient de profesori calificați asigură toate condițiile unui învățămînt eficient. Un internat cu 380 de locuri și o gospodărie-anexă care pune pe masa cantinei școlare o hrană adecvată întregesc condițiile bune ale liceului.

Unele observații ar fi de făcut (le fac interlocutorii noștri, profesorii) cu privire la conținutul învățămîntului, la programa în cadrele căreia se mișcă el. In general, interlocutorii noștri pun programelor diverselor discipline o notă bună, totuși nu maximă, unele discrepanțe între partea teoretică („prea încărcată", după părerea prof. Gh. Mateescu, cu noțiuni ale diferitelor materii care se suprapun) și cea practică încă persistînd, deși nu într-o proporție care să alarmeze. Discrepanțe mai evidente, și cu consecințe deloc neglijabile, sînt cele dintre progresele și cerințele actuale ale unei ramuri industriale cu o evoluție extrem de dinamică și capitolele programei, care uneori le ignoră. Lipsesc din programă, ori sînt tratate mult prea sumar, în ore puține, teme ca aceea privind sursele noi de energie (eoliană, solară, geotermală ș.a.), ca și problemele, atît de stringente azi, ale economisirii energiei, ea însăși o „sursă de energie" de primă mînă. Profesori ca Nicolae Dumitrașcu, Gh. Pîrvulescu, Georgeta Rusu, specialiști dublați de pedagogi pasionați, se străduiesc, chiar în spațiul puținelor ore dedicate unor astfel de teme, să-i înarmeze pe elevi cu înțelegerea unor fapte și fenomene esențiale ale domeniilor respective, dar timpul nu le mai îngăduie completarea noțiunilor cu elemente concrete de organizare a muncii, de exploatare a noilor tipuri de utilaje și instalații. Sigur, absolvenții care vor lucra la Porțile de Fier 1 și 2 sau la Centrala electrică de termoficare nu vor avea de-a face, să zicem, cu energia eoliană, dar cu problemele economisirii kilowaților se vor confrunta mereu. Pe de altă parte, unii absolvenți vor lucra, poate, nu în industria severineană, ci în alte locuri, unde cunoștințe precum cele amintite le vor fi imperios necesare. La fel de necesare le vor fi tuturor, indiferent de viitoarele lor locuri de muncă, cunoașterea releelor electronice, nu numai a celor cu contacte mecanice, a căror carieră se încheie, ca și cunoașterea mai profundă decît pînă acum a telecomenzilor, capitole la care programa este încă restantă. Altfel spus, programele diferitelor discipline trebuie mai atent corelate instalațiilor, tehnologiilor și exigențelor unei industrii care nu stă pe loc și a cărei covîrșitoare însemnătate pentru economia românească nu mai trebuie subliniată.

O chestiune asupra căreia spațiul nu ne mai permite să zăbovim, dar a cărei importanță e relevantă, privește rolul practicii, a cărei menire, în optica interlocutorilor noștri, constă nu doar în transcripția în concret a noțiunilor teoretice, ci și în crearea unei elocvente imagini asupra activității în producție, a modului în care, prin această activitate, omul se poate afirma plenar, cucerind satisfacții de primul rang. Se pare că aici — grație și liceului, dar și marilor întreprinderi energetice care găzduiesc practica viitorilor muncitori — lucrurile stau destul de bine. Dovadă, faptul că marea majoritate a absolvenților nu umblă, ca în alte locuri, după posturi ușoare, funcționărești, ci se încadrează în aceste întreprinderi. E un cîștig pe care liceul din Drobeta-Turnu Severin trebuie să-l păstreze și să-l dezvolte.

P. ILIE ■

Petrolistul, o profesiune cu viitor

Liceul de petrol din Tîrgoviște nu funcționează de ieri-alaltăieri, ci de cîteva decenii. Încă de pe vremea cînd acest județ plutea pe o baltă de țiței, orașul avea în această școală cea mai puternică „fabrică" de specialiști. Numărul elevilor specializați în fiecare an se învîrte mereu în jurul a 2 000. Existînd o tradiție în acest sens, liceul din Tîrgoviște are o bază materială solidă, începînd cu laboratoare de specialitate, ateliere mecanice și electrotehnice, inclusiv sonde și utilaje folosite în exploatarea petrolului. Din acest punct de vedere viitoarea generație de petroliști beneficiază de toate cele necesare unei instrucții de calitate. Cămine noi, cam sărace în dotare, dar curate, o cantină, sală de sport și cîteva ateliere pentru practica productivă. De aici se pleacă în orice judecată. Dacă socotim că o mare parte din practică se desfășoară la Schela de producție petrolieră Viforita și la B.A.T. Viforita avem o imagine a pregătirii temeinice, din punct de vedere practic, a viitorilor noștri petroliști. Dar toate acestea nu înseamnă că instruirea și formarea lor este lipsită de hopuri, că ea decurge fără poticneli. Nu e chiar atît de ușor să-i formezi. Mai mult, pînă la a-i forma, nu-i chiar atît de ușor să găsești elevi. În primul rînd Liceul industrial nr. 2 din Tîrgoviște nu reușește să acopere cu elevi numărul de clase planificate. Nu toată lumea se înghesuie să devină petrolist. Elevii cu rezultate mai bune optează pentru liceele de alte profiluri. Numai elevii cu rezultate mai slabe, și mai ales cei de la țară, alături de alții care nu reușesc pe aiurea, în cele din urmă optează pentru acest liceu. În ciuda faptului că petroliștii s-au bucurat de o creștere a retribuției, de o schimbare a condițiilor de muncă, puțini intelectuali își lasă copiii să dea admitere la acest liceu. Nici un părinte cu muncă de răspundere, de la nivelul municipiului sau al județului, nu și-a dat fiul să devină petrolist. Este o dovadă că persistă o mentalitate și o prejudecată. Noroc că elevii veniți de la țară sînt încă destul de mulți.

Dar cum majoritatea fac naveta și cum autobuzele sînt din ce în ce mai puține, cuprinderea lor în toate programele instructiv-educative este iarăși o problemă. Dar pînă la desfășurarea procesului de învățămînt mai este puțin. De doi ani o dispoziție a ministerului tutelar, pe baza unei înțelegeri cu Ministerul Educației și Învățămîntului, a stabilit că pentru clasele cu profil de mine, petrol geologie nu vor fi admise și fete. Dar asta înseamnă că o bună parte a elevilor din clasele mai mici nu mai pot continua în aceeași școală și că un mare număr vor pleca la alte școli. În plus, în urma examenului, elevii au fost repartizați pe profile în ordinea mediilor. Ultimii urmau să intre la sondori. Dar între ultimii, jumătate erau fete. Ele nu puteau deveni sondori. Așa s-a ajuns la o soluție inteligentă. Cu fetele s-a alcătuit o clasă de laborante. De ce au devenit fetele o problemă ? Pentru că la terminarea liceului o mare parte din ele nu s-au prezentat la locul de repartiție. E și normal, din moment ce o echipă de sondori lucrează și pe cîmp, în porumbiști și-n păduri. Inginerul Mircea Ionescu, directorul liceului, este cu totul împotriva ideii ca fetele să lucreze în exploatare. Normal. Dar, în afara profesiilor direct implicate în exploatare, fetele ar face față cu brio și o eficientă repartizare a lor pe clase și profesii le-ar putea pune într-o cu totul altă situație. Anul trecut, după desfășurarea admiterii, pentru că Liceul de petrol nu și-a făcut planul de clase, pentru completare, au fost aduse fete care n-au intrat pe la alte școli. Și astfel au apărut 100 de fete de pe la alte școli. Or, în locul lor, cadrele didactice ar fi preferat fetele din liceu care ar fi vrut să continue în același loc. Profesoara Maria Tudose spunea că principala problemă a fetelor din liceu este legată de ce vor face. Singura soluție o constituie pregătirea lor ca laborante sau în alte profesii unde pot lucra fără nici o problemă. În subteran și la exploatările propriu-zise fetele nu au acces. Nu mai încap discuții dar ele pot și vor fi angajate la stațiile de tratare a țițeiului sau ca primitori-distribuitori de țiței. Pentru fetele intrate anul trecut se vor găsi soluții, dar numărul mare de clase la specialitatea de sondor a fost prevăzut în ideea de a acoperi necesarul de cadre al economiei naționale în acest sector. Or, din acest punct de vedere, școlarizînd fete, și neșcolarizînd numărul de băieți care să lucreze în exploatări, liceul nu-și acoperă sarcinile decît în parte. Dar nu din vina lui. Cadrele didactice au făcut tot ce au putut pentru a avea elevi. Se pare că mai puțin interesați în recrutarea elevilor și în popularizarea profesiilor deficitare sînt exact instituțiile beneficiare. Dar asta intră deja într-un alt subiect. Dincolo de complicațiile amintite mai sus, viitoarea generație de petroliști se pregătește asiduu. Participă la cursurile teoretice, la cele practice și la lucrările de autogospodărire a municipiului, la practica productivă prin care realizează anual o producție de 1,4 milioane lei. În cadrul disciplinelor de specialitate au fost introduse noi capitole referitoare la forajul marin, la procedee de extracție automatizată. Școala ține pasul cu tehnologia și cu producția. Mai greu îl ține cu ea însăși și toate viitoarele probleme legate de petroliștii de mîine de aici pot veni și în nici un caz din altă parte.

CORNEL NISTORESCU ■

Fete și băieți pe Valea Jiului

Anul trecut, cu vreo lună înainte de examenul pentru treapta a doua, Liceul industrial nr. 1 din Petroșani a primit, ca de obicei, planul de școlarizare. Conform planului, liceul ar fi urmat ca în acest an școlar să aibă 10 clase de mineri în anul III sau, pe stil mai vechi, în clasa a XI-a. Vreo 10—12 profesori au plecat imediat în mai multe județe care nu au licee cu profil minier și dispun încă de forță de muncă excedentară. Au luat legătura cu inspectoratele școlare, s-au dus pe la niște școli și au făcut ceea ce se numește popularizarea liceului. Și adevărul, spune profesoara Elza Văduva, este că la Petroșani n-a venit nici măcar un singur elev din județele acelea. În schimb, zice inginerul Severian Groza, directorul liceului, această încercare a costat vreo 10 000 de lei. În loc de 10 clase cu 400 de locuri, liceul a izbutit să aibă în clasa a XI-a 4 clase cu 132 de elevi. Bineînțeles, ei sînt o parte din „populația școlară locală", ale cărei inclinații se văd, dealtfel, încă de la examenul pentru prima treaptă de liceu. La mecanică și electrotehnică, bunăoară, se înscriu cîte 2—3 candidați pentru un loc, examenul înseamnă competiție, dar la „profilul mine" se întîmplă altfel, locurile sînt mai multe decît candidații. Și cu toate acestea, aflăm, planul de școlarizare se realizează la treapta întîi pentru toate profilele, poate și datorită faptului că a avea 10 clase este oricum obligatoriu. Cît privește dificultățile cu care se realizează planul de școlarizare pentru treapta a doua „mineri", ele apar nu numai pentru că o parte din absolvenții treptei întîi se îndreaptă către școala profesională ci și pentru că, de la o vreme, Combinatul minier vrea ca în acest profil să școlarizeze băieți, nu fete. Ceea ce e de înțeles. „Cinstit vorbind, spune directorul Severian Groza, combinatul ar vrea și 20 de clase de mineri pentru mîine, și numai băieți, nici o fată. Orice mină ar putea încadra pe loc cel puțin 2 clase de mineri. De cîte ori mergem să încheiem contracte sîntem întrebați de întreprinderile miniere : sînt băieți ?" Posibilități de școlarizare a fetelor există, de bună seamă, la Liceul economic, la Liceul de matematică-informatică și chiar la Liceul industrial nr. 1, care are și două clase de industrie ușoară, dar nu e mai puțin adevărat, spune profesoara Elza Văduva, că părinții fetelor veniți la „preînscriere" au fost sfătuiți să propună Combinatului minier să aprobe și fonduri de școlarizare în profile nu neapărat miniere dar utile pentru Valea Jiului. Revenind însă la tema discuției noastre, și anume la pregătirea minerilor de mîine, aflăm de la inginerul Ioan Codrea din compartimentul de învățămînt al Combinatului minier că Liceul industrial din Petroșani, împreună cu liceele din Vulcan, Lupeni și Anina, asigură anual cam 10 la sută din necesarul de muncitori calificați pentru minele din Valea Jiului. Ei reprezintă cam 70 la sută din totalul absolvenților de liceu. Ceilalți intră la Institutul de mine, se îndreaptă spre alte meserii sau pleacă din Valea Jiului. Pe cei care urmau școala profesională după absolvirea a 8 clase, așa cum se proceda pînă acum 10 ani, spune inginerul Ioan Codrea, îi regăseam pe toți în producție și asta nu se mai întîmplă, cum se vede, cu absolvenții de liceu, din motive în parte întemeiate. În acest an numărul absolvenților de liceu se ridică doar la 308, adică nici 50% din numărul locurilor de muncă ce vor fi disponibile prin pensionări ; mai mult, din cei 308, 146 sînt fete ce au învățat în clase de preparatori, topografi sau construcții industriale dar și în clase de industrie ușoară, care n-au nici o legătură cu mineritul. Cît privește pe absolvenții de anul trecut, 320 cu toții, ei au fost repartizați dar o parte din ei au fost luați în armată, la cîteva luni după absolvire. Propunerea ca în timpul stagiului militar ei să lucreze în meseriile pentru care s-au calificat și această perioadă să fie eventual considerată vechime în muncă, a rămas pînă acum — spune inginerul Ioan Codrea — doar o propunere. Așa cum a rămas, adaugă directorul Severian Groza, și ideea ca elevii din treapta a doua să urmeze o singură specialitate, electromecanic minier, pentru că pe de o parte realitățile muncii din mină fac necesară o asemenea specializare cu un conținut mai complex iar pe de altă parte s-ar evita credința unor copii că e preferabil să ajungă într-o clasă de electromecanici decît într-una de mineri. Această idee a unui profil unic de școlarizare am avut prilejul să constatăm că este îmbrățișată de către toți cei cu care am vorbit, la Petroșani, despre școlile care pregătesc minerii pentru Valea Jiului. Și faptul ni se pare semnificativ. Aceeași opinie, într-adevăr, am aflat-o și din partea Comitetului municipal de partid, prin activistul său care se ocupă de probleme de învățămînt, Petru Marcu, dar și din partea Combinatului minier, prin inginerul Ioan Codrea. La Liceul industrial nr. 1, desigur, de aceeași părere e nu numai directorul Severian Groza ci, după cîte am constatat, cam toți cei 61 de profesori. În ce-i privește, ca să fie aici și-o vorbă despre acești oameni inimoși, ar fi bine de știut că 29 au gradul I, 15 au gradul II iar ceilalți au definitivatul, asta înseamnă că, la Liceul industrial nr. 1, cine vrea să învețe are de la cine să învețe.

DUMITRU ELIADE ■

VINERI, 13 aprilie 1984

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Ion Besoiu:

„Detest ca undeva, cineva să pună la îndoială buna mea credință"

— Mă bucur, stimate Ion Besoiu, că jucați în HAMLET-ul lui Alexandru Tocilescu, rolul lui Horațiu, rol de prieten. E un rol care vă vine foarte bine.

— Sînt prieten cu toată lumea, prefer să fiu prieten decît dușman. Deși uneori dușmanii ne sînt necesari ca să ne trezească din prea marea dragoste față de noi înșine. Din păcate sau din fericire sînt plin și de dușmani. Ceea ce înseamnă că sînt încă un om viu.

— Ați fi preferat să jucați Hamlet?

— Nu. Lăsați-mă pe mine să fiu Horațiu. Mă simt bine ca Horațiu.

— Cum ați debutat în teatru, în roluri de prieten sau de dușman?

— În roluri de oameni cumsecade, de oameni buni. Mult mai tîrziu am fost descoperit ca „dur", ca „rău", și descoperirea au făcut-o Titus Popovici și regizorul Mircea Drăgan care m-au distribuit în rolul unui legionar criminal din **Setea**, scenariu care traduce pentru ecran romanul cu același nume. Ideea lor m-a găsit nepregătit și am fost gata să-l refuz. Eu nu am făcut niciodată armată, din cauze medicale, și nici nu știam să trag cu arma în vreme ce în film mi se cerea să ucid cu sînge rece și cu mitraliera. Nu am făcut armata și cu toate acestea am jucat și soldați, și generali pe toate fronturile în nenumărate filme. Nu mi-a fost greu, se pare, să joc soldați sau generali, pentru că am păstrat ceva în mine de copil, ceva din jocurile miraculoase ale închipuirii de adolescent. Probabil că mă iubesc încă pe mine ca un adolescent și mă mai pot visa prinț, conte, general, reporter, savant, misionar, pastor, haiduc, muschetar și așa mai departe.

— Și chiar director. Vă plac triumfătorii.

— Nu. Îmi plac luptătorii. Sînt un luptător. Dar un luptător răbdător, tenace, care nu calcă pe nimeni în picioare ca să ajungă la victorie. Sînt un luptător din vreme de pace. Iar director am ajuns printr-un concurs de împrejurări pe care nu cred acum că are rost să-l depănăm amănunțit. Pentru că dacă era după mine, director al Teatrului Bulandra ar fi trebuit să rămînă Liviu Ciulei. Dar, ce să-i faci, istoria se scrie dureros și pe scenă, nu numai în viața de toate zilele. Au și teatrele căderile și apocalipsurile lor.

— Sînt unii care contestă prestanța dumneavoastră de director al Teatrului Bulandra, prin comparație cu Liviu Ciulei sau cu Lucia Sturdza Bulandra.

— Ce să fac? Nu m-am născut Liviu Ciulei și cu atît mai puțin Lucia Sturdza Bulandra. Îmi pare rău că-i dezamăgesc la acest capitol de stare civilă. Dreptul lor să mă conteste. Țin să atrag însă atenția că eu am venit la conducerea acestui teatru de mare prestigiu zece ani după plecarea lui Liviu Ciulei din acest fotoliu. Zece ani în care s-au încercat cîteva formule de directorat dovedite, din păcate, nefericite. Zece ani în care teatrul a continuat să funcționeze bine în virtutea uriașei lecții de teatru insuflate de noi toți prin colaborarea zilnică cu Liviu Ciulei și cu Lucian Pintilie, doi animatori de teatru care aparțin de acum umanității. Zece ani în care actori, regizori, tehnicieni, administratori ne-am ținut strînși unii de alții ca să nu destrămăm atmosfera frumoasă, de vraiă trează în care ne-am obișnuit să lucrăm cu maeștrii noștri, în care să nu pătrundă impostura, cabotinismul, fariseismul și trădarea. Zece ani în care, ca secretar de partid, am fost întotdeauna unul din elementele de permanență și de echilibru în teatru. Pentru că teatru fără crize, fără conflicte nu se poate. Zece ani în care am încercat să fiu calm, să nu intru în panică. Numit director tîrziu — și datorită faptului că nu am acceptat această funcție pentru că mă aliniam fără să vreau după Liviu Ciulei și Lucia Sturdza Bulandra —, am încercat să păstrez măcar spiritul de lucru al predecesorilor mei, atmosfera de elevată creație în care trăiam în teatru și respectul pentru aspirațiile fiecăruia ca actor de valoare. Am îndeplinit acest program fără să fac din mine o vedetă de „superproducție", ci respectînd calitățile celorlalți dintre colaboratorii mei, îndu-mă chiar la o parte dinaintea dorințelor sau ambițiilor unora sau altora, repliindu-mă elegant din fața jignirilor, privind cu mai multă înțelepciune frămîntarea noastră, a actorilor în teatru decît alți colegi cu o experiență mai mică de viață, iubindu-mi tovarășii de muncă și bucurîndu-mă de succesele lor. De asemenea, trebuie să știți că nu am acceptat nici acum să fiu încadrat pe post de director, ci sînt actor cu o indemnizație de director. Și că nu mi-am încadrat soția ca actriță la teatrul meu, deși calitățile ei actoricești ar fi îndreptățit-o să ocupe, prin concurs, un post în schemă. Ajungînd în această funcție, vreau să spun, nu fac nimic pentru mine ci totul pentru teatru. Spuneți că unii mă contestă. Ce contestă? Prioceperea mea de a aprecia un spectacol sau un actor din teatrul în care lucrez de atîția ani și unde fiecare dintre noi am fost obișnuiți să ne spunem în față, fără menajamente și fără false pudori, ce e bine și ce e rău? Sînt un om senin din acest punct de vedere, al funcției mele de director: știu că atîta vreme cît voi fi necesar voi fi lăsat să lucrez și cînd voi deveni o frînă voi fi schimbat. Din acest punct de vedere în Teatrul Bulandra a funcționat întotdeauna o democrație curată, aș zice academică. Știu că în momentul în care colegii nu mă vor mai suporta mi-o vor spune și eu voi pleca liniștit, convins că am încercat să-mi fac datoria cît am putut de bine și din tot sufletul, pentru teatru în primul rînd, nu pentru mine. Pentru că nu m-am născut director.

— Un director de teatru nu se alege numai pentru că știe să aprecieze un spectacol sau un actor mai bine decît alții. Să lăsăm treaba asta pe seama criticii.

— Nu, să nu o lăsăm pe seama criticii. Pentru că actorii nu se iau niciodată în aprecieri după afirmațiile unui critic sau cronicar de teatru. Actorii se cunosc mai bine unii pe alții. Nu au nevoie de intermediari. Uneori de intermediari cu optica deformată. Actorii se simt ca valori de la distanță. Ei nu pot fi păcăliți de o presă concertată. Nu fiți chiar atît de siguri că părerile dumneavoastră, ale cronicarilor, sînt literă de lege. Dar m-ați întrebat altceva: sigur că un director de teatru nu se alege după faptul că știe sau nu știe să aprecieze un spectacol sau un actor. Dar să știți că au fost situații cînd anumiți directori de teatre au fost numiți tocmai pentru că nu știau să facă acest lucru.

— Ceea ce nu mai e cazul astăzi. Dar în ce măsură actorul și mai ales directorul de teatru trebuie să fie dublat și de un om de cultură?

— Nimic nu mă indurerează mai mult decît ușurința cu care unii oameni, între care și gazetari, aruncă aprecieri de genul: „e actor bun dar n-are cultură" sau „ce păcat că e genial dar e prost, nu-l duce mintea". Cum vine asta? Gen al ca actor și prost ca om? Adică genial prin intuiție și imbecil ca inteligență? Sigur că sînt actori de instinct. Dar, oricum, ei sînt dublați și de oameni de cultură în măsura în care meseria asta nu se poate face decît citind și iar citind, măcar tot ceea ce se leagă de rolul pe care urmează să-l joci. Nu înseamnă că un actor trebuie să fie savant, profesor universitar. Deși nici acest lucru nu e imposibil. Personal nu cred în actorul boem, nu cred în actorul vagabond dintr-un teatru într-altul. Fiecare teatru trebuie să fie o școală. Personal pot să vă spun că am avut șansa de a intra în teatru pe ușa din față pe care mi-a deschis-o cu o înțelegere, cu o căldură, tandrețe și încredere nemăsurate Radu Stanca. Radu Stanca nu a fost poate un mare regizor sau director de scenă dar a fost un mare om de teatru și un impresionant om de cultură. De altfel, am avut extraordinara „inspirație" să mă aflu la Sibiu în vremea în care se adunaseră acolo intelectualii reprezentativi ai Transilvaniei și nu numai din Transilvania, mutați acolo împreună cu Universitatea de la Cluj din motive vremelnice de război. Am trăit în plin cataclism mondial, cu inconștiența firească într-un fel a copilului și adolescentului, departe de lumea tragic dezlănțuită a unui război cu toate orologiile defecte, demente, dar am trăit iluminat de mințile strălucite care bîntuiau urbea noastră. Am avut privilegiul să ascult, să urmăresc pe stradă și mai apoi să cunosc oameni ca Lucian Blaga, D. D. Roșca, Liviu Rusu, Henri Jaquier, Ștefan Augustin Doinaș, Ion Negoițescu, Radu Stanca, Cornel Regman și mulți alții, care mi-au limpezit un punct de vedere asupra existenței, asupra universului, care mi-au deschis rafturi'e bibliotecilor labirint, care m-au învățat să trăiesc la un alt prag intelectual și emotiv viața și care au reprezentat pentru mine profesorii mei de suflet și pentru totdeauna. Cum aș putea să uit acele beții nocturne ale spiritului, acele visuri romantice de vremuri tulburi prin care acești oameni minunați încercau să se ridice deasupra tragediei, a catacombelor secolului, străbătînd orașul sub toga intelectuală a lui Blaga, împrăștiind pretutindeni în noi, cei tineri, mirabila sămînță a poeziei, a iubirii și a frumuseții. Îndemnat de ei m-am înscris la Conservatorul „Timotei Popovici" din Sibiu ca să pătrund treptat, treptat în misterele artei

(Continuare în pag. 15)

ADRIAN DOHOTARU

Poezii frumoase

Tudor Arghezi

Dintre atîtea și atîtea noi frumusețl iscate de mîna și harul marelui Arghezi, am ales pentru astăzi un poem care dă la iveală necontenita sete de odihnă a celui care, descoperindu-și drumul — al său, numai al său —, vede că nu se mai poate nici un fel de-ntoarcere.

Nu mai zăresc...

Nu mai zăresc și-aș sta s-ascult,
Poteca merge încă mult?

Și cine-ar fi croit-o prin mohor
Pentru un singur călător?

Nici apele, nici vîntul n-o-ntrerup.
E pas de sfînt, e pas de lup?

Se duce, doar se duce și nu vine,
Cărare-aleasă numai pentru mine.

De cînd o umblu fără de răscruce,
Nu vreau să merg, și ea mă duce.

M-aș odihni... Secundă cu secundă
Poteca înapoi mi se scufundă.

Iubirea de frumos

Un medic

Am avut bucuria la Constanța la spitalul militar să-l cunosc pe doctorul oftalmolog Ștefan Boieraș despre care s-a mai scris în această revistă. O fetiță de șase ani oarbă din naștere, cataractă congenitală bilaterală cu o zi înainte, în urma operației și-a redobîndit vederea. Cînd a văzut lumina prima oară s-a speriat fascinată. O altă fată ce și-a pierdut vederea, de prin părțile Argeșului, în urma unor arsuri cu var, a fost în urma acestei dureroase mutilări părăsită și de cel ce se părea că o iubește. Doctorul Boieraș i-a redat frumoasei fete vederea și acum este iarăși cu orice preț curtată de fostul ei zis iubit ce o abandonase la necaz: fata însă i-a închis ușa în nas cum i se și cuvine. Aceste recente întîmplări fericite povestite de doctorul Boieraș între două operații sînt cîteva din cele peste cincisprezece mii (15 000) căci atîtea perechi de ochi au trecut prin mîna de maestru a acestui doctor în științe medicale de-o extremă modestie, la ușa căruia așteaptă zeci și sute de oameni suferinzi veniți din toate colțurile țării. Căci doctorul Boieraș este printre foarte puținii oftalmologi din țară care săvîrșesc cu rezultate bune implant de cornee și cristalin artificial, dezlipiri de retină și alte dificile intervenții chirurgicale asupra luminii ochiului. Directorul spitalului Liviu Suciu, vorbea despre doctorul Boieraș ca despre mîndria spitalului constănțean iar capacitățile sale profesionale le socotea excepționale. Nu-i putem din păcate oferi doctorului Boieraș spațiul ce i s-ar cuveni fiind un spital cu un anume profil. Bolnavii stau la secția de oftalmologie adesea cîte doi într-un pat iar mulți ce ar dori să fie operați nu-i putem interna. Vedeam sosiți din Transilvania un bătrîn cu un copil ce-l ducea de mînă, alții erau din Bucovina, unii de la Arad. Oare nu s-ar găsi mai în centrul țării un spital mai încăpător și mai ușor de ajuns pentru atîția suferinzi fără vedere care sînt nevoiți să bată aproape o mie de kilometri de la un capăt la altul al țării pentru o consultație? Ce spital din București nu ar fi bucuros să primească mîna hăruită și prioceperea excepțională a doctorului Boieraș aflat în plină putere de muncă pentru a face mai multă lumină în atîtea priviri îndurerate.

Doctorul Boieraș face parte din generația noastră, este unul dintre sutele și miile de oameni deosebiți afirmați în atîtea științe în ultimele decenii și la noi. Revista Flacăra a vorbit cu entuziasm despre atîția dintre ei. Unul este frate al nostru iată, acest copil al pămîntului românesc, doctorul Ștefan Boieraș care a redat vederea la peste cincisprezece mii de oameni. Îngăduiască-mi să-i sărut mîna cu frăția demnității cum îl știu acolo pe malul mării mărunt și ager zi de zi sub lumina puternică a reflectoarelor pornit în căutarea luminii ochilor atîtora dintre frații noștri suferinzi.

IOAN ALEXANDRU

Eveniment

Cartea pictorilor, ediție nouă

Zamfir Dumitrescu, pictor din generațiile de mijloc și dascăl la disciplina „Structuri geometrice" a Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" tipărește la „Meridiane" o carte de un interes special, al cărei rost e să arate artiștilor cum trebuie să se slujească de matematici în creație, iar celuilalt public, al cetățenilor atrași de chestiunile atelierului de pictor, efortul matematic conținut în toată opera de artă. Destinul cărților „speciale" e adesea paradoxal. Ele obțin, tocmai pentru că sînt aparte și cu unele promisiuni de mister, întreagă simpatia cititorului, dar îl și obligă la un lucru, pe care puțini sînt, totuși, dispuși să-l facă : să o citească învățînd-o, luînd-o în posesie greu, filă cu filă, întrucît fiecare pagină devine cheia celor ce urmează. Cartea lui Zamfir Dumitrescu se cheamă „Structuri geometrice— structuri plastice" și e, cum însuși autorul o declară, „un ansamblu de studii", ce pune în discuție „o serie de date aparținînd grupării factorilor controlabili și rațional dirijabili pînă la un anumit moment, deoarece opera de artă nu poate fi programată sută la sută..."

Toată lumea socoate că știe ce e acela un atelier de pictor (sau sculptor, sau grafician, sau decorator), dar cine se mai încumetă să observe că termenul (atelier) evocă o sumă de activități meșteșugărești practice, o sumă de reguli, obișnuințe, principii. Opera de artă, e drept, nu poate fi programată sută la sută, însă programarea ei consumă, totuși zeci de procente bune ; oricum, mai multe decît se consideră îndeobște. Chiar și artiștii, convinși că opera lor e în totalitate rodul intuiției, al unei imaginații supraponderate, procedează cu structuri, au un temei matematic. Analiza picturii suprarealiste, bunăoară, duce — precum dezvelirea straturilor arheologice — la un substrat geometric. Oricît de avîntată e imaginația unui pictor, ea tot într-o suprafață patrată, dreptunghiulară sau ovală trebuie condiționată. Că obții perspectiva cu rigla și compasul ori numai din culoare, problemele cardinale ale pătratului, dreptunghiului ori ovalului de pînză întinsă pe un cadru și urmînd a fi „imaginat" cu un portret, un peisaj sau o natură statică sînt, în principal, problemele perspectivei.

Cartea lui Zamfir Dumitrescu e rezultatul unor convingeri de pictor, dar unul cu o frumoasă înzestrare și pentru științele geometrice. Ca structură (iată cum și în treburile spiritului apelăm la termeni ai geometriei !) Zamfir Dumitrescu amintește de André Lhote — de al cărui celebru „Tratat despre peisaj și figură" mulți au, desigur, cunoștință. Spre deosebire de cercetătorul din primele decenii ale veacului, ce trebuia să lupte cu monumentalele prejudecăți privind rolul inspirației în actul creator (prejudecăți atît de harnic construite de romantici), cercetătorul de astăzi, autorul de „tratate despre peisaj și figură" găsește sprijin într-un public mult sensibilizat la elementul numeric din arte și din viață, în general. Un fapt : în unele țări „design"-ul e secție la institute politehnice, în alte țări la institutele de arte plastice ! Alt fapt : în destule institute de artă — din Statele Unite, îndeosebi — învățămîntul artistic e atît de preocupat de relația artă-știință, încît ambiția unui student de a ieși „la peisaj" cu șevaletul, pensulele și trusa de culori tradiționale pare tot atît de deplasată ca, de exemplu, ambiția unui student de la arte, de-al nostru, de a absolvi institutul lucrînd numai cu laserul.

Studiile lui Zamfir Dumitrescu au o destinație imediată, dar și una în viitor. „Structurile... scrie Zamfir Dumitrescu, pot fi luate în considerație numai dacă artistul este dispus, în virtutea unui complex de factori de determinare subiectivă, să admită existența acestora ; (ele) sînt concluziile unor experiențe artistice ce aparțin istoriei artelor, concluzii ce pot fi oricînd reeditate fără pericolul epuizării resurselor expresiv plastice". Volumul face parte din categoria cărților ce trebuie scrise neapărat. El e reclamat de procesul de conștientizare accentuată a actului artistic, de nevoia aproape patetică a artistului — dar și a publicului — modern de a revizui și a resuma cu luciditate toate convențiile atelierului de creație.

E util să spunem că scrierea lui Zamfir Dumitrescu privește, în esență, pe artistul plastic și că lectura merge pasionant, fiindcă textul e scris cu adecvare și continue referiri la opere de artă. Demonstrația se produce de la operă la principiu, principiile matematice, mai bine zis, sînt luminate prin decodarea imaginii. Stilul lui Zamfir Dumitrescu e riguros, dens, aplicat subiectului, cu aridități atent temperate. Cusurul multor cărți „unice" e că ajung curînd să pară a nu mai avea nevoie și de niște cititori. Dificil cît orice tratat de geometrie, volumul lui Zamfir Dumitrescu are, totuși tușeul agreabil al manualului de jocuri logice. Dacă nu-i făcut să fie citit în tramvai, e sigur însă că e destinat să stea permanent, provocator, în preajma celui care-l folosește, întrucît problemele puse aici cer presant soluție și soluția vine, presant, cu o nouă problemă.

TUDOR OCTAVIAN

PROZA

Tărmul stilistic

Un interes aparte pentru comportamentul uman, înțeles atît ca gest cît și ca mișcare afectivă, străbate filă cu filă ultima carte a lui Vasile Andru, **O zi spre sfîrșitul secolului** („Cartea românească", 1983). Ceea ce cristalizează însă în aceste proze scurte nu sînt „portrete" în stil clasic, nici măcar în stil realist, ci modalități de recuperare a realului uman într-o epică difuză, care minuiește suficient de abil cazuistica de fișă antropologică (Lina-Kătălina, Yousef, Canură, Ana-Diana), biografia normalului cel mai plat (soții Braga), ori, dimpotrivă, pe cea senzațională (Holdean, Anton Prund), stop-cadrele nemiloase, asprite de inconfortul neacomodării la stereotipiile mondene (**Seară cu folclor scandinav, La un pas de moarte, la un pas de viață, Cînd trece ora crizelor**), proza-colaj ș.a.m.d.

Mai aproape de **Vutlanda posibilă** (1970), cartea sa de debut, decît de celelalte volume semnate de Vasile Andru, **O zi spre sfîrșitul secolului** nutrește în mod evident ambiții stilistice. Cartea e bine scrisă, impresia de „făcut" fiind în general neutralizată de (auto)-ironia subtextuală, care relativizează nu numai discursul propriuzis, ci și morga experimentalistă.

Cînd nu alunecă în poză poetico-filosofică („Nu-mi plac planetele în care oamenii trăiesc în acest fel și mor în acest fel. Nu-mi plac planetele în care ne mînuim unii pe alții în acest fel, ne salvăm în acest fel" etc. — **Cînd trece ora crizelor**), Vasile Andru își stăpînește bine mașinăria stilistică, pe care o programează uneori pe efecte de subtilitate. Astfel este modelul orașului pietrificat (Pompei), ca semn al separării definitive dintre individ și întîmplare, dintre individ și individ în ultimă instanță (**Seară cu folclor scandinav**). Sînt apoi oportun speculate „fundalurile" sonore ale dialogurilor: totul se aude ori se petrece „pe un fond muzical", „pe un fundal de adevăr"; la un moment dat sînt consemnate „voci de fond" sau un „ecou de cameră"; un personaj (Anton Prund) este autorul unei descoperiri epocale, al unei lovituri decisive date „bruiajului": telefonia polimorfă și eliminarea distorsiunilor din comunicare. Alteori însă, efectele stilistice nimeresc alături. Un singur exemplu : greu de prizat, în citeva puncte, colajul de informații geografico-geodezico-statistice, imnuri vedice, cugetări și dialoguri „pe viu" din aceeași **Cînd trece ora crizelor**, chiar dacă se avansează în acest fel ideea evidentă a alienării individului într-o lume polimorfă. Ironică, soluția găsită în **Satul cu 1033 de suflete vii** (unul din textele cele mai izbutite, alături de **O zi spre sfîrșitul secolului** și **Hrisoterapia**) naște o proză ingenioasă, amintind prin ritmul accelerat al narațiunii de Radu Petrescu, cel din **Sinuciderea din Grădina botanică**. Canură, „omul perfect", optimizat prin procedee cibernetice, rezultat al unui intens „tratament sofrologic", este schița (simpatică) a unui personaj în manieră SF.

În momentul de față, Vasile Andru este un prozator greu clasificabil — dacă aceasta ar fi problema. Cum nu este însă, nu ne grăbim a trage concluzii privind „cameleonismul" său stilistic. Vom spune numai că **O zi spre sfîrșitul secolului** nu este un „golf", ci un tărm pur și simplu — interesant, fără îndoială și cu doza lui de oarecare noutate — pe care autorul îl va părăsi pesemne pentru o altă zare.

TANIA RADU

TEATRU

O piesă curajos etică

La cîtiva ani după debut, Dinu Grigorescu revine la rampă cu o nouă comedie satirică, **Ulciorul nu merge de multe ori la apă**, titlu ce nu acoperă valențele piesei, deloc obstinată de didactismul îngust pe care-l presupune, deoarece, deși curajos etică, ea nu-și pierde caratul estetic, păstrîndu-și prospețimea comică și puterea de esențializare a faptelor. Realitatea este verificată în raport cu ceea ce spectatorul știe despre ea, și de aici adeziunea lui spontană la evenimentele scenice. Teatrul de stat din Valea Jiului și-a calculat bine șansele cînd a apelat, în premieră absolută, la acest text, cu un tonus comic ridicat, un optimism robust și o tematică de reală actualitate. Comedia satirică, amendînd destabilizări morale improprii societății noastre, s-a bucurat și se va bucura întotdeauna de simpatia publicului, a cărui pornire spre justiție și adevăr îl fac un partener ideal de dialog scenic, pe teme morale.

Dar, despre ce este vorba în această comedie satirică ? Ea analizează perimetrul unei lumi specifice (un șantier de construcții de locuințe), cu neajunsurile ei cunoscute, dar reușind „dezvăluirile" într-o manieră inedită, totuși, pentru că împinge întîmplările pînă în zona absurdului, fără a ne deranja logica.

În acest mod, sînt dezvăluite faptele unui grup de trei indivizi, aciuiți în șantier, care înțeleg să tragă foloase maxime, personale, de pe urma construcțiilor pe care le înalță. Cunoscutul „ciubuc" funcționează pentru micile sau mai marile remedieri, pentru micile sau mai marile îmbunătățiri, pentru viteza de finisare, pentru calitatea materialelor. Modalitatea comică aleasă este farsa, deoarece dezvăluirea răului se face printr-un „joc teatral", în sensul că echipa de teatru a trustului de construcții însuși își mută „scena" pe șantier, iar „actorii", deveniți fie victime ale șperțarilor, fie justitiari (se dau drept clienți sau organe de control), reușesc, în acest fel, să dea totul în vileag și să dinamiteze „sfîntul trio" constituit în necinste.

Regizorul Ion Simionescu a tratat textul în această cheie de farsă, îndrumînd jocul actorilor să păstreze doza de convențional presupusă de text, fără excese însă, și acestia reușesc, cu tact și echilibru, să rămînă pe calea de mijloc, ocolind capcanele pe care le întind situațiile și replicile comice. Excepție ca stil, Valer Donca (Vasiliu) și Zizi Ilieș (Julieta), într-un foarte reușit cuplu, de o mare căldură omenească, abordîndu-și, însă, personajele, într-o manieră realistă, de cea mai bună calitate. La polul opus, avînd tendința de a supralicita comicul, trioul care deschide piesa : Florin Plaur (Breazu), Mircea Zabalon (Stamate), Alexandru Codreanu (Stoian). Reușesc să se înscrie perfect în stilul propus, Stefania Donca (Viorica Stamate), Paulina Codreanu (Mariana), Francisca Ionașcu (Elvira Tronaru), Alexandru Anghelescu (Doctorul). Se reține cele două ipostaze scenice ale tînărului actor Felix Anton Rizea, atît de diferit construite încît probabil că mulți spectatori pleacă din sală fără să-și dea seama că este vorba despre unul și același actor. De asemenea, merită menționat efortul de umanizare a personajului pe care-l face actrița Florica Dinicu, într-un rol „sărac" din scriitură (Olimpia), căruia i s-au oferit spre zicere o bună parte dintre replicile „rezonabile" ale piesei. Dintr-o schemă justă, actrița reușește (deși beneficiază de numai cîteva replici ingrate, uneori superflue și explicative pînă la abuz) să configureze, totuși, o ființă spre care se îndreaptă simpatia spectatorului. În sfîrșit, „monstrii" : Tronaru (Theodor Marinescu), Vulpache (Ilie Ștefan), Muscă (Corvin Alexe), ca mai toți negativii, beneficiază de partituri suculente, pe care nici unul nu le trădează. Muscă (mîna dreaptă a lui Tronaru), lichea versată, simpatică pînă la un punct, posesor de expresii pline de haz, oferă actorului multiple posibilități de joc, și Corvin Alexe nu scapă nici un prilej, exploatează totul cu promptitudine, pentru producerea hohotelor de rîs. Vulpache (mîna stîngă a lui Tronaru), mai sobru, dar mai intransigent în jupuirea clientului, este creionat cu mijloace reținute, în opoziție cu „explozivul" Muscă, dar în prelungirea acestuia, amîndoi fiind, de fapt, fețele aceleiași monede. Împreună, un cuplu comic forte al spectacolului. „Dirijorul" duetului, Tronaru, idolul, cel care-i conduce din priviri, stimat și disprețuit (vezi scena mortii, cînd cei doi răbufnesc), cel de teama și în numele căruia se acționează. Theodor Marinescu (la primele roluri de anvergură pe scena din Valea Jiului) se anunță o forță actoricească redutabilă a teatrului, acum reușind, cu finețe și profesionalism, să aducă în fața noastră un tip complex, cu rapide treceri de la o stare la alta, cu subtile jocuri de intonație, dezvăluind stări, de spirit labile, de adaptare imediată la noi condiții, culminînd în scena cheie, cînd înnebunește firesc, credibil, într-o scenă care ar fi putut esua usor în ridicol.

Spectacolul teatrului din Petroșani, în scenografia interesantă ca spațiu de joc, dar apelînd la metafore la îndemînă, cam simple (usile în sticla de whiski și pachetul de Kent), aparținînd lui Stefan Barath, este o reușită a acestei stagiuni și, după succesul de public dovedit, se anunță a avea o viață lungă.

TUDOR POPESCU

MUZICA

Viziuni coregrafice înnoitoare

Un nume în plină afirmare pe scenele noastre de balet este acela al coregrafului clujean Adrian Mureșan. Două dintre realizările sale recente ne-au reținut atenția. Poemul coregrafic **Planeta albastră** se înscrie printre tentativele de primenire a spectacolelor așanumit „tematice". Pe un colaj muzical cu pronunțată tentă electronizantă, de-a lungul căruia sînt inserate și fragmente de poezie recitată, coregraful imaginează un scenariu cosmogonic cu finalitate evidentă: demonstrația prin plastica mișcării a necesității vitale ca omenirea să trăiască în pace. Predomină dansul colectiv, subtil aerat, cu o dispunere spațială și un dinamism conferind grupului relativ restrîns de balerini o masivitate ce nu încetează să acționeze în limitele eleganței. Interesantă este „absorbția" în cadrul ansamblului a două cupluri protagoniste (excelent interpretate de Lucia Cristoloveanu, Const. Naghi, Stela Spermezan și Adrian Roboș). Renunțînd la

CAP LIMPEDE

■ **Minerii și folclorul.** Ceea ce am admirat, mai întîi și-ntîi, la momentul folcloric din cadrul Albumului duminical din data de 1 aprilie, a fost acurateța cîntecelor interpretate de **Doina Zmeu, Elena Crețan, Ileana Bacîtea** și **Victor Tița** și de orchestra condusă de **Gheorghe Falcoc.** Impresionante au fost, de asemenea, prin autenticitate, și dansurile, adică Suita de jocuri gorjenești, dar mai ales Sîrba ca la Bălești, elevii coregrafului **Liviu Dafinescu** confirmînd aprecierile de pînă acum ale specialiștilor. Am trecut în revistă, cu alte cuvinte, colectivul restrîns al **Ansamblului folclorie de cîntece și dansuri al minerilor din Rovinari,** oraș care, grație priceperii și pasiunii a doi, dacă-i putem numi astfel, reporteri folcloriști, **Dan Traian Popovici** și **Tudor Berca,** a etalat în fața telespectatorilor talentul și dragostea de frumos a oamenilor săi, minerii. Firește, reușita acestui moment folcloric extrem de alert și bine dozat se datorează și redactorilor Albumului duminical, **Dumitru Moroșan, Octavian Iordăchescu** și **Eugen Dumitru,** dar, de-această dată, respectînd adevărata strălucire a folclorului nostru, realizatorii albumului și-ai emisiunii au găsit calea cea mai potrivită, simplitatea, pentru a ne convinge că minerii din Rovinari sînt, prin ei înșiși, nu numai interpreții unor cîntece și dansuri deprinse din bătătura satelor în care au copilărit, ci și beneficiarii direcți ai acestor cîntece și dansuri de o tulburătoare frumusețe. Cu alte cuvine, așa da. **(Victor Nițâ)**

● Duminică 8 aprilie 1984, la Casa de cultură din Breaza, a avut loc a doua seară de dialog **Adrian Păunescu,** la care au participat ca invitați ai poetului mai mulți membri ai Cenaclului Flacăra.

● **Precizare.** Ne bucură că revista **Flacăra,** prin articolul **Propunere,** din 23 martie, a.c., se alătură „propunerii" noastre din revista **România pitorească** nr. 3, martie a.c., privind înființarea unei **Case memoriale „Nichita Stănescu",** la Ploiești, orașul natal al poetului. Numai că în această reluare s-a strecurat o anume eroare pe care, pentru informarea corectă a cititorilor, trebuie să o eliminăm din capul locului: **Christea M. Stănescu** (1862—1932), cel care a construit casa din strada Buciumului nr. 1, este bunicul poetului, nu tatăl său, așa cum a apărut în reluarea articolului nostru. La data construirii casei, tatăl poetului, **Nicolae Stănescu,** avea doar 19 ani. (Alexandru Condeescu).

● **Vremea dicționarelor.** Într-un articol publicat recent în **România literară** (nr. 14/1984), intitulat **Elogiu dicționarului, D. Micu** face, printre altele, observația corectă că lipsește încă instrumentarului nostru cultural un **dicționar al presei românești.** După mai bine de un secol și jumătate de la apariția primelor gazete românești, nu ne putem lăuda cu existența unui astfel de lexicon, absolut indispensabil, mai cu seamă că multe ziare și reviste apărute de-a lungul anilor în diferite colțuri ale țării sînt complet necunoscute publicului. Culegerea **Presa literară românească,** apărută în 1968, nu acoperă totalitatea publicațiilor românești. Autorul articolului amintește de un asemenea dicționar ca figurînd în planul Edițiilor științifice și enciclopedice și propune, în consecință, un tiraj corespunzător, dicționarul fiind totuși un instrument de lucru de referință, o sursă de informații pentru o perioadă îndelungată. Ceea ce este absolut adevărat. De ce va fi întîrziind însă publicarea acestui lexicon, cînd au apărut deja în librării și un dicționar al sănătății, și unul de termeni marinărești etc., nu știm. Poate exigența, poate excesul de scrupule lexicografice... Cititorii îl așteaptă și, dacă nu e cu bănat, ar dori ca opul să fie cît mai complet, așa cum îi stă bine unui dicționar. **(R.G.T.)**

● **Aniversare.** O inspirată inițiativă a fost reîntîlnirea foștilor studenți ai Institutului bucureștean de arhitectură de acum cincisprezece ani, fondatorii Clubului „A" care a găzduit, de-a lungul anilor, atîtea manifestări culturale. Desfășurată pe parcursul unei săptămîni, întîlnirea n-a fost doar un prilej de rememorări și nostalgii, ci un veritabil festival al artei tinere. Printre participanții de prestigiu , printre alții, și-au dat concursul Gelu Colceag, Cvintetul Luchian, Radu Gheorghe, Gioni Răducanu, Ion Caramitru, Dan Grigore, Ștefan Iordache, Vali Sterian, Adrian Romcescu, Florian Lungu, Anda Călugăreanu, Mircea Bodolan, grupul **Sfinx.** Surpriza aniversării a constituit-o filmul realizat de un grup de cineaști, pe parcursul manifestării, care a surprins în cele mai elocvente detalii întreaga manifestare. Pelicula a fost vizionată în ultima seară a întîlnirii care s-a încheiat cu un carnaval și cu program de discotecă. **(Radu G.)**

separarea netă între soliști și grup, apelînd la o costumație simplă, în tonuri mov-albăstrui, și la talentul scenografic al lui Andrei Șchiopu, coregraful crecază, mai ales pînă în momentul simbolizînd explozia atomică, o curgere abil metaforizată a semnificațiilor baletului. „Starea de spirit indigo" — spre a ne aminti un celebru titlu din jazz — suferă însă un hiatus prin extinderea excesivă acordată spre finalul citatelor poetice. Acestea (emise emfatic, de o voce cavernoasă), ca și convenționalismul intrinsec formulei generale au limitat cîmpul de manevră al gîndirii coregrafice.

Ea și-a găsit un mediu mult mai favorabil de exprimare în cadrul concertului susținut de formația **Ars Nova**, sub conducerea lui Cornel Țăranu, cînd Adrian Mureșan a tălmăcit într-o percepție proprie partea finală a baletului **Septentrion** de Marius Constant. Tematica acestui balet, rezultat al colaborării dintre compozitorul de origine română și Roland Petit, se inspiră din descoperirea unei statui antice reprezentînd un adolescent, pe al cărui monument funerar figura inscripția: „saltavit et placuit". Pornind de aici, libretul transpune tema sacrificiului de sine al artistului (în speță, al dansatorului) într-o ambianță modernă, dominată muzical de sinteza elementului simfonic cu cel jazzistic. Complexitatea structurilor muzicale, cu dramaturgia lor plină de surprize, oferă bogate sugestii pe care coregraful clujean le-a organizat într-o viziune coerentă, cu inteligente racorduri între ritmurile asimetrice și limpiditatea gestului dansat. Chiar dacă expresionismul caracteristic blues-ului a fost eludat printr-o dinamică mai temperată, iar versiunea lui Mureșan se bazează preponderent pe lucrul în demi-pointe, ca o aluzie parcă la dificultățile despărțirii de dansul clasic, cei cinci interpreți (din nou Constantin Naghi, împreună cu Mihaela Bordea, Julieta Naghi, Adriana Ghitea și Dănuț Orădan) au demonstrat mai mult decît certul lor profesionalism: au dovedit că Opera Română din Cluj-Napoca dispune de balerini interesați în a-și diversifica preocupările artistice, astfel încît dorința publicului de a urmări creații moderne și în acest domeniu să fie mai ferm satisfăcută decît pînă acum. Căutările lui Adrian Mureșan în sfera atît de stimulatoare estetic a jazz-baletului merită să fie aplaudate și susținute în continuare.

VIRGIL MIHAIU

POEZIE

Drum închis

Două cărți de poezie, amîndouă apărute spre finele anului trecut, **Amiaza lui Empedocle**, de **Viorel Sâmpetrean** (editura **Cartea Românească**), și **Locuitor în Oedip**, de **Dumitru Pricop** (editura **Albatros**), amîndouă avînd încă din titlu aceeași temerară, ba chiar orgolioasă intenție, să relateze liric lumea a două fascinante personaje, dacă miticul Oedip, spre deosebire de Empedocle, care a trăit de-adevăratelea și și-a pus capăt zilelor azvîrlindu-se în craterul arzînd al unui vulcan, poate fi considerat ca atare, ca personaj. Două cărți orgolioase, spuneam, întrucît una din marile încercări ale poetului, una din probele sale de foc, ar fi aceea de a da viață reală unui simbol (fără a-i sacrifica multiplele-i sensuri), de a evita, astfel, o inevitabilă (!) notă de livresc. Într-o oarecare măsură, amîndoi poeții, fiecare cu un registru poetic propriu, deci din unghiuri oarecum diferite, reușesc poeme notabile, tensionate, poate, pe alocuri, prea dramatice, prea întunecate, anulînd, fiecare în felul său, unele semnificații ale simbolului. Astfel, Empedocle, în poemul **Nostalgia din urmă a magului Empedocle**, este „vinovat de căutare" (dar numai Empedocle a purtat pe umeri, oare, această cumplită vinovăție?!). Și iată cè anume a aflat, metaforic vorbind, deci poetic, Empedocle în căutarea sa: „Ai îndrăznit să vezi miezul luminii cel răcoros / Și continui să cauți / În timp ce, la o distanță măruntă, / Imaginea ta se zbate sub loviturile seci / Ale flăcărilor". Însă acest ceva, acest „miez răcoros al luminii", nu poate fi mărturisit, sau nu poate fi înțeles de nimeni, nici chiar de Empedocle însuși: „Ah, vinovat de căutare! / În vreme ce tu petrecl, în singurătate, / Nu vei putea desluși". Poemul, ca și celelalte piese ale volumului, conține numeroase imagini de o tulburătoare frumusețe, este, însă, mult prea încîlcit, prea stufos, în construcția sa fiind încorporate o serie de elemente care, deși tind să îmbrace personajul cu carne, cu viață, din păcate îl alcătuiesc într-un chip atît de ciudat încît nu mai știm de unde să-ncepem să-l înțelegem. Este vorba, firește, de o manieră, de o adevărată modă în a alcătui o anume lume despre care știm totul și, în același timp, aproape nimic, și această manieră domină o bună parte a volumului **Amiaza lui Empedocle**, în care, așa cum am mai spus, întîlnim, totuși, pe motivul însingurării, destule reușite, numeroase imagini și metafore, cu o pronunțată alură trakliană și cu o scriitură aleasă, modernă, profundă. Nu altfel, deși cu o scriitură tributară unui naiv și prea didacticist tradiționalism („ei bine, lume, am greșit adînc, / dar sclavi fiind sîntem mai mult ca norii? / azi nu vedeți cum sufletu-mi mănînc / stigmatizat de semnul vinătorii? // dar n-am s-aștept o pasăre ficatul / să-l mistuie atom după atom...? / căci dragostea, și jertfa, și păcatul / eu le-am plătit cu fiecare om!") procedează și Dumitru Pricop în al său **Locuitor în Oedip**. Strădania poetului de a-l încarna pe Oedip reușind mai ales în clipa în care mitul este doar punct de referință și nu persoana întîia a comunicării: „Vocația vederii e semnul cel mai clar / că-n întuneric moartea și viața împreună / atît de strîns ard gura aceluiași pahar / încît sînt pete-n soare și munți de scrum pe lună // Eu l-am văzut pe Oedip, tulburătoru-i chip / cînd nu orbise încă pentru o lume-ntreagă / purta coroana, toga și sceptrul de nisip / iar inima, spre nimeni, mai pîlpîia întreagă // Am vrut să-l strig pe nume, să-l apăr de destin / să-l fur de la regina ce-l îngropa în rochii... / dar n-am putut, din toate, decît să mă închin / cînd am văzut ce neguri de chin îi scaldă ochii!" (**Vocația vederii**), sau în **Peștera**: „De lîngă care țărm, de lîngă / care iluzie vei privi totul cu / chipul celui ce va pleca în / iertare? /.../ Pe care nume să te mai / strig, exilatule-n mine? nu vezi / cum zidirea se clatină / și cum vîntul pustiește condotierii / firavi, mai mai mult cu teamă / plecați în necugetatele lor aventuri...".

Două volume, deci, două temerare încercări de a supune dezbaterii lirice două simboluri, Oedip și Empedocle. Și-ntr-un caz, și-n celălalt, reușite parțiale pentru că, la urma urmelor, acesta este riscul unui drum, care începe de la un mit: se termină tot în mit. Adică, mai altfel spus, drumul este închis ca un cerc.

VICTOR NIȚA

PLASTICA

Un exploziv bine temperat

Alb de zăpadă, alb de flori de primăvară, griuri de alb, griuri de ocru, de parcă aerul ar fi fost ars de o căldură imensă, sau verde stins, parcă pîrjolit, sau roșu, roșu de sînge închegat, de rană vindecată, și galben, mult galben, de toate nuanțele, de toate temperaturile, și-arareori albastru, doar ici-colo cîte-o pată. O cascadă de culori, o avalanșă, o furtună, un virtej ametitor, o nestăvălită lăcomie de-a spune totul, dintr-o dată, de parcă timpul s-ar termina azi, acum, și totul trebuie spus, totul, pînă la ultima silabă, pînă la ultima vocală, cu singura condiție ca totul, ultima vocală, ultima silabă, ultimul cuvînt, ultima propoziție, ultima frază să fie curate, să fie trăite, să fie aur adevărat, sau otravă, elixir în stare să-nfrunte timpul și nepăsarea, întîmplarea bezmetică și fără de noimă, viața trăită în delăsare, în nesimțire, în nefrumusețe. Cam despre toate astea ar fi vorba, ca să zicem așa, în prima expoziție personală a unui tînăr pictor ce se numește Anghel Neagu și care este găzduită de *Galeriile de artă ale Municipiului* Recitesc impresiile de mai sus, notate în fugă și-ntr-o învălmășeală de nedescris (foarte-foarte mulți prieteni și iubitori de frumos au ținut să fie prezenți la vernisajul expoziției !), și-mi dau seama că Anghel Neagu ar putea să pară, din aceste minime impresii, drept un pictor frenetic, exuberant, spectaculos și, într-un anume fel, sălbatec, adică plin de o forță ce se lasă văzută de la prima vedere. Am revenit în expoziție, trei zile mai tîrziu, după vernisaj, pentru a-mi verifica notațiile. Nu, Anghel Neagu nu este un pictor frenetic, nici exuberant, nici spectaculos și nici sălbatic. Forța sa nu iese imediat la iveală, nu-ți sare în ochi, nu te izbește. Forța sa este întrucîtva latentă, precum bănuita răcoare și limpezime a apei din pînzele freatice. Frenezia sa este pur cromatică, iar exuberanța sa este, mai degrabă, un fel de însingurare și de durere ce-l însoțesc tot timpul cît trudește în fața pînzelor. Cît despre spectaculozitatea și sălbăticia sa, ele sînt reale, adică prezente, doar în măsură în care armonia unei pînze te poate surprinde prin extraordinara intuiție a acestui tînăr pictor a cărui inteligență se pare că este, în ultimă instanță, talentul. Talentul și-ncumetarea de-a interpreta o experiență începută de Șirato, dar, ultraatent la lumea sa, de-a fi el însuși, în același timp, adică Anghel Neagu, un nume și-un pictor aflat la început de drum.

VICTOR NIȚA

Argument

O față a liricii feminine

Nu intenționez să relau aici sterila discuție despre specificul liricii feminine, întrucît îmi displace împărțirea pe sexe a literaturii, cum ar fi zis Nina Cassian. S-ar putea chiar ca acest titlu să nu fie tocmai exact, să fie o capcană, un **flatus vocis**, o inerție de limbaj. Sensul articolului e de a desluși anumite trăsături ale noii poezii scrise de femei, chiar dacă gîndirea acestora merge mînă în mînă cu cea a bărbaților. Chiar ambiția identificării atrage, în ultimă instanță, o anume înverșunare manifestă. Mai ales în ultima vreme, nostalgia discretă a matriarhatului, în sensul emancipării intelectuale, dinamitează creația feminină ca o grenadă care nu mai rezistă în pumnul fragil al grațioaselor poete. Explozia este iminentă.

Poetele mai tinere s-au săturat să se mai lamenteze, să cînte în versuri clorotice iubirile pierdute, să se alimenteze din experiențe franciscane. Nu mai au nici cochetăria fetei lui Coșbuc, nici grația Steluței lui Alexandri, nici delicatețea angelică a dăscălițel lui Goga. Și-au lepădat veșmintele vaporoase, voalurile și crinolinele, apărîndu-ne ca în fața unui examen Roentgen. Ceremonialul pudorii e abandonat în favoarea confesiunii directe.

Această nouă atitudine nu e o descoperire exclusivă a ultimei generații, la care mă voi referi în continuare, ea fiind prefigurată de alte cîteva poete sastisite de amorul tandru, de existența diafană și convențională. Au prospectat-o deja Nina Cassian, în unele volume de după 1960, dar și Angela Marinescu în „poemele (ei) de fier", precum și, în ultimul volum, sincronizîndu-se oarecum cu mai tinerele ei surate, Ioana Crăciunescu. La toate trei, voința de autoexaminare lucidă, dramatică, fără protocol este covîrșitoare și anunță o schimbare la față a poeziei de azi.

În aceeași direcție se înscriu și volumele tinerelor poete Marta Petreu și Elena Ștefoi, cărora ar trebui să le adaug și cărțile de debut ale Marianei Marin și Magdalenei Ghica, pe care le-am consemnat cu alt prilej. În **Dimineața tinerelor doamne** („Cartea Românească", 1983), la fel ca în precedentul volum, **Marta Petreu** răstoarnă oarecum raportul tradițional dintre trăirea senzorială și fervoarea cerebrală, realizînd în versuri paroxistice și pline de tensiune cenzura lucidității, controlul chirurgical asupra stării lăuntrice, observația riguroasă a mecanismului afectiv. Ca un Hans Castorp feminin, poeta supraveghează fiziologia sentimentului, animată de gîndul că nimic nu se mai petrece în afara stării sale conștiente. Prin minuția încrîncenată a analizei, prin tenacitatea scormonitoare a stărilor de veghe, eul liric ajunge să transforme autoscopia într-o cauză a jubilației, iar extazul cerebral într-o imprevizibilă stare erotică. Ispita sentimentului sfîrșește într-o criză fastuoasă iar dragostea propriu-zisă în propedeutica ei. Tonul e sentențios, decis, iar observația este închisă în imagini impecabile, desăvîrșite, concettiste. Retorica trăirii triumfă orgolioasă, lăsînd în urmă amintirea unei experiențe agitate însă escamotate din pricina dicției orgolioase, trufașe și, în fond, egoiste. Confesiunea nu e decît o ambițioasă tentativă de a depăși decepția prin reflecție. Versurile au pregnanță și o personalitate memorabilă: „Mărșăluim într-o vreme pierdută / tot mai mult sîntem unul pentru altul un nume / Dragostea noastră — un exercițiu stilistic" (**Scrisoare către dragostea unui bărbat**).

Furia **Elenei Ștefoi** e cu bătaie mai lungă dar și mai puțin acută, din pricina discursului liric mai complicat, mai întortocheat. Totuși, ultimele două secțiuni din **Linia de plutire** („Cartea Românească", 1983), **Schițe și povestiri** și **Declarație de război** dau la iveală o superbă incisivitate a inteligenței, în care poeta localizează răzvrătirea împotriva convenienței, a trăirii amenințate de platitudine. Elena Ștefoi proslăvește starea de risc, în versuri tăioase și convulsive, căutînd mereu gestul provocator, inconfortabil: „Atîta vreme / cît numai tu cu ochiul liber o vezi, atîta vreme / cît numai din cauza ta nu amețește deasuora mocirlei, / pe taraba din cutia mea craniană se vînd primejdii / la kilogram: proaspete, asortate, respectînd caloriile / și rigoarea" (**În urma învingătorilor**). Făcînd un elogiu al scepticismului, într-un ton dezabuzat avînd premoniția inutilului, demitizînd sensibilitatea de gală, evocînd eșecul cu bărbătească cruzime, împingînd dezastrul spre voluptate, poezia Elenei Ștefoi aprinde în spatele discursului sarcastic focul revoltei, în care deslușim de pe acum o sensibilitate în stare de alertă, gata de atac. Versurile ei au ceva incendiar și incomod iar imaginația sensibilității explozive ține cititorul în tensiune. În pielea ambelor poete sălășluiește demonul incisivității, care nu mai are nimic din galanteria feminină de odinioară.

RADU G. ȚEPOSU

Biblioteca în aer liber

Mielul cu nume ciudat

Sînt mai bine de zece ani de cînd citeam, într-o revistă de provincie, un articol apărut sub semnătura lui Marin Mincu. Titlul: **La Heliade**. Un stil format, fraze elastice și mușchiuloase, admirație fără margini pentru planurile mărețe ale scriitorului care a ctitorit prima școală și a tipărit primul ziar din Țara Românească. Se vola tînărul Marin Mincu un nou Heliade, un ctitor, un scriitor care să deschidă o epocă? E limpede că astfel se dorea și cu vremea a apărut o ușoară dezamăgire: primele sale cărți de versuri, scrise cu talent, primele sale cărți de critică literară, cu pagini frumoase dar și cu aglomerări de fraze umflate destăinuiau aceleași ambiții ca și articolul despre Heliade, dar nu aparțineau unui scriitor de excepție ci unuia care abia se forma. Din capul lui Jupiter, Minerva a ieșit înarmată pînă-n dinți. Marin Mincu — cel cu gesturi precipitate și vorbe totdeauna hotărîte — grăbitul, tumultuosul autor era de fapt un scriitor care evolua încet. Abia în ultimii ani, cu admirabila culegere de versuri **Pradă realului**, cu studiul amplu consacrat lui Ion Barbu, cu antologia recentă (**Avangarda literară românească**), Marin Mincu dă semn că devine ceea ce dorea de la început să fie: un scriitor de excepție.

„Pare să fi adoptat, o dată cu mustața, și ceva din poza orgolioasă a lui Alexandru Macedonski sau Salvador Dali, scrie despre el Nicolae Manolescu. E un «bățos», un «nesuferit», un «intratabil», cînd vrea și cu cine vrea. Își spune disprețul pe nas, cu o voce monotonă și egală de liturghie. A tras multe de pe urma aerului său **hautain**, cum spun francezii, dar nu s-a învățat minte. Un om ca el nu se învață niciodată minte. Asta e însușirea de căpetenie: încăpățînarea. Știe ce vrea și își urmărește scopul cu tenacitate. E inteligent și ambițios... Orgoliul îi e plin de ingenuitate, ca o mască de carnaval uitată pe figură." Și te gîndești la dignitatea scorțoasă cu care îți dăruiește o carte a lui cu dedicație, cercetîndu-te suspicios din priviri — meriți? nu prea meriți! — de parcă ți-ar face cadou diamantele regale ale Marii Britanii. Și în același timp îți evoci delicatețea extremă a versurilor sale despre micile viețuitoare, mărturisind ocolit că leul se simte frate cu blîndul viteluș. Și-ți amintești un dialog pe care l-ai avut cu un copil din Vălenii de Munte, acum cîtăva vreme. Băiețașul avea un miel. Gîngășie, copite ascuțite de cristal care pipăiau iarba cu precauții de medic, botul smulgînd firele de iarbă de parcă ar fi pișcat strune de vioară. „Cum îl cheamă pe mielul ăsta, băiete?" „Tun." „Cum ai spus?" „Tun îl cheamă, așa-i zice lui, Tun." Între mielul cu nume de piesă de artilerie și agresivul polemist, apropierea e ușor de făcut.

Două prejudecăți încearcă să spulbere Marin Mincu în prefața antologiei tipărite de curînd. Dacă prejudecățile nu ar avea de obicei viață mai lungă decît oamenii, probabil că ar și reuși. Oricum, le dă lovituri grele. Prima prejudecată este aceea conform căreia **literatura avangardistă** și **modernismul** sînt unul și același lucru. Mincu arată că avangarda — teribilistă, violent antitradițională și antiburgheză, animată de dorința noului cu orice preț, inclusiv cu prețul sacrificării logicii elementare — e cu totul altceva decît modernismul. Avangardismul rupe sau vrea să rupă cu tradiția. Modernismul continuă tradiția în alte condiții istorice și psihologice. Avangarda urmărește să bulverseze cititorul burghez care ar urma să-și „deparaziteze creierul", să-și „ardă bibliotecile" etc. Modernismul nu dorește decît să se adapteze la cerințele veacului. Nu efectul asupra cititorului îl preocupă în primul rînd, ci izbînda unui vers mai adevărat și mai profund. Diferențele sînt multe, asemănarea una singură: și avangardiștii (Urmuz, Vinea, Tzara, Fundoianu, Gellu Naum ș.a.), și moderniștii (Arghezi, Barbu, Bacovia, Blaga) își manifestă simpatia pentru omul sărac și antipatia violentă față de burghezie.

Cea de-a doua prejudecată este aceea că avangarda, al cărei rol fertilizator nu l-a negat nimeni, ar fi producătoare de germeni noi, dar nu și de mari poeți. Mincu demonstrează că judecata e falsă și că, de pildă, Urmuz, Voronca, Vinea, Gellu Naum, Geo Bogza, Virgil Teodorescu ș.a. nu sînt inferiori ca valoare lui Ion Pillat, Adrian Maniu, Nichita Stănescu, Eugen Jebeleanu, Leonid Dimov, Mircea Ivănescu ș.a. Rămîne un semn de întrebare (și rămîne — nu vom încerca să răspundem): cel mai talentat dintre avangardiști este sau nu un poet comparabil cu Arghezi și Bacovia? Să lăsăm viitorului grija de a căuta și de a da un răspuns acestei întrebări insidioase.

Să remarcăm că voluminoasa carte cuprinde și o bogată antologie de manifeste literare ale suprarealiștilor, precum și faptul că numeroasele texte scrise în franceză se bucură de o tălmăcire exactă și fină datorată Stefaniei Mincu, probabil remarcabila poetă Stefania Plopeanu. O surpriză pentru cititori e prezența în această carte (ce trebuie citită cu simț critic, deoarece nu puține dintre textele avangardiștilor minori, de raftul doi, ne apar azi de-a dreptul ilizibile, dacă nu chiar jignitoare pentru bunul-simț) a unui pînă azi necunoscut poet avangardist: Șuly, nu altul decît binecunoscutul traducător Tașcu Gheorghiu care i-a lăsat lui Marin Mincu cîteva poezii scrise cu mare talent. Un nou suprarealist care, iată, debutează postum — o glumă care le-ar fi plăcut avangardiștilor teribili de altădată...

FLORIN MUGUR

Ilustrațiile din acest număr sînt reproduceri ale lucrărilor din retrospectiva artiștilor plastici Brăduț Covaliu **(pictură),** Lena Constante **(tapiserie) și** Imre Dróczay **(grafică), de la sala Dalles.**

Scene de pe tulburătoarea scenă care a fost întruchipată de tribunele Sta
la Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista F

Eternitatea unei națiii — iden

Publicul campion peste toate

Localitatea : **București, 7 aprilie 1984, ora 18, Stadionul Republicii.**
Număr de spectatori : **30 000.**
Atmosfera : **de tinerețe, de mare, de extraordinar entuziasm.**
Noutăți : **au revenit trupele RIFF (din Sibiu), PARADOX și MINIPARADOX (din Rimnicu Vilcea), Sorina Hașiegan (fetița de 6 ani din Săliștea Sibiului, care fără să știe să citească a învățat toate cîntecele cenaclului), Camelia Daj (din Tîrgu Neamț), Liliana Ioniță — 14 ani și jumătate (din Oradea), Simona Florea (din Arad) și Majay Gyözö. A mai revenit pe scena cenaclului Ileana Chirculescu — 16 ani, clasa a XI-a, Liceul industrial Oltenița. A debutat Aurelian Țolescu — 15 ani, clasa a X-a, Liceul industrial nr. 31 din București.**
Calitatea spectacolului : **cu totul excepțională.**
Aportul organizatorilor : **foarte, foarte bun. În strădaniile și competența de organizare s-au distins tovarășii Ion Barbu, prim secretar al Comitetului municipal București al U.T.C., Aurel Bilu și Radu Tudor, secretari, Virgil Angelescu, șef de secție.**

Pe Stadionul Republicii, 25 de fotoreporteri întîmpină cenaclul la noua sa prezență în Capitală. „Iancu la Tebea" este cîntat triumfal. În tribună flutură steaguri. A apărut și un portret al lui Avram Iancu. O mulțime de pancarte pe care este inscris cuvîntul pace, în mai multe limbi, sînt ridicate de tineri. Se cîntă „O șansă păcii". Portretul tovarășului Nicolae Ceausescu este ridicat în mijloc, între două steaguri tricolore.

După o oră de cîntece de succes, aflu printre fotoreporteri este întreaga cla de artă fotografică a Școlii popu artă din București (profesori : Ma ia Paul Agarici). Au consumat deja 41 filme. Tribuna izbucnește formidabl scandînd România, România... Se cîn „Trăiască România" într-un cor care cu asalt văzduhul Bucureștiului. Muzi tînără se îmbină cu poezia. Actorul M hail Stan recită străluc it din Nichi Stănescu, Evgheni Evtușenko, Ștef Augustin Doinaș. Se lansează topul ser După uriașul succes al Sorinei Hașiega tribuna cîntă singură „Să fie pace lume": „București, aprilie 1984", puncteaz vocea de la microfon momentul banda sonoră pe care radioul o imprim pentru emisiunea „Radiocenaclu". „Co tinuați. Încă o dată, cu fermitate, cu lin pezime spunem / ...Să fie pace și să iubim / Iată pe ce se sprijină politica d pace a Președintelui Nicolae Ceausesc — pe o tinerețe extraordinară / ...Să fi pace și să ne iubim / O tinerețe care n vrea să moară în războaie, o tinere care vrea să înceapă în pace mileniu trei al României Eterne / Să fie pace î lume / Să fie pace în lume / Să fie pac în lume / Să fie pace, pace, pace pe Pă mînt !" Tribuna continuă să cînte în tim ce A.P. descrie formidabila imagine Stadionului Republicii pentru viitori ascultători ai emisiunii de radio de joi viitoare, probabil. Aveam să aflăm, ma tîrziu, cu stupoare că și această emisiun a radioului este imprimată greșit s nu poate fi dată pe post, din cauza unor erori tehnice. Ni se anunță că oaspeți din Republica Populară Polonă au do rit să participe la spectacolul Cenaclulu Flacăra și se află în tribună. În cinstea oaspeților polonezi este programat un cîntec în limba lor maternă. Vin pe scenă numeroase bilețele, multe trimise de grupuri de tineri sosite din alte orașe. O scrisoare aduce gînduri emoționante despre Nichita Stănescu. Apoi o veste tristă : un bilețel roagă să fie anunțat un băiat de 14 ani care se află la spectacol că trebuie să plece acasă fiindcă tatăl lui a încetat din viață acum trei sferturi de oră, în grădina casei.

A răsărit luna. „Pe Stadionul Republicii din București, anunță A.P., — lumina lunii și cîntecul «Niciodată»." Mulțimea reia : „Niciodată / Niciodată / Să nu uităm de cei mai triști ca noi". Spectacolul își urmează cursul. După ce Arpad Do-

Republicii din Capitală în seara de 7 aprilie 1984, cînd 30 000 de tineri reuniți și-au rostit, în cîntec și poezie, crezurile lor de muncă și viață, de frumos și de etern

tatea unei generații

okos cîntă cu corul uriaș „Oltenii lui udor", aici, în Dealul Spirii, mulțimea in nou „O șansă păcii", de astă dialog cu A.P. : „București, Capiă a păcii planetare / O șansă păcii și rie ei / Iată cum știe să cînte Bucuștiul tînăr / O șansă păcii și glorie ei rupuri de tineri, cu steaguri desfășute deasupra capetelor, aleargă sub reectoare, între tribună și scenă.) Grupri de tineri purtînd drapelul tricolor ergă pe pistă. E ca o făclie olimpică dragostei de țară / O șansă păcii și rie ei / Continuați să cîntați ; e neaipomenit de frumos / O șansă păcii glorie ei / E o frază cu 25 000 de semde exclamare / O șansă păcii și glorie / Este o atmosferă într-adevăr olimcă / O șansă păcii și glorie ei / Aceasta dorim. Pentru că e într-adevăr a noasă. Pentru că e singura fertilă, singura evărată / O șansă păcii și glorie ei / ntru tot ceea ce susține Președintele stru. Pentru tot ce afirmă România în me / O șansă păcii și glorie ei / Acum pururea și în veacul vecilor / O șansă cii și glorie ei / Spuneți-vă cuvîntul în mele unei generații care va trebui să ăiască / O șansă păcii și glorie ei / Așa m spunea Președintele Nicolae eaușescu, lupta pentru pace va trebui continue / O șansă păcii și glorie ei / uturor pericolelor le opunem / O șansă cii și glorie ei / Este supremul drept : viață / O șansă păcii și glorie ei / Este atmosferă incendiară pentru pace / O nsă păcii și glorie ei / Și acest incenu are trei culori : Roșu, Galben și Alastru pentru România / O șansă păcii glorie ei / Ziceți din nou spre ceruri / șansă păcii și glorie ei / Și spre înegul Pămînt / O șansă păcii și glorie / Fie ca această primăvară să fie priăvara păcii / O șansă păcii și gloriei / Fie ca pacea să le redea oamenilor ncrederea în viață / O șansă păcii și glore ei / Un peisaj fantastic pe Stadionul tepublicii / O șansă păcii și glorie ei / Și nerețea aleargă cu drapele tricolore în ăini / O șansă păcii și glorie ei / Încheiem în triumf acest cîntec / O șansă păcii și glorie ei / O șansă păcii și glorie i". Tribuna scandează pe rînd : cuvinele PACE și ROMÂNIA. A.P. : „Ați înruchipat unul din cele mai frumoase și nai fascinante momente de viață le Cenaclului Flacăra". Întreaga mulime începe să cînte singură „Iancu a Țebea" și cîntă întreg cîntecul cum n-am mai văzut. Spectacolul este pînă la sfîrșit un triumf al tinereții și al spiritului revoluționar. Pe primul loc în top, și de această dată, trupa TOTUȘI, cu un Cristian Minculescu de zile mari și cu Andrei Păunescu (șeful trupei) și Ioana Păunescu despre care A.P. spune : „Sînt cu atît mai bucuros să-i prezint pe acești copii cu cît cîntă și în fața mamei lor, poeta Constanța Buzea, prezentă la spectacol". La ora zero și 20 de minute s-au tras 87 de filme fotografice, din care 5 color. Tribuna continuă să scandeze la răstimpuri numele țării, cu o forță și o tinerețe care dau aripi stadionului. Chiar dacă nu am avut voie să aprindem reflectoarele stadionului, a fost bine, totul s-a desfășurat într-o disciplină perfectă. Un spectacol început cu 25 000 de oameni se încheie cu 30 000, iar „Cenaclul Flacăra își salută publicul campion peste toate", încheind în triumf ultimul său spectacol.

Top general FLACĂRA

1. Trupa TOTUȘI — „Totuși" (12 938 puncte) ; 2. Andrei Păunescu — „Da, da, da" (9 950) ; 3. Carmen Antal — Cîntece de pace (9 428) ; 4. Vasile Șeicaru — „Antiprimăvara" (8 268) ; 5. Ștefan Hrușcă — „Bieți lampagii" (7 836) ; 6. Grupul PARTAJ — „Partaj" (7 568) ; 7. Costas Caracostas — „Maria" (5 263) ; 8. Cristian Buică — „Lancea lui Horea" (4 450) ; 9. Trupa FLAPO — „Linda" (4 387) ; 10. Valentin Gerea — „Puștoaica" (4 196) ; 11. Octavian Bud — „Niciodată" (4 084) ; 12. Nica Zaharia — „Ioane, Ioane" (3 769) ; 13. Grupul POESIS — „Cîntec șoptit" (3 499) ; 14. Ducu Bertzi — „Pe cine și cîte cărări" (2 502) ; 15. Valeriu Penișoară — „Fostă iubire" (1 929) ; 16. Arpad Domokos — „Oltenii lui Tudor" (1 741) ; 17. Sorina Hașiegan *) „Colindul Ardealului" (1 580) ; 18. Vali Șerban — „Din nou Beatles" (1 532) ; 19. Maria Tănase — „Șapte văi și-o vale adîncă" (766) ; 20. Viorica Bursuc — „Ordinea de zi" (461).

*) Sorina Hașiegan a participat doar la 4 topuri : Sibiu, Mediaș, Cisnădie și București.

DORIN GHERGHINESCU

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele : 1271, 1272, 1273.

Un festin de muzică și poezie

Localitatea : **Pitești, 5 aprilie 1984, ora 16, stadionul municipal.**

Număr de spectatori : **15 000.**

Atmosfera : **de primăvară a muzicii tinere și poeziei.**

Noutăți : **a revenit în cenaclu, pentru o zi, cu mare succes (deși bolnavă), Gheorghița Glinasti din Curtea de Argeș. Au debutat : Aura Ene — 22 de ani, Daniela Năstăsoiu, Ioana Ionescu, Liliana Duniță, Veronica Nichifor, Liliana Șerbănoiu — toate de 16 ani, Cristina Purcaru — 17 ani și Cristian Văduva — 17 ani, clasa a XI-a B, Liceul industrial nr. 4, acesta din urmă văzîndu-se obligat să demonstreze că este autor (muzică și versuri) al cîntecului „Emigrantul" prezentat cu cîva mai devreme de Tiberiu Hărăguș — 22 de ani, muncitor la Întreprinderea de piese auto Pitești și coleg cu el în cenaclul local VALAHIA. La audieri se prezentase numai Hărăguș. Conducătorul cenaclului l-a rugat să revină pe scenă și, dacă are argumente, să-și apere drepturile, mai ales că spusese insistent că e piesa lui, că a lucrat două nopți pînă a terminat-o. Dar n-a venit. Cum el cîntase citind textul, văzîndu-se bine că nu-l cunoaște și cum Cristian Văduva cînta dezinvolt fără să aibă nevoie să-și citească versurile, a devenit evident gestul incalificabil al celui ce încercase să se lanseze în acest mod.**

Calitatea spectacolului : **admirabil.**

Aportul organizatorilor : **foarte bun.**

Pe stadionul din Pitești începem la ora 16 (cam devreme) în fața unei mulțimi care crește mereu. Sînt prezentate mai întîi piesele care intră în top. Corul miilor de pitești cîntă, de această dată „O șansă păcii". „Iancu la Țebea" este reluat senzațional, sub fîlfîirea Tricolorului, ca și „Trăiască România". S-a lăsat seara. Mici steaguri de lumină împodobesc tribuna sub cerul nopții de aprilie. În această atmosferă mulțimea cîntă cu Trupa din Nord „Doina lui Lucaci". Se văd stelele, a apărut pe boltă Crai Nou cu colțul de jos ridicat ca un ciot de creangă în care să-și atîrne ciobanul sarica, semn — cum ziceau bătrînii — că nu va prea ploua o vreme. Și stadionul cîntă „O singură Putnă". După debutanți, urmează recitalul trupei Totuși, din care Andrei Păunescu și Cristian Minculescu fac un extraordinar spectacol în spectacol. Gheorghița Glinasti, biruindu-și printr-un efort de voință suferința bolii care îi subminează tinerețea și frumusețea, recită nemaipomenit de frumos poezia cu care a intrat cîndva în cenaclu „Limba română" de Dan Verona, în timp ce colegii ei de pe scenă murmură cunoscuta melodie pe care se cîntă „Limba noastră" de Alecu Mateevici. Într-o tulburătoare continuare a stării de spirit, A. P. recită poemul „Manifest pentru sănătatea pămîntului". Și el e tulburat cum nu l-am mai văzut. În loc de „...mai avem puterea inumană", pronunță „puterea inutilă". Reia de la început. E o liniște incredibilă. Alexandru Zărnescu țese din note de chitară un extraordinar fundal improvizat. Aplauze spontane, ca un ropot de ploaie pe corturi, îl însoțesc la răstimpuri pe recitator, care trece direct în „Repetabila povară" și încheie cu „Pacient", tăind aerul cu cartea „Totuși, iubirea", care i s-a prins parcă singură de brațul drept : enormul tom de poezie sfidează gravitația și este, în mîna care l-a scris, un minuscul indicator la harta geografiei spirituale desfășurate fascinant de poetul logodit cu agora. Tatiana Filipoiu interpretează, în lipsa titularului, cîntecul „Totuși, iubirea", de Majay Gyözö. În topul acestei seri, pe primul loc : trupa Totuși cu piesa „Totuși". S-a făcut frig, dar tribunele se încălzesc izbucnind încă o dată în „O șansă păcii". Un bilet în care poetului i se urează „să nu moară niciodată". La care el răspunde : „N-am să vă mint : nu pot să rezolv asta nici pentru dumneavoastră, nici pentru mine". E ora zero și 20 de minute. Mulțimea începe din nou „Să fie pace în lume" și cîntă pînă cînd Carmen Antal trebuie să revină la microfon. Cu „Clopotul Reîntregirii", cîntat nemaipomenit de 15 mii de inimi, încheiem spectacolul.

Fotografiile din această pagină aparțin lui Paul Agarici, care pregătește pentru numărul viitor o frumoasă imagine panoramică a Stadionului Republicii, din timpul spectacolului bucureștean.

— Producție a Casei de filme nr. 4 (1980—1984).

— Adaptare cinematografică de Constantin Vaeni a romanului „Intrusul" de MARIN PREDA.

— Regia : Constantin Vaeni. Imaginea : Anghel Deca. Muzica : Corneliu Tăutu. Montajul : Ileana Puzderea. Coloana sonoră : Gh. Ilarian. Machiajul : Florica Vaeni. Decorurile : arh. Andreea Hasnaș. Afișul filmului : Klara-Tamaș Blaier.

În rolurile principale : Șerban Ionescu **(Călin Surupăceanu)**, Amza Pellea **(ing. Dan)**, Tora Vasilescu **(Maria)**, Irina Petrescu **(Sorana)**, Valentin Teodosiu **(Costică-uriașul)**, Valeria Sițaru **(Nuți)**, Remus Mărgineanu **(Ambrozie Cazaciuc)**, Gh. Cozoroci **(directorul Costache)**, Mitică Popescu **(meșterul vopsitor)**, Magda Catone **(Iulica)**, Petre Nicolae **(Antim)**, Gh. Șimonca **(Vasile)**.

Fără îndoială, ultima premieră a cinematografiei noastre contemporane — **„Imposibila iubire"**, adaptare după „Intrusul", romanul celui care a fost și mai ales rămîne **Marin Preda** — reprezintă un eveniment de vîrf. Am preferat așadar ca în locul unei simple și cuvenite cronici să încercăm a reda cîteva opinii autorizate ale unor personalități artistice care activează frecvent în domeniul cinematografiei, dar **care nu apar** pe genericul acestui film : regizorul **Andrei Blaier**, actrița **Leopoldina Bălănuță**, scriitorul **Romulus Vulpescu** și **Ion Besoiu**, directorul teatrului „L.S. Bulandra". Discuțiile le-am purtat cu fiecare în parte, și dacă se observă unele repetări ideatice, ele au fost lăsate dinadins pentru a evidenția exact acele calități, acele caracteristici comune ce au fost remarcate de interlocutorii noștri.

ANDREI BLAIER :

— Constantin Vaeni mi-a spus în mai multe rînduri că vă consideră un fel de „părinte spiritual". Andrei Blaier, e adevărat ?

— Dacă el spune asta, atunci pot spune și eu că îl consider un fel de frate mai mic. Acum 28 de ani, student fiind în ultimul an la I.A.T.C., căutam interpreți pentru filmul meu de diplomă „Ora H". L-am zărit pe scara tramvaiului 3, la Cișmigiu, l-am tras de braț obligîndu-l să coboare, l-am invitat la probe. A venit. De atunci a jucat în mai toate filmele mele, făcînd și asistență, cărînd cabluri, etc. Dar să lăsăm anecdotica și să trecem la subiectul discuției noastre : îmi place foarte, foarte mult filmul **„Imposibila iubire"** și mă bucur că Vaeni a revenit, după **„Zidul"**, în prim plan. Este un film realizat cu un deosebit simț al adevărului istoric, o exemplară reconstituire a epocii respective, conținînd o poezie revoluționară, o poezie aspră, stil Marin Preda. Pot spune că am simțit că Vaeni l-a citit pe Marin Preda bine și mai ales cu mult drag, fără a se lăsa copleșit de personalitatea maestrului ci, dimpotrivă, încercînd să-l înțeleagă în cele mai intime resurse ale sale. Ca și proza romancierului, filmul spune ceva, reprezintă o atitudine luată față de anumite stări de fapt.

— Titlul pare a fi o aluzie la „Imposibila întoarcere"... !?

— Da și nu. Mai curînd cred că „imposibila" iubire înseamnă o mult prea mare iubire, prea profundă pentru a fi ușor de suportat : eroul este un om **bolnav de dragoste** ! Analiza cinematografică a unui astfel de erou nu e de loc ușoară. Consider că Vaeni a izbutit însă să o facă și încă la modul pasionant. Și în legătură cu eroii filmului, încă o calitate fundamentală a regiei : alegerea distribuției. Este desăvîrșită ! În ceea ce-l privește pe Amza Pellea, cred că avem de a face cu cel mai mare rol al său din filmele noastre : un veritabil testament artistic al acestui mare om și mare suflet.

— Să revenim la „IMPOSIBILA IUBIRE".

— Cred că generația pe care o prevedea Marin Preda în monologul din final (cînd eroul, adresîndu-se acelor falși oameni de credință, le spune „fiți siguri de el — adică acei care vor forma noua generație — nu vă vor menaja !"), a venit. Am văzut asta și din reacția sălii, spectatorul nostru are o poftă, o sete deosebită de a descoperi lucrul adevărat, ori acest film i-a satisfăcut această sete ; în ultima vreme noi cam uitasem lucrul ăsta, **„Imposibila iubire"** ni-l readuce, imbucurător, în realitate.

— Reproșuri... ?

— Puține și destul de mărunte : cîteva lungimi ale filmului, pe care însă Vaeni cred că le-a lăsat să-i scape tocmai datorită respectului său total pentru proza lui Marin Preda, și în general folosirea ostentativă a colorului (mai puțin acel superb cadru al „zborului" !).

LEOPOLDINA BĂLĂNUȚĂ :

— M-ați rugat să nu vă întrerup, și să consemnez întocmai gîndurile dumneavoastră ; vă aștept !

— Mă întreb acum, după ce l-am văzut, de ce oare acest film m-a tulburat atît de mult ?! Poate pentru că a fost făcut de un om bun. Un om cu caracter. Niciodată rău, chiar dacă e aspru uneori. Constantin Vaeni, nu știu cum să mă exprim exact, nu a încălecat orgolios, ca pe un bidiviu, spiritul operei lui Marin Preda — această mare operă nu poate fi sclava orgoliului nimănui ! Zic acum că nu întîmplător Vaeni a vrut să facă un film inspirat de opera lui Marin Preda. Pentru că fac, amîndoi, parte din aceeași categorie umană nutrind o dureroasă iubire pentru oameni, bîntuiți de această iubire. Și făcînd mai ales dovada prin opera lor că iubirea este posibilă — iubirea de om și de faptele omului. „Dacă iubire nu e, nimic nu e" sună mottoul filmului, iar Vaeni și l-a construit sub semnul acestor cuvinte. Am plecat de la film adînc tulburată și mai ales cu dorința să încep **ceva** și să duc mai ales acel **ceva** pînă la capăt. Am mai plecat cu sentimentul că artiștii acestei țări au jurat, în taină, să îndeplinească acele cuvinte ale lui **Nichita Stănescu** care spunea : „A fi înăuntrul fenomenelor, mereu înăuntrul fenomenelor, a fi sămînță și a te sprijini de propriul tău pămînt". Am plecat de la acest film **că o rană**, dar ca o rană făptuită, paradoxal, de bunătate. Și am mai plecat cu dorul de a-i revedea pe acești oameni, actorii care au interpretat eroii și a căror muncă a fost desăvîrșită (ce splendidă mostră de prietenie bărbătească între Șerban și Amza, pe de o parte, sau dintre Șerban și Valentin Teodosiu, pe de alta !), dar și cu dorul de a întîlni tot mai des oameni care au putut inspira astfel de eroi. În fond, eu sînt tot ceea ce nu uit. Și-i mulțumesc lui Vaeni că — iubindu-l pe Marin Preda — a mai adăugat ceva ființei mele.

ROMULUS VULPESCU :

— Care au fost motivele ce v-au determinat să participați la această dezbatere despre filmul Imposibila iubire ?

— Primul : cred în destinul artistic al lui Constantin Vaeni. Al doilea : sînt convins că **„Imposibila iubire"** este o reușită. Nu numai de valoare **relativă** (raportînd la rostul și restul filmelor lui Vaeni), cît **absolută** (raportînd la fimul **în sine**). Valoarea romanului lui Marin Preda este categorică : analiza profundă a unei perioade istorice, a unor medii sociale, a unor conflicte ce se nasc în acest cadru, a capacității umane de a le depăși. Paralel, valoarea profesionalismului lui Vaeni — făcînd distincțiile necesare ! — se manifestă pe toate planurile, de creator total, ca regizor. Este atît de profesional încît el, ca regizor, nici nu se observă, altfel spus : profesionalismul său este **implicit**, și nu **explicit** ; este o componentă, și nu o demonstrație artistică. De aici, de la acest profesionalism începe judecata filmului. În primul rînd, o distribuție **imnecabilă** ! Apoi miza filmului, care nu e derizorie — cum se întîmplă în unele producții ale noastre — ci esențială : se pune în discuție lumea acelei **perioade**, nu se leagă nimic de accidental. Vaeni a avut imensa decență — pe care trebuie să o aibă oricare regizor creator — de a nu vroi să fie mai deștept decît autorul sursei. El l-a slujit pe Marin Preda, slujindu-i astfel pe toți, de la actori pînă la public. Am sentimentul că dacă Preda însuși ar fi trecut în spatele camerei, ar fi făcut filmul, dacă nu la fel, cel puțin foarte asemănător.

ION BESOIU :

— Ce v-a impresionat cel mai mult la „Imposibila iubire" ?

— A fost fantastic pentru mine că am văzut alături pe Amza și pe cel mai îndrăgit student al său, Șerban Ionescu, acesta din urmă dînd aici replica maestrului și profesorului său, de la egal la egal. Este o mare bucurie să întîlnești pe ecran astfel de performanțe actoricești — Amza, Șerban, Tora, Irina Petrescu — să îl vezi pe Amza **trăind** alături de noi : pot spune că-i mulțumesc lui Constantin Vaeni că m-a convins că Amza nu a murit ! Sîntem în fața unui film de foarte bună calitate. El afirmă **ceva**, fără a fi negativist — adică fără a sprijini afirmația printr-o negație. El precizează acel adevăr că atunci cînd unii oameni sînt stoopați de către alții, cei ce sînt adevărați eroi dintre primii nu descurajează, iau de la început viața lor care nu e simplă. Ei nu confundă o sancțiune dată pe linie de partid, cu partidul ! Călin Surupăceanu, eroul, este un veritabil luptător — de altfel toți eroii acestui film **sînt** luptători, de atîta vreme ne dorim eroi adevărați, cu dramele sau bucuriile lor, dar mai ales cu autentica lor experiență de viață — veritabile modele de comportament civic. Vaeni **a știut** să ecranizeze o mare operă, și a făcut acest lucru folosind mari actori. Nu se poate face film fără mari actori ! În plus are un deosebit talent al amănuntului vieții, al redării sale cinematografic-convingătoare. „Filmul ăsta are o teribilă coerență a ideii, a adaptării, a interpretării" — mi spunea deunăzi dragul meu coleg **Radu Beligan**, și subscriu întocmai acestei opinii. Este o bucurie pentru tine, spectator, să vezi un astfel de Marin Preda pe ecran ! Cred că însuși autorul ar fi dorit să-și vadă astfel cartea pe ecran, așa cum mai cred că Vaeni nu l-a trădat deloc pe Marin Preda — sau dacă a făcut-o uneori, a fost numai în acele mici momente necesare și specifice cinematografului, menite a-l face distinct, ca mare artă, față de marea literatură.

Ajunși la capătul acestor gînduri, putem trage cîteva concluzii. În mod evident, aprecierile acestui film se întemeiază mai ales pe faptul că — pornind la o ecranizare după Marin Preda — acceptînd așadar un mare factor de risc (și riscul aici înseamnă responsabilitate), ești angajat într-o întreprindere în același timp gravă, dar și tonică, adică însuși hotărîrea realizării unei astfel de ecranizări **obligă** în cea mai mare măsură. Constantin Vaeni s-a implicat vizibil în acest scop, dragostea lui pentru Marin Preda fiind un imbold, dar și o autocenzură în ceea ce privește respectul pentru marea proză a acestuia. **„Imposibila iubire"** este un film aspru, bine tensionat pe cea mai mare parte a desfășurării sale, beneficiind de o distribuție remarcabilă. El atacă probleme **de fond** (puterea de luptă a unor eroi adevărați, prinși în mecanisme existențiale), el creează un tip de revoluționar și nu numai elogiază un astfel de tip spre a-l impune. Mai este acest film o pledoarie pentru adevăr, pentru dragostea de cinste și viață, pentru puterea de a învinge chiar și atunci cînd destinul pare a se opune de-a dreptul— un apel la conștiință, la sinceritate. În peisajul cinematografiei române actuale, filmul acesta este un rezultat firesc al creșterii profesionalismului, dar și al luării de atitudine din partea cineaștilor noștri.

Și nu putem sfîrși fără a adăuga că valoarea artistică a **„Imposibilei iubiri"** — pe care am încercat să o schițăm aici în cîteva cuvinte — reprezintă un punct în plus pe scara valorică a filmului de actualitate, un punct de la care avem datoria de a nu coborî. Dimpotrivă !

HORIA PĂTRAȘCU

O incitantă transpunere cinematografică:

„Imposibila iubire"

Sub semnul frăției, la început de primăvară

La Petrești de Alba, un festival al datinilor române și săsești...

Fragilă primăvară se simte în ținutul lui Blaga. Totul este ca o metaforă dintr-o poezie. La Alba te îmbrățișează un vînt subțire coborît din Apuseni, la Lancram miroase a pămînt răscolit, la Sebeș cad primele lacrimi ale acestei primăveri. Este o zi parcă special aleasă, în care se întîlnesc două anotimpuri... De foarte multă vreme Petreștiul se consideră, atît scriptic cît și faptic, un cartier al Sebeșului. Unii consideră că lucrurile stau complet invers. Dar, pînă una alta, important este faptul că atît Sebeșul cît și Petreștiul reprezintă o poartă către minunata Valea Frumoasei... Petreștiul numără peste 6 000 de suflete. Români și germani. Români și germani care de cînd se știu au trăit și trăiesc în aceste locuri într-o armonie perfectă, unde și-au făcut gospodării frumoase și a căror faimă s-a dus pînă departe, unde și-au făcut industria lor — unde muncesc împreună, unde și-au împrumutat tot de ceea ce au avut nevoie pe lîngă casă, la fabrici sau la munca cîmpului. Dar, pe lîngă toate acestea și-au mai împrumutat și obiceiuri. Aici, ca și în împrejurimi, multe dintre datinile românești au îmbrățișat pe cele săsești — multe dintre cele săsești și-au pus amprenta asupra folclorului românesc. Și, fără să greșim, acest fapt care formează un tot unitar nu deranjează pe nimeni. Dimpotrivă, s-a păstrat tot ceea ce este mai dens, tot ceea ce poate să reziste mai mult în timp. Am spus toate acestea fiindcă într-o noapte de primăvară abia înmugurită, la Petrești de Alba, am participat la un festival al datinilor de prin părțile locului, la un spectacol de o rară frumusețe — ce marchează, spune lumea, punctul de întîlnire a două anotimpuri : plecarea iernii și instalarea definitivă a mult așteptatei primăveri... Carnavalul, care în limba germană se numește „Fasching-Ball", este organizat an de an de către Casa de cultură din Petrești, Consiliul județean al oamenilor muncii de naționalitate germană și de către ziarul „Neuer Weg". Carnavalul este așteptat de toată lumea : de tineri și bătrîni, de muncitori, țărani și intelectuali. Cu o precizie aproape matematică, oameni de prin împrejurimi din Alba, Sebeș, Pianul de Jos, Gîrbova, sau fiii localității, plecați în lume, își dau întîlnire în noaptea carnavalului. Fără invitații și scrisori, fără protocol. Ei știu că sînt așteptați la carnaval... O dată cu înserarea, în sala Casei de cultură începe să cînte fanfara, fanfară formată din români și germani, atestată de peste o sută de ani, laureată cu numeroase premii pe la diferite concursuri și festivaluri. Cîntă cîteva ceasuri și are drept sarcină să anunțe lumea de începutul carnavalului. Apoi, după ce fanfara și-a consumat întregul repertoriu, la un semnal al trompeților, începe parada măștilor și a costumelor. Și încep să apară de prin toate împrejurimile, te și miri de unde, sute și sute de oameni costumați și mascați. Din clasicile povești, din modernele povești, românești, germane sau din literatura universală. Și din poveștile lui Andersen și din Frații Grimm și din Creangă și din Caragiale și personaje întîlnite în filme sau în serialele de televiziune. Și totul este plin de culoare și de bun gust, și totul este atît de perfect fără o regie pregătitoare. Se naște un spectacol de mari dimensiuni unde imaginația este lăsată liberă.

Și la acest dans al măștilor și costume-

lor — care durează cîteva ceasuri, se aleg și se premiază cele mai frumoase. Și cînd ceasurile stau să vestească, exact ca-n povești, miezul nopții personajele fug din nou în coperțile cărților — măștile cad și se reîntorc din nou pentru un an de zile în prăfuitele lăzi de zestre. Apar în locul lor oamenii zilelor noastre, tineri și bătrîni de diferite profesii care cu dibăcie au știut să coboare cîteva ore din povești și legende, care au știut să fure copilăriei tot ceea ce este mai frumos și să transforme realitatea în legendă și legenda în realitate. Fiindcă, fără nici un fel de exagerare, însuși carnavalul de la Petrești este o poveste frumoasă cu sute de personaje spusă parcă de o bunică la gura sobei... Și apoi, pînă cînd cocoșii vestesc zorile se dansează și se cîntă...

SORIN POSTOLACHE

P.S. Premiul întîi a fost obținut de muncitorul **Ion Lenz** care împreună cu familia (cumnați și frați și cu cei trei copii) a realizat momentul : venirea sașilor în Transilvania. Interlocutorii noștri despre acest festival : **Sommer Simion**, dirijorul fanfarei, de profesie tehnician constructor, și directorul căminului cultural **Nicolae Șerbănescu**. Spectacolul a fost substanțial ajutat de către **Mihai Welt**, — directorul Fabricii de porțelan din Alba, **Laurențiau Catană**, directorul Spitalului din Sebeș, **Alexandra Pintea**, de la Fabrica de hîrtie Petrești, și de către cunoscutul farmacist din Sebeș **Horia Bucur** care, pe lîngă organizator, a făcut și pelicula pentru televiziune. Fotografiile au fost executate de **Țară Dumitru** din Sebeș...

atelier literar

de G. Dumitrescu

Em. Proşcan — Mizil : E un lucru interesant, promiţător (chiar dacă şovăielile expresiei nu lipsesc).

Iov M.F. : E un lucru foarte şubred, însăilat, superficial, care se vrea spiritual şi „deştept", dar nu e decît găunos, precar, neisprăvit (nu se ştie de ce-i ziceţi „parabolă"?!...).

G. Ocnişoara : Nu sînt noutăţi semnificative, stăruie încă superficialitatea, improvizaţia facilă. Ceva, în „Coridă", „Se primeşte marfă", poate şi „În faţa poeziei".

M. Dumitrescu : Regres, spre o manieră desuetă, mărunt şi epigonic simbolistă. Ceva, în I şi 9.

P.T. — Braşov : Ni s-a părut curat scrisă, povestirea dv., reuşind destul de bine să pătrundă şi să redea un moment gingaş al adolescenţei. După cît se pare, ar fi motive să continuaţi.

V. Bolboja : Într-adevăr, mai de grabă gazetărie (cam didactică), deşi în „Fire de iarbă" pare să fie ceva mai mult.

L. Cesina : Cîteva lucruri mai bune („La moartea", „Evadarea", „Somaj", „Remediu", „Slăvit"), printre altele cam fragile, pîndite de manierism şi standardizare. (Pe viitor, fiecare text, separat, pe o filă).

V.P. Gaj : Mai mult făcătură neinspirată, pe bandă rulantă. Nu trebuie forţat condeiul, cînd nu există starea de preaplin, de graţie... (Aceste perioade, de pauză, sînt numai bune pentru lectură !...). Ceva, în „Presimţire", „Psihologie", „Să descoperim" (prima strofă), „Invitaţie", „Neputinţă", foarte puţin din „Manual".

I.S.M. : Acelaşi delir verbal, aceeaşi magmă tulbure, fumegîndă, care nu vrea (sau nu poate) să ajungă la cristalizări concludente, la sens, la sugestie, etc. În cîteva pagini, pare să se înfiripe ceva („Campania", „Oxigen", „Festonare"), dar, în general, perspectiva nu e surizătoare.

Belinda : Sînt printre ele cîteva idei şi motive interesante ; din păcate, toate textele sînt într-un stadiu cvasi-embrionar, schiţe, jaloane, bruioane, azvîrlite cam în fugă pe hîrtie, înainte de a se fi „copt", de a se fi definit, decantat. Va trebui să reveniţi asupra lor, o dată şi încă o dată, pentru a le limpezi, pentru a le înfiripa şi rotunji, pînă vor face „ochi" de-a binelea!.. Ceva mai bine, în „Insomnie", dar strofa finală e totuşi confuză.

T. Timar : Multe pagini modeste, şovăitoare, fără gust, care respiră o insuficientă pregătire de şcoală şi de lecutră (generală şi specifică). Şi alte vreo două pagini („Omul de zăpadă", „Războinicii"), care lasă speranţa unor progrese viitoare.

A. Albu : Alunecări grave în sentimentalism ieftin, siropos. Scrieţi prea mult şi prea grăbit, de la o vreme, într-o inerţie facilă, într-o beţie de cuvinte care tinde să înlăture cu totul spiritul critic, controlul de sine, exigenţa. Aveţi nevoie de multă lectură, tocmai pentru a întări aceste „instanţe" deficitare : autocontrolul, gustul artistic, etc. (şi poate chiar pentru a descoperi, la urma urmelor, cum se scrie corect ceea ce dv. numiţi, invariabil, „ploapă", „a înconvoia", etc !..).

Eugen Dobrii : Lucrul cel mai interesant e scrisoarea, inteligentă, spirituală. În versuri, vagi semne, încă neconcludente, prin cîteva pagini : „Cad în silabele", „Cuvintele", „Labirint", „Cineva priveşte". Să vedem, în continuare.

A. Valoni : Lucruri cam fade, meşterite în absenţa inspiraţiei. Ceva, în „Urmăriţi", „După muzici".

Mihai Gheorghiu : Scrisoarea dv. (o adevărată „săritură din baie" !) confirmă desăvîrşit răspunsul la care aţi „tras cu urechea" şi anulează în acelaşi timp propria dv. „teorie"... Pentru un început de documentare în temă, vă recomandăm să citiţi, deocamdată, cunoscuta povestire a lui Creangă, „Prostia omenească" (nici el n-a găsit-o, firește, decît la oameni !...). Mai puteţi răsfoi cu folos şi nişte culegeri de proverbe şi zicători, ca să vedeţi cum se oglindeşte fenomenul respectiv în înţelepciunea populară. (Veţi găsi tot acolo, de altfel, şi o altă semnificativă zicere : „chelul îşi pune mîna în cap" !... Şi multe altele...).

Bătrîn Ucenic: Mai puţin spontane şi cursive, parcă, lucru mărunt, chinuit, „de gherghef", nu lipsit de monotonie şi nebulozitate. Ceva, în „Spre margini", „Altfel de ce", „D-ale inimii", „Despre zăpadă".

C. Stamate : Pagini curate, caligrafice, în care lirismul pare uneori îngînat, mimat, „făcut". Trebuie să mai vedem şi altele. („Fişa", spirituală, e mai mult decît simpatică !...).

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Prima poezie reuşită

Să nu fi făcut nimic pînă acum,
adică nimicul să fie dragostea ce-o porţi
unei femei întoarsă pe dos ca o mănuşă,
să-i atingi cu degetele strînse-n pumn,
cordul,
să strîngi încet pînă ce limba va fulgera
păcatele vorbirii
prin ţipătul cocoşilor ce vestesc naştere
în zori...
să adormi dimineaţa tîrziu, mai auzind
încă
grohăitul adolescenţei tale în care n-ai
făcut altceva
decît să scrii, să scrii
cu acea superbie a unui mort îngropat
de-a-npicioarelea,
cu ţeasta rămasă afară,
de te împiedici de ea ca de-un cuvînt
primejdios,
să-ţi auzi vîrsta scîncind uşor ca un final
de poem
sau ca o dimineaţă aristocratică
cînd mai poţi zări departe,
cum bestia îngenunchează elegant,
înjunghiind o carte
sau o femeie îndrăgostită de tine.

VLADIMIR ŞTEF PETRESCU

Legendă aproximativă

Într-o pădure
s-au descoperit
trupurile păsărilor asfixiate de
tăcere

Din gîtlejurile de zgură
cîntecele nerostite
creşteau
în formă de ramuri

IOAN NISTOR

Psihologie

Sînt trist pentru că nu pot
să-ţi arăt copiii jucîndu-se
de-a ierburile,
pentru că m-aţi pus să plăsmuiesc
din pămînt un glas
să semene cu al meu,
pentru că mi-aţi dăruit un zeu
care umblă desculţ
prin lanurile de grîu
şi nu vede lucrurile sîngerînd,
sînt trist pentru că sînt tînăr
şi nu ştiu cum să învîng bezna.

V. PETRESCU-MĂRGEAN

Sfîrşit

Era-ntr-o lună — şi semănai prea bine
Cu nu ştiu cine, pururi aşteptat,
Vestit de premoniţii sibiline
Mereu de ursitoare aminat.

Ţi-am absorbit şi forma, şi esenţa
Înlăcrimată te-am privit plecînd —
Am pus la mijloc, pavăză, absenţa
Şi-a doua zi, te-am alungat din gînd.

Acum, cînd glasul nu ţi-l mai ascult :
Iubirea mea, ce pare demodată,
E, totuşi, înaintea ta cu mult,

Într-un alt secol, ideal şi tandru,
Cînd fără de contract se va trăi
Cînd sentimentul meu, abil scafandru,
În abisale mări te va găsi

Şi vom urca, îngemănaţi, spre soare —
Eternă entitate în dual...

Dar, pîn-atunci, nu pot să pun prinsoare
Că nu aştept un rendez-vous banal !

VIRGINIA SOARE

Iafbă amară

Din praful crinilor decapitaţi
înfloreşte o ninsoare de blîndeţe
şi linişte rară
aceleaşi iluzii mă-nginâ suav
o, iarbă amară a sufletului
peste care trecutul creşte în voie

nopţi albe — cîte renunţări...
orfan clipelor sub aceleaşi stele
adorat de umilinţe şi înfrîngeri
nepăsător cu moravurile

tot mai obosită de mine memoria
acestui destin de rege al pustiului

MARIUS SÂRBU

Revoltă

Lasă-mă...
Sînt sătul de ţipătul tău
Noctambulic,
cu care-mi sperii caii
în somn...
Şi de contrabanda pe care o faci
an de an,
cu mirosul de mări
şi oceane...
Sînt sătul, cocorule,
de diversiunile tale.

LUCIAN CESINA

Marină

Alunecînd încet din somn
în iarăşi flinţă
eu mă retrag din viaţă în urît.
Unde eşti mare plăsmuită
cînd eram doar licecan
numai cravata mă strîngea de gît...
Ligheanul în care mă spălam copil
ibricul cel mîndru şi sfătos
(desigur, lîngă el mama ce
croşetează gîndul
cu andrelele lungi ale alfabetului
limbii române)

Şi-acum, iată, n-a mai rămas din mine
decît un trecător ce plictiseala
în asfalt o îngroapă

Doar sub iarbă mai alunecă tandru balene
ce-şi află apa sub formă de plopi.

VICTOR ANTONIE

Ion Besoiu:

(Urmare din pag. 9)

cuvîntului. Scriam versuri, scriam proză. Visam cărţi semnate de mine. Acolo m-a descoperit Radu Stanca, profesor de Istoria teatrului, şi el mi-a propus să mă apuc de actorie. L-am ascultat, pentru că îl respectam enorm. Credeam că tot ceea ce vede el în mine e adevărat. M-a plimbat luni de zile prin oraş, noaptea, m-a pus să citesc Rilke, Trakl, Kant, Goethe, Fichte, apoi să studiez astronomia, să descifrez tainele lui Laplace, şi numai după aceea mi-a spus că sînt pregătit să fiu Miroiu din **Steaua fără nume.** Şi am devenit Miroiu. Viaţa mea în teatru a început sub auspicii savante. Modelele mele literare şi teatrale erau foarte înalte. Dacă eu nu am fost capabil să fiu la nivelul lor pe scenă sau în film, asta este altă poveste, dar respectul meu pentru teatru de la acest nivel porneşte. Poate că nu am fost un mare actor şi nu sînt un mare actor dar sînt un om de teatru care respectă instituţia în care lucrează ca pe o instituţie de cultură unde se adună o bibliotecă uriaşă, un amfiteatru universitar, un laborator de biologie, o sală de disecţii, un observator astronomic şi, în sfîrşit, întreg globul pămîntesc. Pentru că numai astfel putem spune că un teatru e o lume. Şi o lume ca a noastră, aceasta în care trăim noi, o lume în care se întîmplă atîtea, lucruri extraordinare şi atîtea porcării, în care alergăm sub un permanent bombardament de informaţii, un teatru trebuie să fie un „theatrum mundi", un teatru total ca destin, ca esenţă, ca viaţă, ca aspiraţii; ca sete de frumos şi desăvîrşire.

— Şi, spuneţi-mi, de fiecare rol al existenţei dumneavoastră de actor v-aţi apropiat cu aceeaşi imponderabilă aventură a spiritului prin biblioteca labirint ca în vremea lui Radu Stanca ?

— O, nu. Din păcate nu întotdeauna. M-a prins şi pe mine viaţa în zbuciumul ei, m-a confiscat şi pe mine istoria şi m-a îndepărtat uneori de mine însumi. Vezi, viaţa trăită ca viaţă, nu numai ca artă, ca literatură, te fură, te înghite extraordinar de repede. Abia ai timp să te dezmeticeşti. Nu se mai putea trăi numai în abstract. Istoria m-a pus la treabă. Nu uita că eu sînt generaţia de la Agnita Botorca şi de la Bumbeşti Livezeni. Din bibliotecă am trecut un timp direct pe şantier. Apoi am intrat în plin front de reconstrucţie. Venea o nouă lume. Făceam parte din ea. Eram tînăr. Prin urmare viitorul îmi aparţinea, oricum. Trebuia să intru în acest viitor. Mai devreme. Eram grăbit. Eram entuziast.

— Şi, nu mai sînteţi ?

— Eu sînt un tonic. Un optimist. Am o natură fericită. Cred că e moştenită de la părinţii mei şi de la bunii şi străbunii mei, ciobani de prin lumea Sibiului. Cum să nu fiu tonic ? Dacă nu aş avea încredere în oameni nu aş face nimic. Dacă nu aş avea încredere în oameni aş suspecta permanent şi mi-ar fi imposibil să trăiesc. Detest ca undeva, cineva să pună la îndoială buna mea credinţă în societatea pentru care am luptat şi în oamenii cu care lucrez. Cum să-ţi spun, Adrian Dohotaru, eu am trecut prin toate, am avut şi succes, pe care cred că mi l-am suportat decent, normal, am avut şi unele insuccese. Cred că, în general, am fost un om norocos. Am trăit profund şi cu bucurie viaţa. Nu mi-am pus cenzuri inutile. Am ştiut, adică, să mă bucur de viaţă. Dar nu m-am lăsat purtat de valurile vieţii între sublim şi abject. Nu am suportat niciodată extremele. Trecerea asta „balcanică" de la extaz la dispreţ, de la ură la iubire, de la violenţă la mîngîiere, de la laudă la hulă mi se pare primitivă ca şi dispreţul sau mîndria regionalistă. Am trecut prin destule metamorfoze sociale şi politice. Eu am rămas credincios idealurilor cu care am pornit în viaţă. Am trecut prin stingism, dogmatism, prin suspiciune, prin teama de a spune ce gîndeşti (deşi, personal, nu mi-am impus mai mult decît o cenzură de bun-simţ), am trecut prin epocile de citatomanie şi clişee roz, prin epocile bătăilor cu pumnii în piept, prin vremuri de minciună cînd eram judecaţi după declaraţii şi nu după fapte şi, crede-mă, am învăţat să trăiesc şi să mă bucur de copilul meu născut atît de tîrziu dar împreună cu care în fiecare dimineaţă redescopăr miracolul vieţii. Am deja distanţa şi înţelegerea filozofică a vieţii, şi de aceea fac mereu apel la o limpede judecată a momentelor dificile prin care trecem şi pe care numai împreună le putem trece, într-o solidaritate de breaslă care să semene cu o mare iubire. Numai împreună, supuşi aceloraşi idei, aceluiaşi ţel. Şi dacă unii mă contestă sau îmi impută faptul că nu sînt un animator în înţelesul pur al cuvîntului, le amintesc că eu nu sînt într-adevăr decît un animator al ideilor în care cred, al ideii de bine şi de frumos, al ideii de raţiune şi de speranţă, nu de disperare, într-un viitor în care cred că există destulă lumină şi pentru noi.

— După ce Radu Stanca v-a introdus în lumea teatrului, atît de savant, cum aţi lucrat în preajma lui Liviu Ciulei care v-a fost nu numai profesor de teatru, ci şi prieten. Înţeleg că între dumneavoastră continuă o bogată corespondenţă privind problemele vieţii şi în special ale Teatrului Bulandra.

— Radu Stanca insista asupra faptului că actorul trebuie să fie crezut, că actorul trebuie să fie lăsat în bibliotecă şi mai puţin pe stradă. El nu suporta boemia în teatru, boemie pe care nu o suport nici eu. El credea că lumea trebuie să vină la teatru ca la o „curte cu miracole" şi că pentru nimic în lume omul de pe stradă nu are voie să pătrundă în culisele teatrului ca să vadă cum se prepară un spectacol, cum se fabrică zgomotele de culise, cum e maşina de vînt, cum e orga de lumini etc. La Ciulei, în schimb, care m-a angajat fără să mă fi văzut vreodată jucînd pe scenă, doar pe ecran, teatrul se putea face la vedere, trădînd toate convenţiile şi implicîndu-l pe spectator în climatul spectacolului, în evenimentele spectacolului, luîndu-l drept complice la tot ce se întîmplă frumos sau urît într-o piesă. Dacă Radu Stanca impunea un ritm pe care îl credea de cuviinţă şi pe care îl urmărea aproape cronometrat, fiecărui spectacol, Ciulei mi-a descoperit mie şi colegilor mei că ritmul vine dinlăuntrul textului şi că teatrul se face nu numai cu un ritm sufocant, ci şi cu pauze mari şi cu langori şi momente de ezitare, de perplexitate, de plictiseală chiar, ca în viaţă.

— Cum adică, Liviu Ciulei v-a angajat în teatru fără să vă fi văzut vreodată pe scenă ?

— Da. Asta mi-a declarat-o mult mai tîrziu. Eram sigur că văzuse spectacolele noastre, ale celor de la Sibiu, şi trăsese concluzia că sînt bun pentru stilul Teatrului Bulandra. Cînd colo el mă luase după notorietatea care se crease în jurul meu, după celebritatea pe care mi-o cîştigasem prin film şi prin cîteva premii naţionale de interpretare ca actor de teatru. Avea nevoie de vedete. Pentru că Liviu Ciulei era de părere că teatrul se face cu vedete. Pentru că vedetele atrag oamenii la teatru. Simplu şi eficient. Îmi amintesc că m-a invitat la o premieră : **Clipe de viaţă,** o piesă de William Saroyan care s-a jucat cu mare succes la Bucureşti. Ciulei juca unul din rolurile principale şi în acelaşi timp regiza spectacolul. După reprezentaţie m-a oprit şi m-a invitat la o plimbare. Ploua. Îşi refuzase colegii care-l chemaseră la un restaurant să sărbătorească împreună premiera. Plimbîndu-ne prin ploaie, i-am spus cam ce cred eu despre spectacol şi despre el. Ştiţi ce mi-a spus ? **Că** mai are încă mult de lucru asupra rolului pentru că în urma unei verificări pe care o făcuse cu cîteva zile în urmă privindu-l jucînd în alt spectacol pe George Constantin, şi-a dat seama că rolului său îi trebuie adăugate multe „clipe de viaţă" autentice. Prin urmare, fapt uimitor pentru mine la ora aceea, profesorul Liviu Ciulei se verifica pe sine prin alt mare actor, pe care-l consideră drept unul dintre cei mai mari actori ai lumii moderne, se verifica pe sine urmărindu-l pe George Constantin. Şi George Constantin era încă atît de tînăr... La Ciulei am învăţat cu adevărat ce înseamnă respectul pentru artă, pentru om, pentru scenă, pentru adevărul vieţii, pentru cultură, pentru tot ceea ce iubeşti. Omul acesta nu a ridicat tonul niciodată, nu a strigat la nimeni, vorbea întotdeauna calm, ponderat, poate uneori ezitant, „se îndoia de sine", cum ar spune Sorescu, „pînă la pămînt", colabora cu actorii în realizarea spectacolului, nu impunea decît prin logică, prin cultură, prin sens şi printr-un uriaş halou de imponderabilitate care-l înconjura. Era un animator de teatru demn de legendă.

— Stimate Ion Besoiu, moare pînă la urmă teatrul sau nu moare ? S-au dat atîtea strigăte de alarmă pînă acum în acest secol privind moartea iminentă a teatrului, încît nu mai crede nimeni în oamenii care îndrăznesc să atragă atenţia asupra acestui gen de deces.

— Nu, teatrul nu moare decît dacă îl omorîm noi. Or, noi, nu văd ce interes am avea să-l omorîm.

— Oare se poate trăi fără teatru ? A existat oare vreo epocă istorică fără teatrul ei ?

— Nu cred. Din cîte sînt informat teatrul nu a încetat să existe. Şi cîtă vreme continuă să reprezinte o oglindă a lumii, vorba lui Shakespeare, va fi nevoie de el. Vă puteţi imagina o societate fără oglinzi? O lume fără oglinzi ? Nu am mai şti cum arătăm la faţă, nu am mai şti cît sîntem de frumoşi sau de urîţi. Ori oglinda asta ne redă nouă adevărata înfăţişare a vieţii. Pe de altă parte, un om care refuză teatrul, care refuză să meargă la teatru, se automutilează încetul cu încetul, fără chiar să-şi dea seama. Devine mai urît, mai trist, mai sterp, mai meschin, mai nimic. Şi apoi mi-e greu să cred că oamenii vor îndrăzni să renunţe vreodată la poezie, căci teatrul e tot poezie şi fără poezie am muri de plictiseală şi de frig pe pămînt. Şi apoi, teatrul mai înseamnă o mare iubire. Fiecare dintre noi e îndrăgostit în permanenţă de ceva, de o idee, de un ideal, de o femeie, de o carte, de un peisaj, de o simfonie iar teatrul le cuprinde pe toate la un loc. Teatrul e chiar viaţa noastră cea de toate zilele. Mi-e greu să cred că vom renunţa vreodată la viaţa noastră cea de toate zilele. Că, adică, ne vom sinucide.

Un muzeu in labirint

Regele „eu"

Van Dyck. Autoportret

Se întîmplă să negi un artist nu pentru că nu-l admiri, ci pentru că, dintr-un motiv sau altul, vrei să combaţi admiraţia pe care ţi-o impune şi să te desparţi de ea. Mi s-a întîmplat asta într-o vreme cu muzica lui Mozart. Mă emoţiona, mă vrăjea lumina din muzica lui Mozart, dar cu o penibilă uşurinţă mă grăbeam s-o socotesc prea pură, prea celestă, prea graţioasă, prea ingenuă, prea paradisiacă. Pe atunci paradisul însuşi mi se părea un scandal pentru o lume constrînsă la coşmaruri. Pe scurt, nu vroiam să recunosc sărbătorile tainice pe care le trăiam ascultîndu-l pe Mozart. Le renegam. Le ascundeam. Şi încercam, prosteşte, să mă vindec de ele. Mai tîrziu m-am eliberat de asemenea revolte puerile şi stupide care aveau, probabil, la origine o rea înţelegere a purităţii în artă. Nu întîmplător, cam în aceeaşi perioadă încercam, din fericire în zadar, să rămîn imun la sunetul auriu al trompetelor în care suflă îngerii lui Fra Angelico. Dar n-am uitat înverşunarea cu care negam o muzică pe care în realitate o iubeam. Şi chiar dacă astfel de înverşunări pot însemna mai mult decît admiraţiile convenţionale, placide şi plicticoase, nu-mi caut decît o singură scuză ; aceea că şi asasinatele metafizice au fost, poate, uneori crime pasionale ; şi că neîncrederea poate fi chiar o formă de a sluji credinţa, deoarece o credinţă care n-are nici o îndoială nu mai respiră, se înăbuşă.

Am amintit această experienţă de care mă ruşinez, nu pentru că ea s-ar aplica şi cazului Van Dyck, ci fiindcă sînt conştient de riscurile pe care şi le asumă cineva care îşi îngăduie luxul unei sincerităţi excesive. Ştiu prea bine ce forţă despotică are autoritatea unui prestigiu consacrat şi că a mărturisi, de pildă, „mie nu-mi place Van Dyck" sună a insolenţă suspectă. Destui şi-au făcut o profesie din a desacraliza totul, încît e aproape firesc să fii bănuit. Nu cumva urmăreşti o negaţie de efect ? Nu. Şi precizez de la bun început că nu ţin să neg aici nimic. Nu susţin că Van Dyck n-a avut motive să invidieze gloria lui Rubens şi să fie toată viaţa gelos pe fostul său maestru ; sau că s-a bucurat pe nedrept de succes la curtea Angliei, pe care a fericit-o cu zeci de portrete regale şi cu sute de portrete ale aristocraţilor ei. Departe de mine intenţia de a contesta calităţile de portretist pe care le dovedeşte cu strălucire Van Dyck sau de a pune cumva la îndoială faptul că este un mare pictor al eleganţei. Tot ce îndrăznesc să mărturisesc aici este o chestiune de gust personal. Mie, Van Dyck mi se pare un pictor prea elegant. Am impresia că este într-atît de mult un pictor al eleganţei încît în faţa lui există primejdia să socotim şi durerea şi adevărul vulgare.

Trebuie să-mi iau probabil şi alte precauţii, ca să nu fiu rău înţeles. Nu socotesc eleganţa un defect. Nu cred că o lume îmbrăcată în zdrenţe ar fi mai bună decît una îmbrăcată în mătăsuri. Nu socotesc că Alcibiade nu i-a fost lui Socrate un bun discipol deoarece, spre deosebire de maestrul său, a iubit veşmintele frumoase pînă la a deveni un arbitru al eleganţei. Şi, recunosc, de cîte ori am avut prilejul să văd tineri hippies am resimţit o anumită perplexitate ; înţelegeam din ce impulsuri s-a născut protestul lor, dar nu pricepeam de ce paradisul pierdut ar trebui căutat în haine neapărat sordide şi de ce ar fi rău să încercăm să fim fericiţi în haine normale. Nu contest, prin urmare, eleganţa, n-o consider un păcat. Unica mea îndrăzneală e că n-o consider principala virtute. Şi mai e ceva. Aşa cum graţia a decăzut de obicei în graţios, frumuseţea poate decădea în eleganţă. Grecii apreciau eleganţa, dar n-au lăsat-o să uzurpe locul frumuseţii, iar cînd totuşi aceasta s-a întîmplat, arta greacă a intrat iremediabil în declin. Afrodita a coborît de pe soclu pentru a intra în cada de baie.

Aşadar, despre aceasta e vorba : numai despre incapacitatea mea de a mă cutremura în faţa eleganţei orbite de sine. Cu alte cuvinte, cred că există mai multe moduri în care un artist spune „eu".

Dacă pare un fel de rege, artistul care spune „eu" (pentru a vorbi, de fapt, despre lume şi pentru a-şi împărtăşi altora adevărurile), atunci e un rege curios. Are un singur supus. Pe sine însuşi. Domneşte practic peste un mic deşert. Singurătatea sa. Apoi, rareori are parte de pace. De obicei trebuie să se lupte pe toate fronturile deoarece e asediat mereu de întrebări, de nelinişti, de îndoieli. Şi-a cucerit cîteva certitudini şi se închide în ele ca într-o cazemată, dar, vai, cazemata se dovedeşte adesea a fi de nisip. Ajunge un singur vînt puternic şi zidurile ei se prăbuşesc. În jurul regelui se vede din nou deşertul. El trebuie să-şi ridice o nouă cazemată, luptîndu-se cu întrebările, cu îndoielile, cu neliniştile, cu duşmanii săi dinlăuntru, care-i pun uneori un pistol în mînă : ca lui Van Gogh. Abia pe urmă va putea să se opună negustorilor din Amsterdam : ca Rembrandt.

Fie că o fac cu tandreţea mîhnită a lui Rembrandt sau cu brutalitatea tăioasă a lui Goya, aproape totdeauna artiştii vor să învingă ceva prin acest „eu", o boală, singurătatea, o îndoială, o barieră ce-i desparte de lume, o lacună ce-i împiedică să ajungă la adevăr. „Gîndesc, deci exist" poate fi : „Pictez, deci exist". În timp ce la Van Dyck buzele murmură parcă altceva : „Şi floarea soarelui trebuie să se orienteze după mine". Plăcerea evidentă cu care Van Dyck s-a pictat în autoportrete e de înţeles. O întîlnim şi la Dürer sau la Delacroix. Cine se detestă pe sine nu văd cum i-ar putea iubi pe alţii. Dar, din păcate, în atîta risipă de eleganţă nu mai reuşesc să descopăr o promisiune mai înaltă decît eleganţa. Regele „eu" s-a îmbrăcat cu gust, în haine de prinţ, şi-a coafat părul cu grijă, şi-a pus la gît un lanţ de aur care produce un efect subtil şi se priveşte încîntat. A uitat, se pare, de deşertul pe care vroia să-l învingă şi de dramele celorlalţi. Îi ajunge satisfacţia de a picta chipul din oglindă, ce-i drept cu o neobişnuită virtuozitate. Narcis ? Nu, Narcis trebuie scos din cauză. El aspiră pînă la deznădejde să-şi cunoască adevărul propriu.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Nigrim

Numele lui real era Nicolae Gr. Mihăescu, iar „Nigrim" — pseudonimul literar — rezultat, cum lesne se poate observa, dintr-o anagramă, care — făcîndu-l ştiut şi popular — l-a anexat ca o particulă la Mihăescu, semnînd N Mihăescu-Nigrim, Mihăescu-Nigrim, sau Nigrim pur şi simplu. Văzuse lumina zilei în comuna Gura-Sărăţii din judeţul Buzău la 22 martie 1871 şi şi-a sfîrşit existenţa în Bucureşti la 17 noiembrie 1951. Şi-a întemeiat o căsnicie exemplară din care au rezultat trei copii : un fiu — Vladimir — medic ginecolog la Braşov, care decedează în 1972 în vîrstă de 51 de ani, şi două fiice — care trăiesc — Carmen şi Yarodara Nigrim, cunoscuta actriţă şi talentata şi sensibila pictoriţă, logodită cu şevaletul şi culorile cărora le smulge atîtă suavă poezie şi atîta odihnitoare şi nepieritoare frumuseţe.

Mihăescu-Nigrim este înhumat la cimitirul Bellu, unde în 1931, aproape nonagenară, tovarăşa lui de-o viaţă, care i-a mîngîiat şi i-a încălzit statornic amintirea, supravieţuindu-i trei decenii încheiate, şi-a luat locul în lumea tăcerilor lîngă umbra adormită.

L-am cunoscut bine şi ca om şi ca scriitor. Bun şi săritor, generos şi receptiv, dotat cu o inteligenţă promptă şi scînteietoare, gîndind evoluat, curajos şi modern, stăpîn pe o cultură întinsă şi variată, necontenit alimentată, avea la îndemînă tot instrumentarul necesar să vadă toate problemele în adîncimea lor, iar în discuţiile ce le purta era întotdeauna neprevăzut în riposte, în observaţii şi-n argumentări. Asta a fost, în cîteva cuvinte, ca om ; iar ca scriitor a atacat toate genurile — de la poezie la nuvelă şi roman, de la note de călătorie la eseul de filozofie şi de sociologie, de la teatru la povestiri pentru copii, de la epigramă la numeroase traduceri, aşa cum atestă bibliografic cărţile ce-i păstrează numele pe copertă. Şi trebuie să precizez aici că, în afară de activitatea scriitoricească, era un pasionat muzician — interpret de vioară şi de flaut, care a concertat — şi totodată compozitor, care ne-a lăsat o sumedenie de partituri ce s-au cîntat la vremea lor cu succes, şi că poseda în chip ireprosabil limbile franceză şi engleză în toate subtilităţile şi cheile lor.

Şi-a luat licenţa în litere şi filozofie la Universitatea din Bucureşti şi doctoratul la aceleaşi discipline la Universitatea din Bruxelles. Întorcîndu-se după doctorat în ţară, este numit profesor de franceză la Liceul „Petru şi Pavel" din Ploieşti lăsînd faima unui dascăl de excepţie, şi de unde va pleca apoi, în continuare, cu o bursă de studii în Franţa. Era diplomat în ştiinţele sociale şi politice de la Paris şi devenise membru, tot acolo, al „Societăţii de Sociologie", cum fusese cooptat, pentru merite recunoscute în sînul „Societăţii Oamenilor de Litere" din Londra.

Într-o scrisoare cu alt obiect pe care i-o trimite lui Mihail Dragomirescu de la Gura-Sărăţii la 20 decembrie 1912, Nigrim scrie „Dta ştii că de ani de zile eu stau retras cu totul, că n-am făcut şi n-am căutat să fac parte din nici o societate sau grupare literară. Fire prea solitară, am rămas închis în mine însumi. Ba să nu mint, am fost ales, fără ştirea mea, membru al «Societăţii de Sociologie» din Paris pe cînd eram profesor la liceul din Ploieşti şi aceasta în urma publicării unei lucrări pe care am trimis-o acolo şi care a avut norocul de a fi citită de un sociolog care ştie românește, d. Raoul de la Grasserie şi care a făcut un studiu foarte elogios la adresa mea în **«Revue Internationale de la Sociologie»**. În ţară s-a vorbit în **«România Jună»**".

A colaborat la periodicele „Convorbiri literare", „Revista Idealistă", „Adevărul literar", „Universul literar", „Rampa", „Lumea nouă", „Floare-albastră", „Clipa", „Dimineaţa copiilor", „Ilustraţiunea Română", „Convorbiri critice" şi a întemeiat revistele „Intim", „Carmen-Sylva", şi „Viaţa nouă".

Nominalizez de asemenea, pentru ştiinţa celor de azi, cîteva titluri din opera lui : în 1901 la Editura „Leon Alcalay", în colecţia „Steaua polară" nr. 2, îi fese volumul de versuri **Astrale**; nr. 1, cu care se inaugurează frumoasa colecţie, tipărise **Nocturne**, poezii de Dimitrie Nanu. Editorul menţionează tipografic pe pagina de gardă: „Ediţia I-a", iar între paranteze tirajul : **325 exemplare**; ceea ce pentru începutul de secol mi se pare meritoriu.

Poezia lui Nigrim, cum era şi normal, e tributară influenţei eminesciene, deşi găsim în ea destule accente personale ; ca bunăoară în cele opt strofe intitulate **Prometeu**, închinate „transilvănenilor", din care redau două: „Nici zidurile-nalte clădite-nadins / Nu vor putea înfrînge minia-nflăcărată ; / Nu vor putea să stingă în sufletul aprins / Scînteia răzvrătirii a dorului ne-nvins / De-a libera din lanţuri, Frăţia-ncătuşată. / Hotărele ce-s puse sclavilor fatal / Vor arăta cu fală, crescînd făr' de hotare / Al Daciei Imperiu întins pînă la mal / Departe, mai departe, sunînd din val în val / Un glas trezit din jalea durerilor amare."

În 1903 tipăreşte **Doctrina vieţii unui... nebun** (reflecţii şi cugetări), în 1904 scoate la „Socec" în limba engleză **Wit and Humour** (eseu), apoi în 1906 două volume de note de călătorie care sînt două documente de epocă: **Londra** şi **Constantinopolul**, la acesta în urmă adăugîndu-se pagini pe care le-a numit **Schiţe din Bruxelles**, extrem de surprinzătoare, în care la un moment dat spune: „Nu cred să existe un oraş pe lume în care libertatea să fie mai desăvîrşită ca în Bruxelles. Căci nicăieri libertinajul nu e mai întins şi mai comunicativ, mai molipsitor ca acolo. Tinerii de la 15 ani în sus au întîlniri amoroase cu blonde flamande de la 12 ani în sus." („Hipii" de la sfîrşitul veacului XX pot fi geloşi pe precursorii lor belgieni de la 1900 — sobrii şi liniştiţii belgieni pe care i-am ştiut mai tîrziu — şi pot gîndi cu melancolie că în adevăr nu e nimica nou sub soare !...)

Anul 1912 pare să fi fost cel mai fructuos pentru Nigrim. A tipărit: eseurile **Teoria supremaţiei, Ideal şi anarhie, Şarlatanii Ştiinţei, Beţia morţii** — cu o frumoasă copertă desenată de pictorul Petre Bulgăraş şi dedicată ca omagiu „D-lui A. Vlahuţă" —, **Humorul englezesc: Cavalul fermecat** — nuvele şi schiţe —, **Grozăviile Parisului** — nuvele —, iar după primul război mondial va face să apară două cărţi cu povestiri pentru copii : **Zmeul şi Ineluş**. Cred că cea din urmă a lui lucrare este romanul **În apele oglinzilor**, cu subtitlul „roman din viaţa studenţilor români de la Paris", care are — după opinia mea — un caracter autobiografic.

Mihăescu-Nigrim, cu spiritul său acidulat, e ştiut acum mai curînd ca epigramist. Niciodată însă au şi-a strîns între coperţile unei cărţi epigramele. Ele se găsesc în manuscris la Yarodara Nigrim, ca şi multe pagini de memorialistică şi de literatură inedite.

Şi îmi îngădui să supun moştenirea care a lăsat-o, atenţiei lui Valeriu Răpeanu, şi Editurii Eminescu cu care ar face — cum a mai făcut-o de atîtea ori — un act de dreptate unui om care a militat pentru dreptate, repunînd în circuitul cunoaşterii într-un volum, sau două, de **Scrieri** numele lui Nigrim, ostenelile, neliniştile şi valoarea sa umană, peste care s-au aşternut uitarea şi colbul vremii.

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

De ce scriu poeţii-ţărani?

„Stare de dor" se numeşte o recentă apariţie în editura bucureşteană Sport-Turism — înmănunchind pagini din literatura scriitorilor ţărani din Romînia şi conţesii de atelier ale pictorilor-ţărani, numiţi altcum „de duminică" sau — aberant — „naivi". Poetul Ion Meiţoiu şi-a asumat greul unei munci uriaşe : el a străbătut toate judeţele ţării spre a-i cunoaşte în carne şi oase pe cei mai buni creatori populari, i-a intervievat cu inspirare şi a constituit o nepreţuită arhivă a scrierilor lor cele mai reprezentative.

Pe mine m-au interesat în mod deosebit profesiunile de credinţă ale colegilor noştri şi cred că ele pot fi asumate de oricare artist „profesionist" care se respectă. Şi care e respectat.

Să vedem aşadar de ce scrie Miron Abrudan din Căbeştii Bihorului :

„Ce l-a determinat pe ţăran să scrie ? Nu ideea că va ajunge în Parlament, sau mare scriitor la Uniune, nici că va primi recompense pentru scris. L-a determinat dragostea de carte şi de limba românească. Nu e uşor să fii scriitor şi ţăran. Oricît ai fi însă de obosit după munca de toate zilele, dacă fiinţa ta, gîndirea ta, clocoteşte ca un vulcan, n-ai decît să aşterni pe hîrtie gîndurile tale. Mai sînt apoi alte lucruri care vin din sensibilitate : dragostea de glie, de flori, de satul natal, de patrie. Mă simt foarte fericit cînd după munca zilei, seara mă pun şi aştern pe hîrtie gîndurile mele. Căci ce ar fi mai frumos, cum spunea Caragiale, decît să vezi un ţăran poet ? Asta nu se întîmplă în oricare ţară. Asta se întîmplă în binecuvîntata patrie a Mioriţei".

Ghiţă Baciu din Întorsura Buzăului — Covasna îşi exprimă credo-ul în versuri de un netăgăduit umor. Poetul se vede în clipa ieşirii din viaţă, înconjurat de cei dragi dar şi de un popă ce-i cîntă „pe nas", dar şi de flori, de iarbă, de ape şi codrii. Trei feciori, două fete şi o soţie tristă îl urmează jeloşi : „Un ban în palmă după obicei / Mi-or pune careva dintre ai mei, / Dar eu le spun să-mi pună patru lei / Unde-oi sosi să-mi iau un rom cu ei. // Doi gineri gravi cu hainele cernite / Vor trece în zigzag printre morminte, / Vor discuta-ntre ei încetişor / „Acei care se nasc, trăiesc şi mor". // De vor veni şi cele trei nurori // Se vor uita prin cimitir la flori / Şi vor călca uşor pe locul cui / De ele încă nu ştiu ce să spui. // Atunci cînd va veni sfinţia sa / Să toarne vinul peste faţa mea, / Opriţi-l voi, eu nu pot să-l opresc / Dacă nu vine-acuma cînd trăiesc. // Să nu-l lăsaţi să verse nici un strop, / Mai bine să-i puneţi voi sticlei dop / S-o puneţi lîngă mine în sicriu, / La cramă nu ştiu cînd mai pot să viu. / Pe malul gropii — aş vrea un profesor / Cu faţa gravă, dar zîmbind uşor, / Să îmi citească după cum am zis / Cîte ceva din cele ce am scris. // Apoi cînd el gata-va de citit, / Carnetul meu c-un vers neisprăvit / Să-l puneţi lîngă mine şi-un creion. / Doar n-am să pot să dorm atîta somn / Şi-am să mai scriu acolo de-oi putea / Poate atunci începe viaţa mea. / Căci viaţa celui ce-a gîndit şi scrie / Lăsîndu-şi gîndurile pe hîrtie / Începe după cum am auzit / Abia în ziua cînd s-a isprăvit..."

Pe Vasile Dincu (Runcu-Salvei, Bistriţa-Năsăud) versurile albe îl „încap" mai bine : „Nu am pretenţia de a fi mare poet. În condiţiunile actuale, omul se transformă mereu odată cu societatea. Cred că rămîn în faţa timpului numai acei poeţi care prin creaţia lor au ceva de spus".

Ion Frumosu (Ciuchici Caraş-Severin) nu merge „în petit" pe la edituri : „Întoarcere spre începuturi", cartea mea, e cartea unei copilării din vechea ţărănie, este o carte simplă, închinată unei copilării care nu s-a ştiut ţărănească decît tîrziu de tot, cînd aduceri aminte înduioşînd gînduri au vrut să-i zică aşa, pe deplin înţelese cu condeiul. Cu un condei căruia mîna ce-i poartă ar dori să-i poată sfîrşi cît mai cu tîlc, cît mai dedată este cu plugul astăzi rămas prin cotloane de corlată doar nu mai aşteptînd să îmbogăţească muzee, întru duioasă mărturie a vieţii din veacul brazdei sale, cam de mult uitat ce-a fost şi cum a fost... Pe cînd despre dînşii — despre bănăţenii mei adică —, scrie un ţăran nedeosebindu-se cu nimic de ei, care niciodată nu-şi va zice scriitor. Căci, la un ţăran care scrie cîtă vreme semenii lui trudesc, ziua nu caută niciodată cu ochii în soare".

Pătru Gherea s-a însoţit cu poezia într-o viaţă plină de dramatice cumpene : „Pe mine de la vîrsta de opt ani am fost dus să păzesc o vacă, o viţeluşă şi doi boi în pădure unde eram numai cu, iarba, copacii şi cerul. După un timp a început să-mi fie urît şi de-acum am prins să mă duc pe lîngă muncitorii din pădure. Am plecat la armată din pădure unde lucram toată iarna prin zăpadă, pîn'la brîu. După aceea am făcut şi războiul contra nemţilor, de am ajuns cu frontul pînă în Cehoslovacia. După Eliberare m-am întors acasă la oile mele, la ce mi-a fost drag din copilărie : să trăiesc în mijlocul oilor, pe vîrful munţilor. Acolo am prins eu dragostea scrisului".

Pe Emilia Iercoşan (Iercoşani, Arad) am cunoscut-o pe scena... Operei Române la înmînarea distincţiilor primei ediţii a „Cîntării României". O femeie mititică, trudită, îmbrăcată în frumoase straie făcute, ca şi versurile premiate, tot de „mîinurile" ei. „Scriu noaptea, se mărturiseşte ea, în căsuţa în care m-am născut şi care se află pe şoseaua ce iese la drumul mare, cum se spune la noi. Înaintea casei se află o pădure. Prin apropiere, în fundul grădinii, e un crîng unde se află o potecuţă ce duce spre bîrtul lui Lică Sămădăul. Acolo a slujit bunica, Maria Birău, despre care se spune că ar fi fost birtăşiţă la „Moara cu noroc" a lui Ioan Slavici. Cînd mă apuc să scriu, versurile vin singure, totul e numai să am ideea despre un anumit lucru. Doar atîta îmi trebuie. Scriu reînviind în poezie viaţa ce se ţese din istorie şi din înnoirile veacului".

Gheorghiţa Măleanu (Bărbăteşti, Vîlcea) : „Fac versuri de cînd mergeam la şcoală, dar de-atunci nu mi-a mai rămas nici unul. Scriam pe hîrtie, pe ce apucam şi se duceau. Acum îmi pare rău ! Dar prima poezie pe care am păstrat-o din anii războiului datează. Eram necăjită rău şi lipsită, bărbatul îmi plecase pe front, se lăsase peste noi o secetă şi-o nebunie de nu-ţi venea să trăieşti. După ce am compus-o, am simţit nevoia să o păstrez, mi se părea că scap şi de necazuri şi de altă grijă, că de undeva îmi vine o lumină strălucitoare care îmi dă viaţă. N-am alcătuit versuri cu gîndul că m-ar lua cineva în seamă ; scriam că îmi plăcea să scriu şi apoi să citesc ce-am scris".

GHEORGHE TOMOZEI

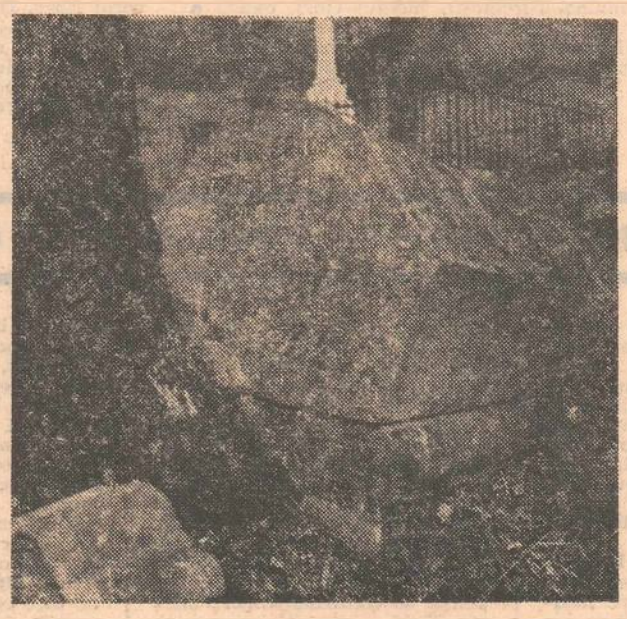

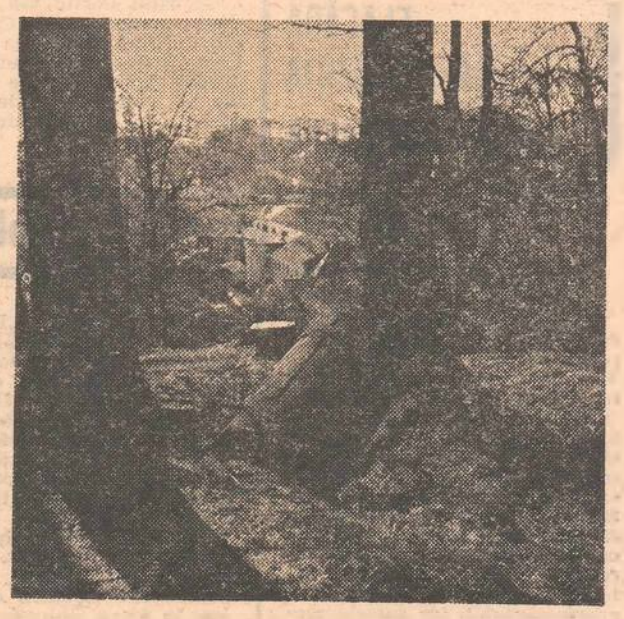

Ion Boer, viceprefect al lui Avram Iancu

Ascultăm cu inima muntele STIURTULUI, pietrele caselor și drumurilor Abrudului, străveche vatră a istoriei Apusenilor, și inima noastră prinde a bate mai cald și mai tare cu fiecare pas, cu fiecare casă, cu fiecare piatră, aici, căci poate nicăieri ca la Abrud istoria nu și-a așezat cu atîta dărnicie solzii vesniciei pe fiecare piatră și palmă de pămînt ce binecuvîntatu-s-au cu numele lui Horea și Avram Iancu.

La intrarea Abrudului, pe str. Moților nr. 1 mai există casa în care în noaptea Anului nou 1784—1785, au fost ținuți în lanțuri Horea și Cloșca spre a fi escortați în zorii zilei către ceea ce avea să devină nemurirea de la Alba-Iulia.

La nici 30 de pași de aici, în strada Mărășești nr. 3, se află drept amintire așezarea moțească unde s-au întîlnit Nicolae Bălcescu și Avram Iancu. La alți 7 pași sufletești, la nr. 5 al străzii Mărășești, casa tribunului Ioan Șuluțiu — făuritorul artileriei moților și locul unde au primit găzduire și azil în 1848—1849 Al. Golescu și B. Iscovescu și unde la 10 mai 1849 cade victimă bunei sale credințe deputatul Ioan Dragoș venit la Abrud spre a mijloci împăcarea dintre Avram Iancu și Ludovic Kossuth. Iar mai sus, spre stînga, strada Minerilor suie dealul Abrudului spre a se sfîrși parcă acolo unde începe albastrul cerului. La nr. 3 aflăm casa viceprefectului Ion Boer unde la 6 mai 1849 s-au ținut ultimele tratative ale lui Avram Iancu și deputatului Ioan Dragoș pentru împăcarea româno-maghiară.

Fiecare pas în Abrud înseamnă istorie, înseamnă mărturii și vestigii ale patrimoniului istoric național, dar mai înseamnă și datoria de a le păstra și conserva astfel încît și generațiile viitoare să le moștenească cu sfințenie. Căci poporul român s-a ridicat din stîncile munților cu bărbăție și trudă și toate urmele înaintașilor trebuie să dăinuiască veșnic iar nepăstrarea vestigiilor ar însemna, cu îndrăzneală o spunem, un atentat împotriva istoriei.

Astăzi, cînd prin grija partidului au fost tămăduite rănile unei nepăsări ce a ruinat de-a lungul veacurilor atîtea și atîtea monumente, ne punem cu îndreptățită durere și uimire întrebarea: „Cum de poate fi uitat și lăsat unei triste paragini mormîntul eroului Ion Boer, vestigiu pe care doar dintr-o fericită întîmplare l-am descoperit izolat în fundătura dealului Abrudului, pe latura unui vechi cimitir"?

Coșciugul de piatră, năruit între doi goruni și înghițit aproape pe jumătate de pămînt, ne-a dezvăluit, după truda unei zile, cu ajutorul abrudeanului de mare suflet Bojodi Arpad, de sub muschiul secular, slovele ce ne învață că aici hodinește întru istorie :

Ion Boer — viceprefect al lui Avram Iancu și primar al Abrudului în 1848-1849; iar pe marginea pietrei stă scris: „CU LACRIME AMARE SALUT MORMENTU TAU RECE — SUSPINUȚI ÎȚI GERTFESC DE POT STRABATE SUS — TRIST DULCEA-TI AMINTIRE DIN ANIMA-MI NU A TRECE — NU PAN A MEA VIATIA-N MORMENT VA FI APUSU."

Am simțit și noi „lacrime amare" în ochii cu care am văzut rugina nepăsării, blocul de piatră cu afetul deja cucerit de pămînt, cu restul textului ilizibil, pe care doar fratele său întru singurătate, gorunul ce-l sprijină, l-a împiedicat să alunece aidoma unei întrebări de piatră către casele Abrudului.

În schimb, întrebarea am pus-o noi unor abrudeni ce au crescut și au copilărit pe dealurile Abrudului și care ne-au răspuns cu vădită uimire că nu au auzit niciodată de mormîntul viceprefectului lui Iancu. Același răspuns l-am aflat pretutindeni. Ne-am gîndit că poate cadrele didactice din partea locului ne-ar putea lumina. Drept care am urcat cetățuia către Liceul „Horea, Cloșca și Crișan", în curtea căruia zac două stele funerare romane de dimensiunea 1 mp acoperite de mușchi, roase de ploaie cu text deja ilizibil; alte trei fragmente cu inscripții latine năruite pe ici-colo și — coincidență — un capac de sarcofag cu inscripții latine străduindu-se să nu piară de tot în pămîntul umed. Ceva mai sus, rezemate de zidul școlii și îmbrățișate de zăpadă alte 4 piese ieșite din mîinile cioplitorilor daco-latini, între care un personaj în togă, decapitat, rezemat de zidul școlii, în care ne primește directorul Chira Viorel, amabil și zimbitor! Nu! Nu a auzit de mormîntul lui Ion Boer, dar găsește că ideea că acest vestigiu să fie restaurat e binevenită. Între altele, elevii liceului cu nume istoric își vor desăvîrși de-acum încolo educația patriotică cu mîinile pe acele sfinte pietre ce grăiesc despre eroii neamului și sădind flori la mormintele lor, adică sorbind laptele istoriei și patriotismului de la însești izvoarele lui.

Nu putem încheia înainte de a aminti și factorilor de răspundere că Abrudul este unul dintre leagănele de piatră în care încă se mai aud glasul lui Horea și fluierul Crăișorului Iancu. Iar datoria noastră este aceea de a face ca aceste glasuri să rostească în veac prin noi cuvintele lui Avram Iancu :

„CU DREPTATE ȘI SFINȚENIE NU VOM UITA CĂ SÎNTEM ROMÂNI!"

REMUS BOTAR

„Am descoperit oare Posada?"

În anul 1980, rubrica **Zigzag** a cotidianului **România liberă** publica următoarea știre : „Pe raza comunei **Tirgușor (Constanța)** s-a descoperit o locuință de mari dimensiuni, cu ziduri de piatră. Arheologii constănțeni sînt de părere că această locuință a aparținut unui vechi oraș numit **Ester**, ale cărui urme n-au fost încă stabilite cu exactitate." Adevărul este că încă din anul 1977, printr-un studiu publicat în **Revista muzeelor și monumentelor, monumente istorice și de artă**, se știa cu exactitate, grație unor ample analize aerofotogrammetrice, că fuseseră localizate ruinele fostului oraș Ester. Dealtfel, pentru a restabili adevărul și a înlătura dubiile, **Institutul de geodezie, fotogrammetrie, cartografie și organizarea teritoriului**, pe scurt **I.G.F.C.O.T.**, trimite **României libere** o precizare pe care, cu corectitudinea caracteristică, ziarul o și publică : „Primim din partea I.G.F.C.O.T.: Referitor la informația privind descoperirea arheologică de pe teritoriul comunei Tirgușor (Constanța) precizăm că locuința a aparținut într-adevăr orașului medieval Ester. Urmele sale au fost identificate în mod cert cu prilejul unui studiu aerofotogrammetric efectuat în acest scop de **inginerii Mihai Rada și Nicolae Cochină** de la institutul nostru... Cu ajutorul fotografiilor aeriene folosite la întocmirea studiului — aflate la noi — pot fi identificate pe teren, cu exactitate, urmele a sute de locuințe și a cel puțin patru lăcașuri de cult creștin". Dar, peste aproximativ trei ani, tot **România liberă**, la rubrica **Cotidiene**, publică o altă amplă știre, cu numeroase amănunte, care amănunte se aflau în Revista muzeelor... din 1977, atribuind descoperirea Esterului, ca și în prima știre, tot arheologilor constănțeni. Am refăcut pe scurt istoria unei descoperiri și modul în care a fost preluată ea de presă, nu pentru a diminua meritele arheologilor constănțeni, ci pentru a le evidenția pe cele ale **inginerilor Mihai Rada** și **Nicolae Cochină** a căror pasiune pentru istorie este demnă, fără doar și poate, de toată lauda. Demnă de toată lauda, mai ales că, între timp, tot grație fotografiilor aeriene, inginerul **Mihai Rada** descoperă și localizează alte două cetăți, **Daphne** și **Marisca**. Dar marea încercare pentru inginerul **Mihai Rada**, proba de foc pentru extraordinara sa pasiune, istoria, avea să vină abia în clipa în care intră în posesia unor fotografii aeriene efectuate deasupra defileului **Pripoare-Perișani**, pe drumul dintre **Curtea de Argeș** și **Sălătruc-Ciineni**, adică zona pe care **I. Conea** și **C. C. Giurescu** o propuneau a fi locul în care s-a dat una din marile bătălii din istoria poporului nostru, celebra bătălie de la **Posada din 9—12 noiembrie 1330**, cînd oastea **voievodului Basarab I** a învins oastea regelui ungur **Carol Robert de Anjou**. „După o muncă de cîțiva ani, avea să ne declare inginerul Rada, timp în care am studiat zeci și zeci de documente, am ajuns la concluzia că am descoperit și localizat celebra și atît de controversata Posadă. Din examinarea stereoscopică a fotogramelor aeriene din zona amintită și din compararea lor cu miniaturile **Cronicii pictate**, „**Chronicum Pictum Vindobonensis**" (Cronica pictată de la Viena), pe care am interpretat-o în lumina mărturisirilor făcute de însuși regele Ungariei în diploma acordată lui **Nicolae, fiul lui Radoslav, în 1335**, reiese că pe drumul **Curtea de Argeș-Sălătruc-Ciineni** sînt trei defileuri care se aseamănă descrierilor : defileul pîriului Băiașu, între satele Pripoare-Perișani, defileul pîriului Băiașu, între satul Băiașu și vărsarea în Olt, și defileul pîriului Boișoara, între satul Boișoara și confluența sa cu pîriul Boia Mare, în apropierea satului Greblești. Anume precizări din Cronica pictată de la Viena și relatările regelui Ungariei ne determină să opinăm pentru defileul Pripoare-Perișani. Iată-le : 1) În descrierea locului bătăliei se vorbește despre deschiderea drumului la ieșirea din defileu și despre întărituri în acest loc ; 2) drumul dintre Pripoare-Perișani, aidoma imaginii din Cronică și relatărilor, coboară ; 3) ieșirea din defileu prezintă în partea dreaptă a drumului o coborîre bruscă a muchiei Perișanilor, în prelungirea căreia se impuneau întărituri; 4) în stînga defileul se încheie cu piciorul muntelui Sturu, foarte abrupt, ca în Cronica pictată, punct prin care regele ungur avea să-și afle scăparea prin fugă ; 5) malul drept, din muchia Perișanilor, coboară în trepte mici, terminîndu-se abrupt în Valea Dosului, și prezintă același număr de trepte ca și miniatura Cronicii pictate. Așadar, acest defileu se aseamănă cu peisajul miniaturilor într-o asemenea măsură încît putem afirma, fără rezerve, că acestea au fost pictate după natură și înfățișează peisajul defileului Pripoare-Perișani privit din vest, din satul Băiașu. Tot pentru acest defileu pledează și considerente de ordin tactic și strategic : „loc de trecere spre Transilvania absolut obligatoriu pentru oastea ungară ; defileul fiind foarte aproape de Curtea de Argeș, aprovizionarea oastei române se putea face cu ușurință ; zdrobirea armatei dușmane în acest defileu scutea Țara Loviștei de jaful unei armate îndelung înfometate."

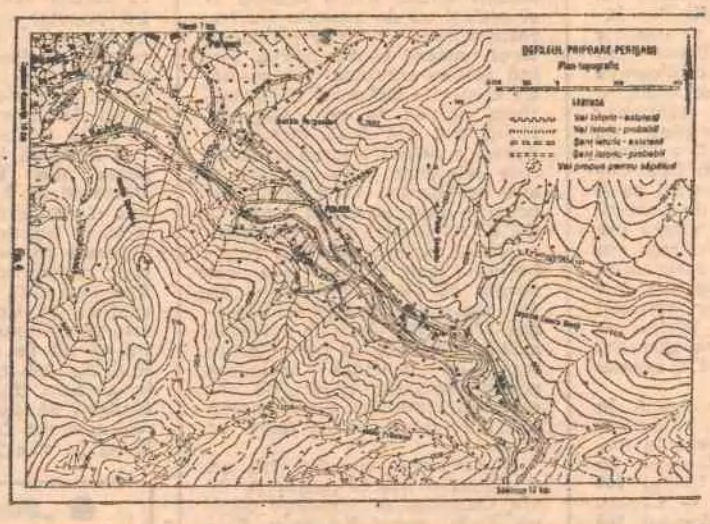

Acestea fiind zise, ce anume propune inginerul Mihai Rada ? Efectuarea unor sistematice săpături pe porțiunea Pripoare-Perișani, convingerea sa fiind că pămîntul păstrează, fără doar și poate, urmele bătăliei de la Posada. În ceea ce ne privește, publicînd cele două imagini ale Cronicii pictate de la Viena, plus aerofotograma defileului Pripoare-Perișani, credem că inginerul Mihai Rada este îndreptățit să solicite arheologilor, efectuarea unor urgente săpături în această zonă. S-ar putea, astfel, ca spusele sale, am descoperit, oare. Posada ? să capete un răspuns ferm și, de ce nu, afirmativ.

VICTOR NIȚĂ

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

În satul Cartiu din comuna Turcinești, județul Gorj, există o clădire numită „Cula Cartianu", menționată și în lucrările marelui istoric Nicolae Iorga ca fiind construită în a doua jumătate a secolului 18. Considerată unicat arhitectural, a fost preluată în 1974 de Muzeul județean, care a și inițiat lucrări de restaurare. Nu știu din ce motive lucrările au fost însă aproape imediat sistate, materialele aduse pentru reparații fiind lăsate să se degradeze sub cerul liber. Dacă restaurarea ar fi continuată și finalizată, s-ar putea amenaja aici, după modelul din satul de peste Jiu, Curtișoara, unde, în jurul culei cu același nume funcționează Muzeul Satului Gorjenesc, un muzeu al micii industrii țărănești, ceea ce ar spori valoarea turistică a întregii zone. (Învățător pensionar **Grigore Dănău din comuna Turcinești, Gorj**)

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Consiliul popular al sectorului 3:** În legătură cu scrisoarea prin care tovarășa Ciurea Viorica din str. Nicolae Pascu nr. 1 sesiza faptul că administrația blocului i-a cerut să plătească sumele restante la cotele de întreținere datorate de locatarii dinaintea sa, care au fost evacuați, s-au luat următoarele măsuri: Conducerea asociației să intre în legalitate și să calculeze cotele de întreținere începînd cu data cînd au fost întocmite actele de primire a apartamentului, iar sumele restante să fie recuperate de la foștii locatari răi platnici.

■ Fiind gravidă în luna a 6-a, **Cătănoiu Geta,** care lucrează ca macaragiu la Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște, a primit din partea policlinicii județene recomandarea de schimbare a locului de muncă pentru a evita lucrul la înălțime pe perioada sarcinii. Corespondenta ne scrie cu amărăciune că cei care coordonează munca sa refuză să înțeleagă situația deosebită în care se află și că în loc să găsească o soluție omenească pentru a o ajuta, au sfătuit-o fie să-și caute un transfer, fie să intre într-un concediu fără plată. Dacă lucrurile stau așa, mărturisim că ambele sfaturi ni se par cel puțin ciudate.

■ **Ioan Gosta din Timișoara, strada Labirint nr. 7, sc. B, ap. 17,** și-a cumpărat o garnitură de mobilă de la un magazin din localitate. Mobila i-a fost predată ambalată. Acasă, el a avut surpriza să constate că: dulapul are partea din spate spartă, corpurile nu au aceeași nuanță, furnirul este spart, sertarele bufetului sînt strîmbe, ornamentele sînt de dimensiuni diferite ș.a. Din scrisoare rezultă că toate sesizările adresate pînă acum de Ioan Gosta întreprinderii producătoare din Rîmnicu Sărat au rămas fără ecou. Facem precizarea că buletinul de control (dacă-l putem numi așa!) al garniturii poartă nr. 179/4 octombrie 1983.

■ În urma analizării memoriului semnat de **Ionescu Ioana,** din București, Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului a hotărît reîncadrarea acesteia la Centrul de librării, în funcția de vînzătoare.

■ Două scrisori, una semnată de **Asociația locatarilor din Aleea Lunca Bradului, bl. H4 bis,** iar cealaltă de **Iogu Nicolae din strada Reconstrucției nr. 6,** ne solicită sprijinul în rezolvarea unei probleme care afectează deopotrivă pe locuitorii cartierelor Titan și Balta Albă. Legătura directă și rapidă a celor două cartiere cu Gara de Nord a fost întreruptă o dată cu desființarea traseului mașinii 179. Se propune prelungirea liniei 140 din Piața Romană pînă la gară.

■ „În ziua de 22 februarie, aflîndu-se la magazinul Central din localitate, **Pascaru Manole din Vaslui, strada Feroviar nr. 356,** a observat la raionul de articole foto de la etajul doi un blitz pe care ar fi dorit să-l cumpere. Cum era și firesc, a vrut să-l vadă mai îndeaproape. Această „pretenție" a deranjat-o se pare pe vînzătoare care l-a apostrofat: „Ce, nu vedeți și de acolo? Sînteți chior?" E evident că „optica" defectuoasă era a vînzătoarei și nu a clientului.

■ „Prin intermediul revistei dv. doresc să transmit cele mai calde mulțumiri profesorului doctor Dorin Hociotă de la Centrul de fonoaudiologie din București pentru dificila operație, în urma căreia mi-a fost redat auzul și încrederea în frumusețea vieții" **(învățător Botezatu Costel din Sibiu, str. Libertății nr. 13)**

■ **Mihaelei Păpușe,** oficiantă la secția exploatare a Direcției județene de poștă și telecomunicații Călărași, i s-au repartizat din 1982 pînă astăzi trei locuințe de către instituția la care lucrează. Trei locuințe în care nu s-a putut muta nu din capriciu ci pur și simplu pentru că ori blocurile nu erau construite, ori, cum este cazul ultimei repartiții, garsoniera în cauză este ocupată. Credem că ar fi timpul ca aceste repartiții să înceteze a mai fi simple hîrtii fără acoperire.

■ Două scrisori sosite zilele acestea la redacție se referă la starea drumurilor: „Pe o porțiune de 3 km drumul principal din satul Dealu Viilor, județul Argeș, se află într-o accentuată stare de degradare. Deși locuitorii satului s-au arătat în repetate rînduri gata să participe prin muncă voluntară la repararea lui, consiliul popular nu a întreprins nimic în această privință" **(Nicolae Gheorghe, comuna Moșoaia, satul Dealu Viilor).** La rîndul ei, **Popescu Camelia** din Dorohoi ne scrie: „Cînd oare cetățenii care locuiesc în Aleea Ghiocelului se vor bucura într-adevăr de o alee, fie ea și fără ghiocei, numai să fie cît de cît pietruită? Lucrările au fost începute în 1983 și abandonate aproape imediat. Străduța nu măsoară mai mult de 100 de metri, dar după ploi pe ea nu se mai poate circula din cauza noroiului".

■ **Secția tehnică a Consiliului popular al Municipiului București** ne informează că la blocul nr. 20 A din Bulevardul Constructorilor lucrările de remediere în apartamentele ce prezintă deficiențe de execuție vor începe pe data de 16 aprilie și se vor termina în cursul trimestrului II, cînd se va efectua și recepția finală.

■ După numai 6 zile de funcționare, acumulatorul auto cumpărat de **Nedea Gheorghe din Ploiești, strada Lacul Bilea nr. 1,** s-a defectat. Corespondentul nostru l-a trimis Întreprinderii de acumulatori din Bistrița, pe data de 28 octombrie anul trecut, solicitînd fie repararea, fie schimbarea lui. Deși întreprinderea i-a confirmat telefonic în cîteva rînduri că acumulatorul i-a fost reexpediat în stare de funcționare, precizîndu-i-se chiar numărul documentelor de transport, nici pînă în prezent, deci de aproape cinci luni, Gheorghe Nedea nu l-a primit. Unde s-o fi pierdut oare coletul expediat din Bistrița, cu scrisoarea de trăsură nr. 705053 și poziția de transport 20048 din 16 noiembrie 1983 ?

■ „Pe data de 10 februarie a.c. am solicitat Consiliului popular al comunei Hîrseni, județul Brașov, eliberarea unei adeverințe din care să rezulte că în anii 1978—1979 nu am cumpărat nici un autoturism. Vă imaginați stupoarea mea cînd mi s-a spus că nu mi se va da adeverința pînă nu fac un contract pentru o oaie. Am replicat că locuiesc în orașul Făgăraș, la bloc, că lucrez la Combinatul chimic și deci nu dețin oi. Se pare că argumentul meu n-a fost convingător. Răspunsul a venit prompt: „Cum poți cumpăra o Dacie, poți cumpăra și o oaie!" Silit de împrejurări, am încheiat contractul nr. 51 și ca urmare am primit adeverința nr. 162" **(Funariu Ioan, str. 13 Decembrie bl. 1, sc. A, ap. 12, Făgăraș).** Fără comentarii.

■ Cercetînd situația relatată în scrisoarea lui I. Popescu din comuna Sărulești Gară, **Direcția sanitară a județului Călărași** a mobilizat prin dispensarul teritorial pe bolnavul Ene Marin din comuna Sărulești, satul Polcești, pentru a fi examinat de medicul specialist O.R.L. și a fi tratat corespunzător.

■ **Un grup de locuitori ai comunei C. A. Rosetti** din județul Buzău, părinți ai elevilor care frecventează liceul din Făurei, apelează la înțelegerea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor în soluționarea unor greutăți impuse de scoaterea din circulație a trenurilor 8206, 7406, 8205 și 7408. Copiii navetiști sînt nevoiți să-și petreacă atît înainte de cursuri cît și la sfîrșitul lor cîteva ore bune în sălile de așteptare din gări, ceea ce reduce substanțial din timpul lor de pregătire. Rugămintea semnatarilor scrisorii este să se analizeze posibilitățile existente și să se găsească o soluție de rezolvare a acestei probleme.

■ Tot o propunere legată de transport face și **Stăcescu Gheorghe din Timișoara** în numele celor care călătoresc cu trenurile accelerate 746 și 745 pe ruta Timișoara — Galați. La Gheorgheni, acceleratul 746 sosește la orele 16,33, iar unicul autobuz de după-amiază pleacă spre Lacul Roșu — Bicaz — Piatra Neamț la 15,45. O mai judicioasă corelare între orarele celor două mijloace de transport (de pildă, plecarea mașinii la o oră mai tîrzie, 17 — 17,15) ar permite călătorilor să ajungă mai degrabă la destinație, nemaifiind obligați să aștepte pînă a doua zi dimineața autobuzul de la 5,30.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Brăila** ne informează: „Cele sesizate de cooperatoarea Hanu Neta din comuna Mircea Vodă, sat Dedulești, în legătură cu data stabilirii dreptului de pensie se confirmă. C.A.P. Mircea Vodă a primit documentarul medical pe data de 20 ianuarie 1983 și deși avea obligația să depună dosarul de pensionare la D.P.M.O.S. în cel mult 30 de zile, a făcut acest lucru cu o întîrziere de 8 luni. Sumele cuvenite drept pensie pentru perioada 1 februarie — 15 septembrie 1983 au fost achitate petentei, fiind recuperate de la persoanele care s-au făcut vinovate de întîrziere".

■ „În urmă cu aproximativ doi ani a fost instalat în centrul orașului nostru un ceas care s-a stricat însă curînd, arătînd cu totul alte ore decît cele ale meridianului local. După părerea mea, ar trebui ori să se pună în locul său bătul cu ajutorul căruia se stabilea în vechime ora după soare, ori să se ia măsuri ca ceasul să funcționeze normal, mai ales că este amplasat într-o stație de autobuz" **(Lucian Ghenu din Cîmpulung, str. Ilie Pintilie nr. 26, jud. Argeș).** Sperăm că în oraș există măcar un ceasornicar priceput care să rezolve problema conform cu cea de a doua soluție.

■ Un mare număr de semnături însoțesc scrisoarea pe care o primim din **satul Frasin, comuna Vladimir, județul Gorj.** Locuitorii acestui sat se plîng că un drum folosit de sute de ani, care începe de la moara din capătul satului și sfîrșește în satul Musculești, a fost închis cu un gard de sîrmă de ferma pomiviticolă din localitate. Datorită acestui fapt, sătenii care trebuie să transporte ceva cu o căruță sau mașină la stația C.F.R. Musculești sînt nevoiți să facă un ocol de cel puțin 12 kilometri, iar accesul la rîul Gilort pentru nevoile de pietriș și nisip a devenit imposibil.

■ Referindu-se la sesizarea lui Dorin Ursu în legătură cu decesul tatălui său, Ursu Dumitrache din comuna Balta, **Procuratura județeană Mehedinți** ne comunică următoarele: „Ca urmare a constatărilor de ordin medico-legal, judecătoria Drobeta-Turnu Severin a dispus scoaterea de pe rol a dosarului și sesizarea procuraturii, în asemenea cazuri fiind obligatorie efectuarea urmăririi penale de către procuror. În prezent, dosarul se află în curs de urmărire penală, făptuitorul fiind arestat preventiv".

■ Printr-o neplăcută situație trece **Cîrnu V. Ion din Piatra Neamț, str. Ecoului nr. 6.** În octombrie 1980 a fost somat de către Întreprinderea de transport București la plata sumei de 21 850 lei! Necunoscînd cauza acestui debit, omul s-a deplasat în Capitală, unde a aflat că de fapt amenda trebuia plătită de o altă persoană purtînd același nume, avînd aceeași zi și același an de naștere. Nu corespundeau: numele mamei, locul nașterii și domiciliul. Luînd act de confuzia petrecută, I.T.B.-ul l-a asigurat că urmărirea asupra sa se sistează. După trei ani însă, corespondentul a primit o nouă somație. Alte telefoane, alte sesizări și alte promisiuni. Cînd pe 24 februarie anul acesta a sosit la C.F.S. Săvinești, unde lucrează, o adresă de reținere din retribuție, Cîrnu V. Ion și-a dat seama că toate discuțiile au fost zadarnice. Rugăm conducerea I.T.B. să clarifice situația, avînd în vedere că nu se poate trata cu ușurință reținerea nejustificată din drepturile bănești ale unui om a unei sume oricît de mică sau de mare ar fi ea.

■ Locatarii blocului 7B, sc. A, de pe strada 23 August nr. 19 din Cîmpina, se recunosc după un ciudat semn distinctiv. Fiecare poartă în permanență asupra sa o luminare sau o lanternă. De ce, ne lămurește **Corneliu Stroe,** posesorul apartamentului 17 de la etajul 7: „Din septembrie 1983, cînd s-a dat în folosință blocul, și pînă azi, liftul nu funcționează nefiind recepționat, iar lumina pe scară s-a defectat... iremediabil la numai o lună". Cei în drept ar trebui să ia totuși măsurile necesare pentru a-i scoate pe locatarii acestui imobil din starea de licurici sportivi de performanță.

■ Ca urmare a notei apărute în numărul 8 al revistei noastre privind pe șoferul Spetcu Aurel, **„Intertrans" — București** ne face cunoscut că s-a dat dispoziție Autobazei 5 Ferentari ca în momentul prezentării petiționarului cu actele corespunzătoare încadrării să fie solicitat prin transfer, în cazul în care îndeplinește condițiile specifice necesare.

■ Fiind proiectată construirea unui hotel în orașul Beclean, județul Bistrița-Năsăud, Cooperativa prestări, achiziții și desfacerea mărfurilor din oraș a recrutat-o pentru școlarizare ca recepționer de hotel pe **Maria Letiția Mureșan.** Aceasta a absolvit cursul de 6 luni organizat la Școala profesională din Oradea. O dată cu terminarea construcției, Maria Letiția Mureșan nu a primit însă postul pentru care se calificase fiind încadrată ca ospătar. Din scrisoare rezultă că i-au fost preferate alte două persoane fără studii de specialitate. De ce s-au cheltuit atunci bani pentru pregătirea ei ?

■ **Tocae Floriana, str. Jiului bl. 2, et. 3, ap. 16, localitatea Valea Sadului, județul Gorj,** ne scrie: „La începutul lui martie am cumpărat volumul „Vrăjitorul casei" de Mircea Valer Stanciu, apărut la Editura Dacia. Din păcate, lectura m-a obligat la un adevărat slalom. După pagina 64 urma pagina 97 pînă la 112, după pagina 112 textul se întorcea la pagina 65 pînă la 96. Abia de aici încolo am putut intra în normal cu cititul. Normal e un fel de a spune pentru că finalul cărții lipsește cu desăvîrșire. Ultima pagină se termină astfel: „Împinse cu grije arcul ce ținea..." Ce, n-am reușit să aflu. Poate cineva de la editură este dispus să primească înapoi acest exemplar-ghicitoare și să-mi trimită unul care să poată fi citit în mod normal".

■ La blocul A 1 de pe strada Podgoriei nr. 101 din Cluj-Napoca, bloc dat în folosință în anul 1980, nu sînt nici astăzi terminate lucrările de construcție la casa scărilor, nu s-au montat lifturile, iar izolația la acoperiș nu a fost realizată corespunzător. **33 de locatari** ne scriu că au făcut nenumărate adrese și sesizări fără însă ca situația să fie rezolvată de constructor. Credem că răbdarea lor a fost pusă suficient la încercare în acești 4 ani și că este momentul să se treacă la definitivarea lucrărilor.

■ **Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Constanța** ne informează că se confirmă cele sesizate în nota apărută în numărul din 10 ianuarie al revistei noastre în sensul că, în ultimii doi ani activitatea cultural-educativă din satul Fîntîna Mare, comuna Independența, s-a desfășurat în mod necorespunzător. De acord cu Biroul executiv al Consiliului popular comunal s-au luat următoarele măsuri: căminul cultural a fost reparat, a fost instalat un aparat nou de proiecție și s-a stabilit un program de activități care include și două filme pe săptămînă.

■ Surorile **Zoe și Maria Popescu din București, strada Dreptății nr. 8, bl. O 2,** au întocmit și depus la I.C.R.A.L. Giulești, în februarie 1982, dosarele necesare în vederea despăgubirilor pentru locuințele ce le-au fost demolate în strada Pădureni nr. 14. De atunci sînt purtate pe drumuri, fie sub pretextul că nu se mai găsesc dosarele, fie sub cel că ele se află la avizare. Rugăm I.C.R.A.L. Giulești să manifeste înțelegerea normală față de cele două femei în vîrstă și bolnave care nu se pot deplasa la nesfîrșit pentru a-și căpăta un drept.

■ „În vara anului trecut am procurat de la O.J.T. Prahova două bilete pentru stațiunea Moneasa din județul Arad. Ajunși în stațiune pe data de 1 august ni s-a spus că nu există nici o cameră liberă pentru noi, întrucît nu fusese încheiat un contract cu O.J.T. Prahova. Am fost nevoiți, eu și soția mea, după discuții purtate pe un ton ridicat ca și cînd noi am fi fost de vină, să ne întoarcem acasă. Biletele ne-au fost reținute pentru a fi returnate oficial la Ploiești. Lăsînd la o parte faptul că nici pînă acum nu ni s-au restituit banii, ceea ce supără mai mult este faptul că am irosit o vacanță pe care o așteptasem un an întreg" **(Aroiu Nicolae, bd. București, bl. 4 C, et. 1, ap. 7, Ploiești).** Ne întrebăm cum a fost posibil ca O.J.T. Prahova să elibereze bilete fără suportul unui contract ?!

■ Printr-o scrisoare de mulțumire din partea **Asociației de locatari a blocului 114 A din Șoseaua Fundeni nr. 233, sector 2,** sîntem informați că, în urma intervenției revistei, o comisie de ingineri din partea I.C.V.L. și Grupului 2 șantiere a încheiat un proces-verbal prin care s-a prevăzut terminarea lucrărilor de construcție și de remedieri pînă la data de 31 mai a.c.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Poșta redacției

■ **Ioan Marcu** — Iași: Bursele republicane pot fi acordate studenților care obțin rezultate excepționale la învățătură, în munca practică, de cercetare științifică și desfășoară o susținută activitate obștească. Aceste burse se atribuie de către M.E.I. la solicitarea senatelor unităților de învățămînt superior, pe baza propunerilor consiliilor profesorale ale facultăților și ale consiliilor asociațiilor studenților comuniști, începînd cu anul III de studii și indiferent de veniturile părinților ■ **Ioan Gontineac** — Bacău: La împlinirea vîrstei de 55 de ani, dacă a avut cel puțin 15 ani de căsătorie. În situația că durata căsătoriei a fost mai mică, dar de cel puțin 10 ani, pensia de urmaș I.O.V.R. se acordă proporțional cu anii căsătoriei. La D.P.M.O.S. se află actele necesare întocmirii dosarului ■ **Antonița Nica** — București: Nu, dacă situația este așa cum scrieți ■ **Elena Popescu** — Drobeta-Turnu Severin: Aveți dreptul la 55 de ani ■ **Dumitru Ana** — Hîrtiești (Argeș): Ați fi putut cere pensionarea dacă ați fi prestat activitate cel puțin 16 ani și două luni în grupa I de muncă sau cel puțin 24 de ani în grupa a II-a de muncă ■ **Marin Androne** — Pitești: Solicitați prin acțiune judecătorească ■ **Marin Barbu** — Ianca (Brăila): Puteți presta pînă la 120 de ore pe an muncă peste durata normală, care se compensează cu timp liber corespunzător. În situația în care aceste ore nu s-au acordat, se pot plăti ■ **Constanța Alecu** — Galați: Dacă aveți 25 de ani de muncă, puteți cere la împlinirea vîrstei de 55 de ani ■ **Ștefan Stoleru** — Pungești (Vaslui): Nu reiese clar ce doriți. Reveniți ■ **Maria Raicu** — Brașov: Adresați-vă Institutului pentru ocrotirea mamei și copilului București din cadrul Spitalului clinic Polizu sau tovarășului conferențiar doctor Ioan Lemnete, la Spitalul clinic de obstetrică-ginecologie Filantropia, București ■ **Gheorghe Șerban** — Filiași: Se poate; perioadele nu sînt aceleași.

MARGA NEDELEA ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

Interesul cînd te întunecă, mintea ta nu mai judecă

(proverb românesc)

ONORATĂ INSTANȚĂ A MORALEI

● Bromocet sau Rivanol? ● Reclamanții erau chiar vinovații! ●

Ticăloșia cu acte [false] de onestitate

Ce poate simți un om cinstit citind o informare (sesizare) din care află că la o unitate meșteșugărească, unde se prelucrează anual 300 kg de aur de 14 karate, se fură? Desigur, un sentiment de revoltă împotriva hoților și unul de admirație pentru semnatarii sesizării, responsabili nu numai față de propriul avut ci, mai ales, de cel colectiv, ar reprezenta reflexul normal al oricărui om de bine. În rolurile pozitive ale celor mereu atenți la respectarea legilor apar, în cazul nostru, doi ingineri: **Ion Voinea** și **Dan Nicolaescu,** ambii oameni ai muncii la **Cooperativa „Artă și precizie",** primul avînd funcția de **inginer șef,** iar celălalt pe cea de **inginer principal** în compartimentul tehnic-producție, prin urmare strîns legați de munca fiecărei zile a unității respective, ba și mai mult : direct răspunzători de bunul ei mers, de organizarea întregului proces productiv, de supravegherea acestuia, de corecta lui îndrumare. De altfel, ei singuri sînt conștienți de sarcinile ce le revin, căci iată ce scriu (și semnează) cei doi în sesizarea lor (ultima) adresată unor foruri centrale : **„Prin natura funcțiilor pe care le avem, am avut datoria să veghem și asupra securității metalului prețios, ca lucrul cu metale prețioase să se desfășoare conform cu reglementările în vigoare (Decret 244/1978 și Regulamentului de lucru cu metale prețioase)".** Apoi, cei doi ingineri își demonstrează, pe 6 pagini dactilografiate, îngrijorările ca și „inițiativele" avute în timp, printre care **informarea organelor Ministerului de Interne,** însoțită de o propunere de tematică de control (un fel de cal troian puțin mai altfel, în sensul că li se sugerau celor ce urmau să întreprindă ancheta ce anume să urmărească și... pe cine). Conștienți de gravitatea unui asemenea act, inginerii Ion Voinea și Dan Nicolaescu se justifică astfel: **„Am fost nevoiți să aducem la cunoștința acestor organe deficientele constatate în lucrul cu metale prețioase, întrucît din verificările noastre probate cu documente reieseau minusuri de aur de circa 150 g aur 14 karate lunar, ceea ce înseamnă că statul era frustrat de 1 800 g aur 14 k în valoare de 1 800 000 lei. Această cantitate de metal prețios de drept ar fi trebuit să intre în patrimoniul statului — cu atît mai mult cu cît se știe că aurul reprezintă echivalent valutar forte — ceea ce în dolari ar reprezenta 180 000 dolari anual."**

Vedeți, prin urmare pînă la ce grad de conștiință se ridica îngrijorarea celor doi ingineri ! Și perseverența lor în descoperirea adevărului și, evident !, pedepsirea celor vinovați, pentru că ei s-au declarat nemulțumiți de rezultatul anchetei desfășurate de organele specializate ale Băncii Naționale a R.S.R. și ale Ministerului de Interne timp de trei luni de zile (!!), considerînd-o ca și neavenită, căci iată ce scriu ei: **„Luînd cunoștință de actul de control, subsemnații, ca organe de specialitate, am constatat că ei nu se referă la problemele majore cu privire la gestionarea și securitatea metalului prețios."**

Am putea continua cu citate din sesizarea datată 20 ianuarie 1984, din care am făcut extrasele, cum am putea culege cîte ceva și din celelalte mai vechi, dar credem că, pentru lămurirea (măcar) a cititorilor noștri, se impune să ne ocupăm puțin și de alte aspecte, dînd, ca să scriem astfel, cuvîntul și altora. De pildă, celor care au efectuat cel mai recent control și să sperăm ultimul provocat de alarmele semnate Ion Voinea și Dan Nicolaescu. Cercetînd punct cu punct ultimul raport al organelor de control (14 pagini plus 2 anexe, plus 4 declarații) din care au făcut parte reprezentanți ai B.N.R.S.R., direcția valutară și metale prețioase, UCECOM, Direcția organizare și control personal-învățămînt, Direcția plan dezvoltare finanțe-prețuri, Direcția tehnic-producție, investiții, utilaje și mecano-energetică, U.C.M.M. București Metal-Chimie-Lemn-Construcții, comisie care a avut la dispoziție și dosarul cercetării întreprinse din octombrie și pînă în decembrie 1983 de M.I. și B.N.R.S.R. (cu tematica indicată de Voinea și Nicolaescu), am înțeles că **nimic din cele susținute de cei doi nu se confirmă.** Să luăm, absolut la întîmplare, cîte o concluzie din cele destul de numeroase ale comisiei, care a răspuns fiecărui punct din sesizare, așa cum se obișnuiește. Astfel, **aflăm că tocmai compartimentul tehnic-producție, de care răspunde unul din semnatarii sesizării, nu a transmis atelierului împricinat o metodologie de întocmire a bilanțului metalic decît la data de 9 II 1984 (!?), deși acest lucru a fost solicitat de șeful atelierului (ing. Mircea Dorojan) încă de la 30 V 1983, printr-un referat scris; toate bilanțurile metalice pe anul 1982 întocmite de atelier, au fost însușite de conducătorul tehnic (ing. I.V.) fără nici o obiecțiune ;** la punctele 2, 3, 4, 4a, 4b, 4c, comisia precizează: **„afirmația nu este exactă",** sau **„nu este întemeiată",** detaliind de ce anume, astfel ca să nu mai poată exista dubii. Ba mai se întîlnesc și precizări de acest fel: **„Din cele de mai sus, rezultă netemeinicia și caracterul tendențios al afirmațiilor făcute în scrisoare"** (sesizare — n.n.), ori și mai grave, ca de pildă : **„Petiționarii au calculat un gram de aur de 14 k la 100 dolari S.U.A. Pe piața mondială prețul unui gram de aur de 14 k este de cca. 10 dolari S.U.A.".** Să nu fi știut doi ingineri să facă un calcul atît de simplu ori să-l fi greșit special, pentru a stîrni o și mai mare larmă? Înclinăm spre ambele posibilități, deoarece concluzia generală ce se impune este aceea că ambii semnatari ai dezinformării, ce s-ar fi dorit o sesizare onestă, sînt incapabili profesional, lipsurile ce se pot constata în activitatea atelierului de aur rezultînd din carențele lor profesionale, din insuficienta lor preocupare față de bunul mers al producției, de ura personală împotriva șefului atelierului, a maistrului acestuia, din indiferența față de problemele muncitorilor, printre care cea a realizării unui cîștig sigur este foarte importantă, indiferență care a mers pînă la a-i lipsi pe lucrători de o mare parte a retribuției, deoarece pe durata repetatelor controale (unul de aproape 3 luni de zile!) practic nu s-a putut munci. **Președintele U.C.M.M.B.,** tovarășul **Gheorghe Mosor,** încă emoționat de decernarea **Ordinului Muncii clasa I cooperativei pe care o conduce,** își exprima tristețea față de necontrolatele acte ale inginerilor Ion Voinea și Dan Nicolaescu, spunîndu-ne că, din pricina lor, cooperativa a înregistrat o pierdere de 10 milioane lei! I-am întreba, și poate că și alții o vor face, pe cei doi : cine răspunde de această pagubă, folosind o expresie de care au uzat și ei: „cu atît mai mult cu cît se știe că aurul reprezintă echivalent valutar forte"?

EMANUEL VALERIU ■

Omul — interioare de conștiință

Reacția de respingere

„Chiar așa ? mă miram eu, s-a crezut pe nedrept și a părăsit de bunăvoie ditamai postul ? De ce nu l-ați iubit atunci ? Așta merita iubit... Țuguiau buzele, cuvintele veneau parcă pînă pe vîrful lor și se topeau...

Atunci, insistam eu, poate era rău ? Nu, **ziceau,** rău nu era. **Și eu continuam să mă mir : a venit omul din proprie dorință în mijlocul vostru, după ce a renunțat la o strălucită situație, și voi l-ați respins...** Nu, **se apărau ei,** de respins nu l-am respins. **Dar ? insistam eu.** Nimic, **ziceau ei ;** numai că modelele lui nu erau bune. N-avea talent... **Și ? — tot îi zăpăceam eu cu întrebările.** Și nimic, **răspundeau ei.** Ce să fie ?...

După mult timp, **interveni în sfîrșit unul,** a venit la mine și mi-a zis că dacă îl ajut să facă și el un model care să treacă îmi dă o juma de porc.

Și ? zic eu. Și nimic... Doar nu era să-i iau porcul ?... I-am făcut modelul și gata... Dar pe urmă n-a mai venit... **Poate, șovăiam eu, poate s-a adresat altcuiva ?... Dădeau din cap că nu, altcuiva dintre ei nu s-a mai adresat. Dar modelele lui, zic, mergeau parcă ? Iar ei clătinau din cap, așa și așa. Mergeau, totuși, nu renunțam eu de fel și ei continuau să clatine din cap... De ce nu sînteți sinceri cu mine ? mă rugam eu de ei. Ajutați-mă să aflu adevărul...** Mergeau, mergeau... **zise unul ceva mai ferm, dar ceilalți continuau să dea din cap și eu știam că de fapt ei nu voiau decît să încheie cît mai grabnic discuția.**

Cineva rise ca și cum n-ar trebui să bag prea bine seama la spusele lui : Porcul a fost dat totuși și încă întreg dar nu nouă... **Riseră și ceilalți, aluziv, dar și fiindcă nu aveau chef să se trezească cu o întrebare directă din partea mea : Cui ?... și atunci rîdeau. Rîdeți ca proștii, m-am supărat eu, ce vedeți voi de ris în asta ? Înapoi nu se mai putea întoarce... Talent la modele n-are. Ce era să facă ?... De ce nu l-ați ajutat ?**

Cum ? dom'șef se răți unul. Că el dacă atuncea a făcut ce-a făcut a făcut după capul lui, nu l-a împins nimeni, dar el crede că pentru asta trebuie să se priceapă și la modele, și la ședințe tot numai el trebuie să aibă dreptate, iar la cîrciumă, cînd se nimerea, tot numai el vorbea...

Taci, mă, dracu din gură **il repezi unul din spate,** taci dracu din gură cu cîrciuma ta, **dar omul nu terminase încă :** da, și noi ce să-i fi făcut ? — că el dacă a făcut ce-a făcut a făcut tot ca să fie mare a făcut, nu ca să învețe de la noi...

Taci, mă, n-auzi ? **se repezi cel din spate, și omul tăcu.** Tac, **zise,** tac..."

NICOLAE CRISTACHE ■

Riscurile meseriei?

Cînd deschizi ușa unui dispensar, se presupune că o faci cu toată încrederea. Și se mai presupune că nu o faci degeaba, că ai o suferință. O astfel de suferință a determinat-o pe Gina Răducanu, o fată de cincisprezece ani, din comuna Tunari, Sectorul Agricol Ilfov, să meargă într-o zi din iarna acestui an la dispensarul comunal. Îi ieșise pe obrazul stîng un furuncul. Aici, a consultat-o medicul Georgeta Nedelea, care i-a prescris tratamentul necesar. După aceea, Gina a mai intrat într-un cabinet, se pare că din proprie inițiativă (să fi fost aceasta o greșeală ?) și a rugat-o pe sora medicală Aritina Capagea să-i panseze obrazul. O durea tare și-i era frig. Aritina Capagea i-a aplicat pansamentul, iar Gina a plecat liniștită acasă. N-a trecut însă mai mult de o jumătate de oră și obrazul a început să o usture. Noaptea, usturimii i s-a adăugat o durere insuportabilă. La început, Gina a crezut că așa era normal. Doar avea pe obraz un furuncul. Dimineața, văzînd că lucrurile se înrăutățeau, a revenit însă la dispensar. Tot la medicul Georgeta Nedelea. Aceasta a înlăturat pansamentul și a descoperit sub el o arsură puternică, destul de întinsă, aproape pe întreg obrazul. Medicul a făcut atunci ceea ce trebuia. A trimis-o pe Gina de urgență la Spitalul de copii „Grigore Alexandrescu" din București. Au urmat internarea și tratamentul. Nopțile albe ale părinților. Spaima că arsura nu se va vindeca sau că va lăsa urme.

Dar ce anume a provocat arsura ? Tatăl Ginei, Constantin Răducanu afirmă că s-a dus de mai multe ori la dispensar pentru a discuta cu Aritina Capagea. De fiecare dată a întrebat-o : cu ce substanță a fost pus pansamentul ? Răspunsul a fost invariabil : rivanol. Ulterior, în urma cercetărilor efectuate la dispensar, s-a stabilit însă cu totul altceva. Că, de fapt, rivanolul era... bromocet. O substanță cu care se face, din cîte am înțeles de la dr. Georgeta Nedelea, toaleta plăgilor și **nu** se aplică pe pansamente locale.

Din fericire, există temeiuri pentru a spera că arsura nu va lăsa urme pe obrazul Ginei Răducanu. Totuși, nu putem ocoli o evidență, consemnată și într-un certificat eliberat de Institutul Medico-Legal: obrazul fetei a suferit o arsură de gradul II—III ; o arsură provocată, paradoxal, în urma unui tratament medical. Și dacă nu putem fi în nici un caz de acord cu încercarea tatălui Ginei de a-și face singur dreptate, lovind-o, se pare, pe sora vinovată (în fond, ce dreptate poate fi asta ?), nu putem accepta nici acel punct de vedere auzit în discuțiile noastre care invocă, drept justificare „riscurile meserie".

Firește, nu dorim să generalizăm. Dar cum am putea să consimțim că un obraz ars din greșeală, la un dispensar, intră în „riscurile meseriei"? Există riscuri admisibile într-o meserie și riscuri inadmisibile. Într-adevăr, e mai mult decît logic că un bolnav se adresează unui om îmbrăcat în halat alb pentru a-și alina suferința, nu pentru a și-o spori, nu pentru a-și pune în pericol integritatea fizică. Și întrucît omul în halat alb este profesionistul, specialistul în lupta împotriva bolii, autoritatea recunoscută, e normal ca bolnavul să aibă deplină încredere în cel la care apelează. Mai mult, e chiar necesar să aibă încredere. Nu s-ar putea altfel. Și în bună măsură, nu pe o asemenea încredere se bazează în multe situații reușita ? Cu atît mai mult se impune, deci, ca în orice dispensar, în orice spital, oamenii halatelor albe să ia toate precauțiile necesare pentru a evita orice risc de natură să prejudicieze sănătatea unui pacient.

În ceea ce privește cazul de la dispensarul din Tunari, trebuie spus mai întîi, că producerea accidentului a fost determinată de faptul că cineva a pus bromocet într-o sticlă pe a cărei etichetă scria „Rivanol". Cine ? Am încercat să descoperim și am aflat cu stupoare că la dispensarul din Tunari nimeni anume nu are răspunderea precisă, exclusivă și controlabilă a pregătirii soluțiilor. Sora medicală Florica Barbu, care are în gestiune medicamentele, a negat că ar avea vreo vină în confuzia amintită, motivînd că nu numai ea, ci și celelalte colege ale ei pregătesc soluții. Bine, dar în acest caz niciodată nu se poate ști, dacă s-a greșit, cine a greșit ? — ne-am mirat noi. N-am primit nici un răspuns la această nedumerire. Ceea ce înseamnă că eroarea inițială, care a favorizat producerea accidentului este, de fapt, un viciu de organizare. Nici astăzi la dispensarul din Tunari nu este stabilită o responsabilitate precisă în circuitul medicamentelor. Oricine poate să nege o greșeală care s-ar produce în prepararea soluțiilor, ceea ce s-a și întîmplat dealtfel în cazul relatat de noi, consecințele suportîndu-le acum singură Aritina Capagea. Nu este mai puțin adevărat că Aritina Capagea a greșit și ea. A aplicat un tratament fără să ceară avizul medicului de specialitate și n-a înscris tratamentul în registru. Aritina Capagea motivează că pe eticheta sticlei de unde a luat substanța scria „Rivanol". De unde era să știe ea că înăuntru se afla bromocet ?

Nu vrem să nedreptățim pe nimeni și tocmai de aceea precizăm că Aritina Capagea este, așa cum ni s-a spus, o soră medicală cu multă experiență, munca ei fiind adesea apreciată cu calificativul „foarte bine". Dar cu mai multă atenție ea ar fi putut evita acest nefericit accident. Am făcut noi înșine proba, turnînd pe un pansament mai întîi bromocet și apoi, alături, rivanol. Diferența există, e sesizabilă, și n-ar fi trebuit să scape unui ochi experimentat.

Dar, repetăm, starea difuză a responsabilităților este cea care a înlesnit și mai poate înlesni încă riscul producerii unui asemenea accident. Și cu atît mai mult nu putem accepta ideea că asemenea riscuri sînt o fatalitate într-un dispensar. În materie de sănătate riscul înseamnă, se știe, suferință, boală și uneori chiar moarte. În consecință, în meseria de profesionist al sănătății, riscul de a greși din neglijență este, mai mult decît în orice alt domeniu, inadmisibil.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

TRIBUNA F.D.U.S.

Orice curăţenie începe cu o mătură

• O primărie la lucru, dis-de-dimineaţă... • Amenzile se străduiesc să ţină locul celor şapte ani de acasă •

Un oraş ca un stup

De oriunde vii, Piteştiul se străduieşte să înceapă frumos, pentru că ziua bună se cunoaşte de dimineaţă, iar oraşul harnic — de la intrare. Patru intrări, din patru zări, toate dichisite, înverzite (cît se poate la această vreme a anului), primitoare, ca o inimă largă. Dealurile între care, cu mină bună, a fost de la început aşezat se dau puţin deoparte ca să-i facă loc, cele pe care stă, se lasă niţel pe genunchi şi aşa, strașnic aburcat pe coamele lor domoale, oraşul îşi despleteşte rotunjimea. Zice-se că marţea se uită la noi, muritorii, cu trei ceasuri rele şi că luna lui aprii e înşelătoare. Una peste alta, numai sperante... Fiindcă tocmai într-o zi de marţi şi de început de aprilie s-a nimerit să venim la Piteşti. Aprilie ne-a cam înşelat, ce-i drept, cu un cer cenuşiu, străduindu-se să ne abată privirea de la verdele mişcînd timid printre crengi şi cu un vînt amarnic şi inutil în încăpăţinarea lui de a mătura totul. Am stat şi-am colindat, ne-am uitat şi-am văzut că n-avea vîntul nimic de măturat. Piteştiul e un oraş curat, cum nu sînt multe în ţară. Cît de circotaş, ochiul nimănui n-ar avea ce cîrti. A fost marţi, la două zile după o duminică gospodărească, cea dintîi din „luna curăteniei, a gospodăririi şi înfrumuseţării". Străzile curate aliniau încă grămezile de crengi, frunze moarte şi gunoaie de tot felul, pe care E.G.C.L.-ul a şi început să le adune ori să le ardă la faţa locului. Aici, la Piteşti, primăria şi cetăţenii şi-au împărţit astfel treburile, încît să nu se încurce reciproc lăsînd unii pe alţii rezolvarea problemelor gospodăreşti. Cele şase mari zone ale oraşului sînt direct în grija încadraţilor Consiliului popular local, care, prezenţi mai tot timpul pe teren, se preocupă de organizarea acţiunilor gospodăreşti, de îndeplinirea dispoziţiilor forurilor competente, de mobilizarea cetăţenilor. La ora prînzului, cu greu am putut afla un interlocutor la sediul primăriei oraşului. În cele din urmă, el a fost secretarul Comitetului executiv, Burcea Marin, şi, mai apoi, şeful de sector Radu Dumitru. Aşa am aflat că tot ce e spaţiu verde în oraşul de pe Argeş e întreţinut prin munca patriotică a elevilor şi a oamenilor muncii din întreprinderile locale. În ultimul an s-au realizat aici mai puţin de 720 de milioane lei — valoare a lucrărilor de muncă patriotică efectuate de cetăţeni, asta însemnînd cam 4 500 lei pe cap de locuitor. Deci, hărnicie şi solrit gospodăresc, care se educă, se întreţin şi se dezvoltă în primul rînd prin munca celor investiţi să conducă oraşul. Primarul — **Manole Bivol** — motorul neobosit al atîtor iniţiative şi, de ce nu?, al atîtor ambiţii (în numele oraşului, firește) ne vorbeşte cu mîndrie despre concetăţenii lui. Din 120 000 de lalele şi 80 000 de trandafiri cît s-au plantat în sezonul trecut în municipiu, numai vreo 200-300 se poate spune că au fost distruse din neglijenţă. Piteştenii sînt deci oameni care ştiu să muncească, dar şi să păstreze.

Aici, fiecare cartier are parcul lui. Am văzut cîteva dintre ele. Un ochi atent şi plin de gust (cel al arhitectului oraşului — Ernst Nicolae) gîndeşte locul şi efectul fiecărui fir de floare sau arbust. Nici un mesteacăn, nici o piatră de rîu (adusă de departe, cu sacrificii, cum am înţeles) nu se pune la întîmplare, ci numai scontîndu-i valoarea în estetica urbanistică. Cel mai tînăr parc al oraşului — în zona Găvana I — s-a născut vara trecută în numai trei luni, cu contribuţia substanţială a cetăţenilor, înlocuind spectaculos ripile murdare şi deşelate de demolări care urîţeau cartierul. Alături, un teatru de vară, un amfiteatru mai bine-zis, îşi aşteaptă rîndul pentru lunile care urmează.

Fîntînile arteziene, captînd mulţimea izvoarelor naturale, dau şi ele o notă aparte Piteştiului. Sînt multe şi frumoase, veritabile ansambluri arhitectonice, cu, de altfel, strictă funcţionalitate.

Dar să ne întoarcem la străzi. Repararea lor, curăţirea permanentă o fac, în colaborare, cetăţenii şi primăria (prin Şantierul său de reparaţii şi întreţineri străzi). Se lărgeşte tot ce poate fi lărgit şi se adaugă tot ce poate fi adăugat. Asociaţiile de locatari au, ca peste tot, răspunderi directe faţă de aspectul general al străzii. Am aflat oameni de nădejde în zona „Banatului" de pildă, la asociaţiile de locatari nr. 24 (administrator Andreescu Ştefan, preşedinte Diaconu Gheorghe) şi 130 (administrator Enache Gheorghe). Şi ca ei mai sînt, fireşte, mulţi în oraşul de pe Argeş. Asta nu înseamnă mai puţin că oamenii de pe str. Războieni, de pildă, se cam codesc să iasă la muncile de sezon (munci de întreţinere a străzii şi a spaţiilor verzi), primind nu o dată avertismente şi chiar amenzi, conform Legii nr. 10.

Un volum atît de mare de muncă presupune... unelte potrivite. De unde şi le procură piteştenii? De la **Magazinul de unelte şi scule** din centrul oraşului, dat în folosinţă de mai bine de un an. Ocupînd etajul (uriaş!) al unui complex comercial, magazinul ne-a dezarmat, pur şi simplu. „Ce nu aveţi?" „Ce nu avem? Caiele! Atît". Deci din nou vechea poveste. În rest, cazmale, lopeţi, sape, săpăligi, grebie şi multe altele, cărora nu le-am putut afla numele între cunoştinţele noastre „de specialitate", îşi aşteptau cumpărătorii. „Aveţi cumpărători?" „Avem, dar nu atît cît am vrea. Nu-şi cumpără omul cazma în fiecare zi. Aşa că nu prea ne facem planul la vînzare". (Ne-a răspuns responsabilul magazinului, Barbu Dumitru)

Aşadar, o primărie „la lucru" dis-de-dimineaţă, oameni iuţi şi deprinşi cu munca şi cu frumosul — localnicii, unităţi comerciale la îndemîna nevoilor gospodăreşti ale tuturor. În totul, premisele unei... fericite zile de marţi, cu mult mai mult de trei ceasuri **bune**, în care am văzut un oraş ca un stup.

TANIA RADU ■

Harnicii pionieri ai Medgidiei şi părinţii lor

Pînă în urmă cu cîţiva ani buni, călător prin Medgidia fiind erai uimit în primul rînd de faptul că toate străzile oraşului, mici sau mari, principale sau lăturalnice, erau asfaltate. Mai descopereai apoi un stadion, un formidabil stadion, poate printre cele mai frumoase din ţară, o piscină şi un parc, „1 Mai", de care localnicii erau mai tot timpul mîndri. Niciodată mulţumiţi cu ceea ce au realizat, locuitorii din Medgidia şi-au ridicat şi două case de cultură de o mare frumuseţe, ca un fel de recompensă pentru cei ce fac renumitul ciment sau cunoscutele maşini agricole.

Medgidia are azi peste 50 000 de locuitori, la care se adaugă 15 000 de flotanţi. Întreprinderea de gospodărire numără pentru activitatea de salubritate un număr de 23 de oameni. Pe de altă parte, Legea nr. 10 din 1982 stabileşte cu exactitate obligaţiile cetăţenilor cu privire la îngrijirea şi păstrarea curăţeniei locuinţelor, a curţilor şi a străzilor, a drumurilor şi a locurilor publice. Dacă cetăţeanul nu le respectă, primăria este obligată să-l sancţioneze. Dar astfel văzute lucrurile, ni s-ar părea nedrept ca cetăţenii să facă atît de mult, iar consiliul popular atît de puţin. În realitate, relaţiile dintre primăria oraşului Medgidia şi locuitori sînt, în ceea ce priveşte subiectul de care ne ocupăm, relaţii de colaborare. Prin întreprinderea de gospodărire comunală se asigură ridicarea la timp a reziduurilor menajere, procurarea de material horticol pentru spaţiile verzi dintre blocuri şi din parcuri, dotarea spaţiilor de agrement cu toate cele necesare. Astfel, în acest an vor fi plantaţi 15 000 de arbori, castani pe strada Republicii, nuci pe Şoseaua Valea Dacilor, tei pe faleză şi în Parcul „1 Mai", se vor realiza lucrări de nivelare, montarea de bănci, bancheţi şi jardiniere, asfaltarea aleilor parcului menţionat şi a falezei, precum şi repararea străzilor cu asfaltul în suferinţă. În replică, cetăţenii oraşului, de la cel mai mic pînă la cel mai mare, se străduie să păstreze ce e de păstrat şi să îngrijească bunurile cîştigate. Parcul „1 Mai" intră în „custodia" celor trei licee din oraş, pionierii „administrează" zonele mai mici şi spaţiile dintre blocuri, unde o dată pe săptămînă fac curăţenie în urma părinţilor lor. Ajunşi în acest punct vrem să arătăm că nu orice hîrtie aruncată pe jos în centrul oraşului trebuie să fie strînsă de un pionier într-o oră de practică. În primul rînd, deoarece orele de practică au o cu totul altă menire. Şi în al doilea rînd, pentru că acolo, în centru, există o sumedenie de magazine, cu o sumedenie de gospodine pe post de vînzătoare, care ar putea să ia în serios atît Legea 10, dar şi rolul de cetăţean al oraşului. Să-şi măture adică trotuarul din faţa magazinului. Am bătut cu piciorul o bună parte din străzile oraşului şi mărturisim că, de pildă, strada Ovidiu, deşi o stradă veche, merită un premiu pentru curăţenie. Măturată, gardurile proaspăt vopsite, casele înviorate acum, în primăvară, case dobrogene, nu prea înalte, dar dichisite cu gust şi dragoste. I-am văzut, de asemeni, pe oamenii muncii de la I.C.S., de la „Vin alcool", de la Secţia de industrializare a laptelui ieşiţi să-şi gospodărească împrejurimile. Dar tot atît de greu de uitat sînt şi blocurile din Cartierul de nord sau cele din zona străzii Rahovei. Privind mizeria din jurul cvartalurilor, este greu să crezi că cei 23 de oameni ai salubrităţii precum şi pionierii vor reuşi să cureţe vreodată obrazul locuitorilor acestor cartiere, după cum sîntem convinşi că nici prea blîndele şi rarele amenzi nu vor ţine locul celor şapte ani de-acasă la nişte inşi care au uitat cum se ţine o mătură în mînă. Şi pentru că veni vorba de mătură, am întrebat la un bun magazin cu unelte şi scule de uz gospodăresc, aflat în mijlocul oraşului, ce anume caută cetăţeanul şi nu găseşte. „Noi avem de toate, greble, lopeţi, cazmale, săpăligi. Dar lipsesc cozile". După cum lipsesc şi măturile. Nu cele de casă, ci măturile din nuiele, pentru curţi, pentru stradă. Nu ni se pare chiar un lucru de neglijat, dat fiind că, la urma urmei, orice curăţenie începe cu o mătură.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Viaţa printre prăjituri

Laboratorul Mărăşeşti, din cadrul Întreprinderii de cofetării şi răcoritoare 2 din Bucureşti, pare a fi cel mai mare din ţară. Aici lucrează cîteva sute de cofetari, patiseri şi bomboneri, în mare majoritate femei. Văzînd la lucru utilaje care se numesc roboţi, mixere, malaxoare, bruioze, maşini de serbet şi de fondat bomboane, eşti tentat să-i spui fabrică. Produsele finite ale acestui laborator, să-i spunem şi noi aşa, sînt prăjituri, cozonaci, checuri, torturi, preparate cu frişcă, răcoritoare, bomboane, foi de plăcintă, nuga, fructe confiate. Valoarea lor anuală, la preţul de desfacere, este de peste 80 milioane lei. Problemele unei astfel de unităţi sînt asemănătoare cu ale unei, să zicem, fabrici de şuruburi. E vorba şi aici despre productivitate, mecanizare, promovarea cadrelor, policalificare, materii prime, ritmicitate, diversificarea producţiei, introducerea noului. Şi în acest domeniu de activitate schimbările din ultimii ani sînt, dacă nu spectaculoase ca în domeniul industriei electronice, de exemplu, notabile.

Maria Gheorghiţă este de 12 ani şefa acestui laborator. E de meserie cofetar şi a trăit de pe băncile şcolii şi pînă astăzi numai printre prăjituri. Face parte din acea categorie de interlocutori cărora nu trebuie să le pui la tot pasul întrebări, adică să-i descoşi. A fost suficient s-o întrebăm : Cum e cu prăjiturile şi cu oamenii care le fac, Maria Gheorghiţă ?, ca această femeie de toată isprava, pasionată de meserie şi de problemele colectivului pe care îl conduce, să ne iniţieze într-un domeniu pe care, sinceri să fim, nu-l cunoşteam decît dintr-un singur punct de vedere.

„Nivelul de trai, pretenţiile oamenilor au crescut foarte mult în ultimii ani. Înainte, oamenii cumpărau fursecurile şi bomboanele cu suta de grame. Acum se cumpără cu kilogramele. Pişcoturile se serveau la şamoanie, la o cununie, la o sărbătoare în familie. Acum, copiii le mănîncă dimineaţa la lapte. Cînd se realizau 50 de kilograme de pişcoturi pe zi, se învecheau prin cofetării. Astăzi orice cofetărie ar putea vinde cantitatea asta, iar noi deservim 105 cofetării, tot sectorul 4 şi jumătate din sectorul 3. Cînd eram mică, tata ne cumpăra cîte o prăjitură în ziua lefii. Cînd te duceai la o cofetărie, era sărbătoare. Astăzi, amandinele, şi reţeta lor e neschimbată de 20 ani, se cumpără cu duzina. În urmă cu 15—16 ani, lucram la Cofetăria „Victoria". Viorel Cojocaru, maistru în arta culinară, fusese 6 luni la specializare la Paris. Cofetăria avea profil franţuzesc. Eram trei fete pe care ne-a învăţat meserie. Făceam nişte produse care ne minunau şi pe noi. Fiecare cam o sută de prăjituri pe zi. Veneau clienţi din tot Bucureştiul să cumpere cornuri cu migdale. Ei bine, seara tot se mai găseau prăjituri. Acum cofetăriile vînd 4—5 mii de prăjituri într-o zi. Am ajuns deci la productivitate, la cererea tot mai mare de prăjituri. Dacă în industrie poţi încerca cu succes uneori să dublezi productivitatea, în munca noastră nu este întotdeauna posibil. Pentru o bomboană fondantă sînt necesare 8 operaţiuni. Un muncitor bun face 20 de kilograme pe zi. Cînd eu ştiu că aceste operaţiuni nu se pot mecaniza, cum să-i cer în anul următor să facă 40 de kilograme ? Un cofetar trebuie să producă marfă de 1 500 lei pe zi. La secţia foi plăcintă se produce de 200. Un patron ar desfiinţa secţia ca nerentabilă, dar noi nu putem şi nici nu vrem asta. De aici şi modul de a repartiza acordul global. Nu este firesc ca cineva care face mascote de 6 lei să cîştige de nu ştiu cîte ori mai mult decît cei care produce fondante. Afară de asta, noi servim şi centrul Capitalei şi cartiere muncitoreşti. Vrem şi trebuie să facem şi prăjituri care cer fineţe şi migală dar şi din cele care costă 2 lei şi care necesită o manoperă mai mică. Dacă am spus cuvîntul manoperă, înseamnă că am ajuns la muncitori. Ei trebuie să aibă talent, să fie îndemînatici şi să le placă meseria. Munca este grea dar frumoasă. Cînd vezi ce iese din mîna ta ulţi greutăţile. Unii poate că se vor grăbi să spună : dacă e greu să faci un tort, ce să mai spunem de cei care lucrează în schimburi într-o turnătorie ? Şi noi lucrăm în schimburi, şi la noi temperatura nu este cea obişnuită. Toate meseriile au partea lor grea şi partea lor frumoasă. Producem într-o zi 70 de sortimente. Marea majoritate a oamenilor noştri cunosc toată gama de produse şi pot să se mute dintr-o secţie în alta. Ne sînt repartizaţi absolvenţi ai Liceului economic şi de drept administrativ nr. 4 din Şoseaua Viilor. După treapta întîi absolvenţii sînt muncitori în formare. După 9 luni devin cofetari I. Acelaşi rezultat îl obţin şi dacă fac profesionala de 2 ani. În 12 ani, n-am primit de la liceul nostru de profil mai mult de 50 de absolvenţi. Avem fete care au absolvit alte licee, care s-au calificat la locul de muncă dar pe hîrtie rămîn necalificate. E o aberaţie. Sînt oameni care lucrează de 10—20 de ani la nivel de cofetar specialist şi care sînt tot necalificaţi. La Şcoala 42 funcţionează un centru de perfecţionare pentru ospătari, cofetari etc. Anul acesta nu s-a putut organiza o clasă. În întreprindere nu s-au mai încadrat specialişti de 3 ani. Sînt 4 posturi şi 18 concurenţi. Vă spun, sîntem un colectiv foarte unit deşi practic sîntem aproape numai femei. Fiind un colectiv foarte tînăr, media de vîrstă este 26—27 de ani, un cuvînt de ordine la noi este : toată lumea la seral. Avem foarte multe fete cu bacalaureat. Fetele sînt ajutate la schimburi dacă învaţă, dacă au copii. Am întîlnit fel de fel de oameni dar niciodată n-am întîlnit unul cu adevărat rău. Am avut un caz, o fată „rea". Are patru copii şi nu se înţelegea cu soţul. Am ajutat-o, am stimulat-o, a condus chiar o echipă. Omul căruia i se arată încredere, depăşeşte cel mai uşor o perioadă grea. La noi mai este un obicei : nu trecem cu vederea un eveniment important din viaţa unui coleg. De curînd s-au căsătorit doi tineri. Părinţii n-au avut posibilitatea să-i ajute nici cu o sută. Au primit o garsonieră în Drumul Taberei. Fata avea o plapumă. Şi-au cumpărat un pat pliant, o măsuţă şi scaune de cort. Am pus mînă de la mînă, am strîns 3 000 de lei şi le-am cumpărat un covor, serviciu de masă, tacîmuri, pahare. După cununia de la primărie, i-am sărbătorit aici. Am fost cu toţii emoţionaţi. Sînt convinsă că faţă de colectivul nostru ei n-o să greşească niciodată şi nici nu vor dori să plece în alt colectiv. Avem fete minunate : Aurelia Rădulescu, Petruţa Ivanciu, Elena Gălăşescu, Valeria Blanşek, cea mai bună florăreasă, Dumitra Burcea, Silvia Neacşu, Ioana Moise, cîştigătoare de concursuri, meseriaşe fără cusur. Anicuţa Gheorghiu, secretara Comitetului de partid, Jeana Ghimiş, secretara Comitetului U.T.C., Gheorghiţa Rădulescu, preşedinta O.D.U.S., sînt tinere, bine pregătite şi, aşa cum e firesc, se implică în toate problemele. La bucuriile şi greutăţile laboratorului participă toată lumea. De la mic la mare. Asta nu e vorbă doar aşa să fie, e chiar realitate".

OPREA GEORGESCU ■

„Sportul te învață să cîștigi cinstit. Sportul te învață să pierzi în mod demn. Prin urmare, sportul te învață de toate — te învață ce este viața"

SPORT
TIMP LIBER

● Și acum, finala: Karpov — Kasparov ● Echipa olimpică a ratat calificarea la J. O. ●

Finala candidaților (II)

Condus cu două puncte de tînărul său adversar, Vasili Smîslov și-a aniversat la 21 martie 63 ani de viață în limita unui amar time-out al meciului. În partida a cincea Kasparov, cu piesele albe, încearcă să mărească scorul. S-a jucat din nou Gambitul damei : **Kasparov — Smislov : 1. d4 d5 2. Cf3 Cf6 3. c4 e6 4. Cc3 e6 5. Ng5 d : c4 6. e4 b5 7. e5 h6 8. Nh4 g5 9. C : g5 h : g5 10. N : g5 Ne7.** Poate nu cel mai bun plan. **11. e : f6 N : f6 12. N : f6 D : f6 13. g3 Ca6 !** Noutate teoretică ! Smislov iese din recomandările teoriei, alege un nou plan începînd cu această ultim. mutare. **14, Ng2 Nb7 15. Ce4 !** La **15. C : b5 ? !** ar fi urmat **15...00 ! !** Smislov a continuat cu **15... De7 16. 00 000 17. a4 Rb8.** S-a ajuns la o luptă ascuțită cu rocade inverse, albul atacînd pe flancul damei, în timp ce negrul își creează contrașanse prin străpungerea centrului de pioni : **18. Dd2 b4 19. Tac1 e5 20. T : c4 f5 21. Cg5 c5 22. N : b7 D : b7 23. De3 e : d4 24. De5 Ra8 25. Ce6.** Desigur **25. D : e6 ! ?** nu dădea mai multe șanse de victorie. A urmat : **25.... Dh7 26. h4 The8 27. De2 Tdd6 28. Df3 Db7 29. D : b7 R : b7 30. C : c5 C : c5 31. T : c5** Kasparov cîștigă un pion, iar la mutarea 34 încă unul : **31... d3 32. Td1 Te2 33. Tb5 Ra6 34. T : b4 d2 35. Rf1 Tde6 36. Rg2 Td6** — remiză, la propunerea lui Smislov, care, jucînd activ cu perechea de turnuri, și-a creat contrașanse amenințătoare prin pionul central, liber avansat d2, făcînd astfel dovada că : „Nu numărul de pioni contează, ci valoarea acestora".

Partida a șasea s-a întrerupt la mutarea 43. Smislov a obținut avantaj de spațiu din deschidere. Kasparov a folosit destul de original Gambitul damei, care rămîne deschiderea cea mai jucata a unui astfel de meci. În jocul de mijloc, fostul campion mondial a prestat un atac periculos cu multe piese ușoare, bine plasate în centrul tablei, dar Kasparov a anihilat amenințările agresive, operînd schimburi de piese. S-a intrat într-un final egal de nebuni de aceeași culoare cu pioni pe ambele flancuri, dar fără de slăbiciuni cronice. Partida s-a încheiat din nou remiză, scorul general devenind 4 : 2 în favoarea lui Kasparov. Partida a șaptea a fost aminată, Kasparov folosindu-se de dreptul său la time-out. În partida a șaptea, în care Kasparov avea albul, egalitatea a fost consemnată după efectuarea a numai 14 mutări, ca urmare a propunerii de remiză din partea tînărului jucător din Baku. Să fi obosit Kasparov ? Smîslov așteaptă oare cu răbdare momentul în care va putea reduce din diferență sau luptă pentru un scor cît mai strîns ? În partida a opta, lupta a fost mai lungă, dar rezultatul consemnat a fost tot egal. O nouă și splendidă victorie a reușit, cu piesele albe, în „runda" a noua tînărul mare maestru Kasparov. Partida a zecea s-a încheiat din nou remiză, scorul general devenind 6,5 : 3,5. Kasparov mai are nevoie doar de 2 puncte din următoarele 6 partide pentru a cîștiga finala meciurilor candidaților la titlul mondial de șah.

Campionul mondial Anatoli Karpov este desigur interesat de duelul celor care își dispută titlul de șalanger, urmărind cu interes noutățile abordate de candidați. Actualului campion mondial i se cere mereu părerea — cea mai autorizată, dealtfel — despre evoluția acestui meci. Nu demult A. Karpov aprecia : „Smîslov nu este un adversar ușor de învins", dar fără a pronostica victoria vreunuia din cei doi mari maeștri. „Dacă spun Kasparov, îl voi supăra pe părintele șahului nostru, nefiind partizanul său. Dacă spun Smîslov, favoritului din Baku nu-i va conveni". Nedorind să divulge numele adversarului ce i-ar conveni cel mai mult în meciul pentru titlu, Karpov a continuat : „Dacă învinge Smîslov, aceasta va fi încununarea carierei sale exemplare de jucător, dacă cîștigă Kasparov, istoria șahului va trăi un moment unic provocat de cel mai tînăr șalanger din toate timpurile. Așa că îmi este indiferent". Pînă la disputarea meciului în care campionul mondial își va pune în joc titlul, meci ce va avea loc în primele zile ale toamnei, Anatoli Karpov își continuă programul competițional prin participarea la turnee foarte puternice în compania unor jucători de prestigiu. Între 12—20 aprilie va lua parte la super-turneul de mari maeștri, turneu internațional jubiliar, de la Oslo. Alături de campionul mondial vor mai fi prezenți foștii candidați la titlul mondial Hübner (R.F.G.), Adorján (Ungaria) și Hort (Cehoslovacia), precum și marii maeștri Miles (Anglia) și Makarîcev (U.R.S.S.). A. Karpov va concura și în turneul internațional tradițional de la Londra. Printre adversarii săi cei mai puternici se numără V. Korcinoi și I. Timman, jucători ce și-au disputat pînă nu demult supremația în clasamentul celui de-al XXIII-lea turneu internațional „Bosna '84".

În finala candidaților mai sînt de jucat cîteva partide, dar meciul poate să se sfîrșească, înainte de limita regulamentară. Kasparov nu a pierdut nici o partidă. Totul depinde de felul în care se vor precipita evenimentele în preajma ultimelor trei runde. Desigur că marele maestru din Baku, talentatul Garri Kasparov, dorește să-și aniverseze la 13 aprilie cei 21 ani ca învingător...

MARGARETA MUREȘAN

P.S. : La închiderea ediției: Kasparov — Smislov 8,5—4,5.

Explicațiile unei nereușite

Ni s-a tot reproșat, pînă mai deunăzi, că n-am acordat meritata atenție în aceste pagini victoriei înregistrate de olimpici la Bologna, cu atît mai prețioasă cu cît, n-au obosit respectivii critici să sublinieze, ea a fost obținută în fața „viitoarei" squadra azzurra, cu care Bearzot intenționează să apere titlul suprem în 1986. Numai că, din păcate, atitudinea noastră rezervată, plecată din convingerea că în viața unei echipe nu contează decît rezultatele finale, și-a găsit mai repede decît am fi vrut-o justificarea : Iugoslavia a bătut Olanda în deplasare și, indiferent de deznodămîntul meciului România—Iugoslavia din 18 aprilie, s-a calificat la J.O. Oricît de frumoasă, și așa a fost, izbînda noastră din Italia a rămas, vai, doar una de palmares, ea neputînd salva ceea ce, prin greșeli mai mari sau mai mici, se compromisese pînă în după-amiaza zilei de 28 martie (cînd s-a jucat la Bologna) ! Deși învingători de această dată, olimpicii români au ratat calificarea la Los Angeles, unul dintre obiectivele majore ale fotbalului nostru neputînd fi îndeplinit.

Pînă să ajungem la cauze, la cîteva dintre ele (vom reveni cu o analiză amănunțită după 18 aprilie), să notăm că eșecul s-a produs în condițiile în care, din 5 partide (în ordine, 1—4 cu Iugoslavia la Belgrad, 3—0 cu Olanda la Rîmnicu Vîlcea, 0—0 cu Olanda la Utrecht, 0—0 cu Italia la Brașov, 2—1 cu Italia la Bologna), echipa antrenată de Gheorghe Staicu a adunat 3 puncte din deplasare și a cedat unul acasă, realizînd +2 în așazisul clasament al adevărului. Nici foarte bine, nici foarte rău, dar insuficient pentru calificare ! Asta e clar, după cum clar ni se pare, judecînd lucrurile cu realism, cu obiectivitate, că înfrîngerea de la Belgrad, în prima întîlnire (pentru noi), a atîrnat greu în balanța socotelilor finale, toate eforturile depuse după aceea, și n-au fost mici (echipa olimpică a participat, în iarnă, la un stagiu de pregătire în Olanda, alături de lotul reprezentativ 'A), și n-au fost puține, neputînd îndrepta acel „pas greșit". Dacă, de pildă, în drumul ei spre Paris, încununat de succes, spre satisfacția tuturor iubitorilor fotbalului românesc, echipa națională a putut surmonta chiar pierderea unui meci pe teren propriu (cu Cehoslovacia), acest lucru a fost posibil datorită unui număr mai mare de șanse (4 adversari în grupă) și a unui echilibru apropiat al valorilor (pe rînd, Suedia, Cehoslovacia și România candidînd la cîștigarea seriei). Soarta olimpicilor a fost, din aceste puncte de vedere, mai ingrată. O Olandă fără veleități și o Italie prea crudă (dovadă rezultatele) n-au putut emite pretenții și bătălia pentru calificare s-a redus la un „duel" Iugoslavia — România, pe care „plavii" l-au tranșat îndeobște prin victoria de proporții de la Belgrad. Startul mai bun le-a permis iugoslavilor să se desprindă în cîștigători, pentru că, chiar dacă ei ar fi încheiat la egalitate confruntarea din Olanda (în care gazdele, după afirmațiile lui Gheorghe Staicu, care a asistat la meci, n-au folosit 6 titulari !), olimpicilor noștri le-ar fi fost absolut necesar, în 18 aprilie, un succes la 4 goluri diferență ! Greu de realizat, dacă nu imposibil.

Atunci, la Belgrad, mai zicem o dată, s-a pierdut calificarea ! Din vina cui ? În parte, da, datorită portarului Speriatu, care a primit 3 goluri de începător, dar ar fi greșit, și neloial, să spargem toate oalele în capul lui Speriatu ! În meciul acela, vă mai amintiți ?, Staicu a trimis în teren o formație alcătuită fantezist și în pripă (Speriatu — M. Marian, Cazan, Solomon, Stredie, Bărbulescu, Pană, Irimescu, Donose, Majaru, Șoiman, Iordache, Radu II), el neputînd beneficia de serviciile internaționalilor A (pe care i-a primit mai tîrziu) Lung, Ungureanu, Balint, Mulțescu, Coraș ș.a., reținuți în aceeași zi, 30 martie 1983, de Mircea Lucescu pentru un amical (tot cu Iugoslavia) încheiat, și el, prost : 0—2 la Timișoara ! E, deci, culpabil Lucescu ? Îndrăznim să zicem că numai în măsura în care, la acea oră, directorul tehnic al federației exprima, prin actul său de a reține jucătorii, mentalitatea existentă la F.R.F. și C.N.E.F.S. : totul pentru europene ! Logic, C.E. reprezentau obiectivul numărul 1 al fotbalului nostru (atins printr-un efort colectiv plin de strălucire) și mai intra în discuție, să spunem lucrurilor pe nume, și dorința antrenorului național, tehnician harnic și competent, lucid și curajos, de a arăta ce poate. Atitudine normală, nimic de zis. Numai că chiar și în aceste condiții, în care lotului A i s-a creat, pe toate planurile, cel mai bun cadru de pregătire, ca să nu utilizăm termenul ideal (stagii de pregătire în străinătate, meciuri de verificare în cele mai îndepărtate colțuri ale Europei, întreruperi ale campionatului etc.), se cuvenea ca și celui olimpic să i se acorde mai multă atenție. Cum s-a întîmplat, de pildă, la Utrecht, unde Lung, Ungureanu și ceilalți au intrat în echipă, și după aceea, cînd olimpicii s-au antrenat, în iarna acestui an, alături de membrii lotului reprezentativ, în Olanda. Dar pînă la Utrecht ? ! Un singur turneu, în Bulgaria și Grecia, cu parteneri de mîna a doua (indulgent vorbind) și, înaintea fiecărui meci, doar 3 zile pentru pregătiri, incluzînd aici și deplasarea ! Să fim bine înțeleși : nu lotului reprezentativ i s-a dat prea mult ! Celui olimpic i s-a dat, la început, prea puțin !

Să nu se fi crezut fotbalul nostru capabil să lupte, cu șanse egale, pe două fronturi ? Poate că da, poate că nu. Sigur că dovadă de necontrazis, el s-a trezit (în privința olimpicilor) înainte de Utrecht, adică în plină „campanie" pentru Paris. Și era, repetăm, normal să se întîmple așa, din moment ce tricolorii, între primii 8 pe continent în 1972 (cînd numai barajul de la Belgrad, 1—2 cu Ungaria, i-a împiedicat să intre în semifinalele C.E.), n-au mai evoluat pe scena olimpică din 1964, de la Tokio. Numai că legile fotbalului sînt, cine nu știe ?, aspre : a fost suficient „accidentul" de la Belgrad (agravat de 0—0 de la Brașov) pentru ca toate strădaniile ulterioare să se dovedească inutile. Un lucru rămîne, la spartul tîrgului, evident : cu mai multă prevedere, cu un plus de chibzuință, de cîntărire lucidă a oportunităților, manifestate în prima parte a bătăliei pentru J.O., situația putea fi alta. Nu trebuia să ajungem în postura, deloc plăcută, de a sta „la mîna" rezultatelor, nădăjduind să joace Olanda pentru noi ! Cum îți așterni, așa dormi, zice un vechi proverb românesc, iar el e cît se poate de valabil, iată, și în fotbal. Poate că „lecția" amară a Belgradului ne va servi într-o zi, ăsta e primul lucru la care ne-a mai rămas să sperăm după ratarea unui obiectiv care ni s-a părut mai dificil decît a fost !

În ceea ce-l privește pe Gheorghe Staicu, tehnician tînăr, căruia i s-a încredințat echipa olimpică tocmai spre a confirma, nici el nu poate fi scutit de critici. I-am reproșa, ca element hotărîtor, lipsa de consecvență în alcătuirea formațiilor pe care le-a trimis în teren. Dacă o astfel de comparație se impune, Lucescu a rulat 26 de jucători în 2 ani (cît au durat calificările pentru Paris) și 8 meciuri, Staicu a avut nevoie de 31 (!!) pentru exact un an (30 martie 1983 — 28 martie 1984) și doar pentru 5 partide ! După Belgrad, de pildă, a renunțat la 9 jucători (M. Marian, Cazan, Solomon, Stredie, Pană, Donose, Majaru, Iordache, Radu II), dar l-a păstrat, paradoxal, pe portarul Speriatu ! El a convocat, pentru Rîmnicu Vîlcea, alți 10 (Telespan, Stancu, Iovan, Bogdan, Balint, Movilă, Coraș, Cîrțu, Gingu, Văetuș), făcînd o concesie spectatorilor locali prin cooptarea lui Telespan și Gingu, ambii, după aceea, deși partida a fost cîștigată cu 3—0, scoși din lot. După ce, în Olanda, i-a putut utiliza (în sfîrșit !) pe Lung, Ungureanu, Mulțescu și Hagi, Staicu a continuat să caute (ce ? !, pînă cînd ? !), să ezite, apelînd la Lăcătuș și Geolgău (la Brașov), respectiv, la Zare și Dragnea (la Bologna) ! Pînă la urmă, un singur fotbalist, craioveanul Irimescu, a jucat toate cele 5 partide (Bărbulescu, Stancu, Iovan, Coraș cîte 4), pe cînd alți 15 au trecut prin echipă pentru un meci sau (Donose, Majaru, Lăcătuș, Geolgău ș.a.) numai pentru cîteva minute ! În aceste condiții, nu-i de mirare că selecționata olimpică n-a avut, între altele, omogenitate și coeziune, adică tocmai acele calități de care au dat dovadă, din plin, tricolorii lui Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu în meciurile preliminariilor C.E.

O lipsă de interes și mai multe ezitări ar fi, ca să rezumăm, principalele cauze ale ratării echipei olimpice. Dar asupra acestui eșec, tocmai pentru a învăța din el, vom mai reveni.

★

Aflăm cu puțin înainte de a intra în tipar că la Oradea, în cel de al doilea meci disputat de juniorii noștri cu selecționata Ungariei, în cadrul preliminariilor Campionatului european I, am pierdut cu 0—2. Deci, echipa n-a mai rezistat nici pînă în minutul 79, așa cum a făcut în urmă cu două săptămîni la Budapesta, cînd a primit gol în ultimul minut de joc. Și aproape de terenul de la Oradea, dacă federația s-a gîndit să organizeze întîlnirea în altă parte decît la București, de ce n-a ales, totuși, un oraș care se bucură mult mai puțin de întîlniri sportive internaționale, cum ar fi, de pildă, Medgidia, care beneficiază printre altele și de un stadion splendid?

OVIDIU IOANIȚOAIA

FAIR PLAY

„Îmblînzirea" unei federații

Amîn promisiunea făcută în numărul trecut, pentru a relata despre competițiile europene intercluburi la handbal, care abia s-au încheiat. Pe tabelul de onoare figurează din nou o echipă românească : formația feminină Chimistul Rm. Vîlcea, pregătită cu competență și pasiune de mult încercatul, excelentul antrenor Constantin Popescu. Au trecut 20 de ani de cînd handbalistele noastre nu au mai cîștigat un trofeu continental. Poate că performanța chimiștelor vîlcene va fi începutul unui reviriment al handbalului feminin românesc și la nivelul echipei naționale, care nu ne-a mai bucurat cam de multișor cu o performanță mai acătării.

Se spune că baza echipei naționale o constituie campionatul. Dar ce se întîmplă în campionatul nostru ? Citîm din ziarul „Sportul" : „Starea disciplinară este îngrijorătoare în ultima vreme. La fiecare decizie a arbitrului, unul dintre antrenori sare ca ars și protestează. Apoi și sportivele ! S-a ajuns chiar la invinuiri grave, la insulte, la amenințări. Socotim că federația nu trebuie să se mai rezume doar la avertismente și sancțiuni... simbolice, ci să procedeze la aspra pedepsire a tuturor celor care fac handbalului o atmosferă insuportabilă".

Federația noastră de handbal era recunoscută ca forul sportiv românesc cel mai intransigent. Cele mai mici abateri de la regulament, de la conduită, de la etica întrecerii sportive erau prompt sancționate. Corectitudinea intrase în conștiința competitorilor, reprezentînd suportul de noblețe al handbalului nostru, energia care umaniza pe toți cei ce compuneau acea categorie diversă pe care o numim lumea handbalului românesc. Lupta pentru întîietate sportivă avea un fundament moral solid, chiar dacă în unele dispute se ajungea la momente de îndîrjire paroxistică pentru un gol, pentru o victorie. Nimeni nu devenea violent, nimeni nu trișa într-un fel oarecare pentru o „victorie cu orice preț". Tinerii și tinerele care intrau în echipele noastre de handbal învățau că o biruință în arenă obținută cu violență, cu furtișag, strivind principiile, călcînd peste onoarea adversarului și, mai ales, dezonorîndu-te pe tine, e tot atît de respingătoare ca o notă de școală obținută copiind, ca un furt nepedepsit, ca o grosolănie trecută cu vederea, ca trădarea unui prieten.

Stimați responsabili ai handbalului românesc, conducători, antrenori, educatori, nu renunțați la linia de principiu care înțelege sportul nu numai ca o fortificare biologică, ci și ca una morală, „ardeți cu fierul roșu" toate gesturile care ies din perimetrul spiritului sportiv. Învățați-vă elevii sau elevele că fair-play-ul trebuie să domnească, regulile fiind făcute pentru a fi respectate, că arbitrul este un personaj „tabu", că victoria nu este decît un mijloc și nu un scop care trebuie atins indiferent cum. Învățați-i că înfrîngerea nu este dezonorantă, că ea nu trebuie să ducă la pierderea rațiunii, a axului, a direcției etice. Și chiar dacă întîlnirile feminine au devenit în handbalul modern foarte „bărbătești", totul trebuie să aibă o limită.

CRISTIAN ȚOPESCU

TIMP LIBER

În viață poți regreta uneori doar un singur pas pe care fie că l-ai făcut, fie că nu ai avut curajul să-l faci

● Sus, într-o cabană, o problemă de conștiință ●

Jocuri de ape

* Odată cu caii au dispărut și cavalerii.
* Aurul din buzunare îl gonește pe cel din inimă.
* „Nu-mi place să fiu călcat pe coadă" — zise ursul.
* Caraghios lucru e să urci nenumărate trepte pentru ca să cazi la picioarele cuiva.
* În vederea ocupării postului, instituția a organizat un concurs de împrejurări.
* Numai un bou ar fi în stare să se ia în coarne cu leul.
* Să nu pronunțăm vorbe goale : stirnesc reverberații.
* Nu puneți mina pe conștiință : pericol de electrocutare !
* Eu am un principiu : lucrurile trebuie luate așa cum sînt — precizează hoțul.
* Și alăturea de drum e un drum.
* Zadarnic sperăm să găsim sirene în băltoace.
* La capătul degetului meu arătător se ating două lumi.
* Diferența dintre furnică și bou : furnica muncește, boul e muncit.
* Găina are gheare doar pentru ca să scormonească țărîna.
* Superbă femeie : are o gură de rai și un picior de plai.
* Decedatul fusese un om de viață.
* Doar vîntul iese învingător din luptele cu morile de vînt.
* Cu cheia succesului mai trebuie să și închizi cîte ceva.
* Gisca, așa proastă cum era, se descurca totuși : avea papagal.
* Dînd foc Romei, Nero și-a aprins paie în cap.
* O pasăre care vrea să intre în colivie, are mai puțin șanse de reușită decît una care încearcă să iasă.
* Copilăria și bătrînețea — extreme care se ating.
* Acvila din cușca grădinii zoologice simbolizează și ea libertatea ?
* Nu pentru oricine moartea înseamnă eternitate.

GIUSEPPE NAVARRA

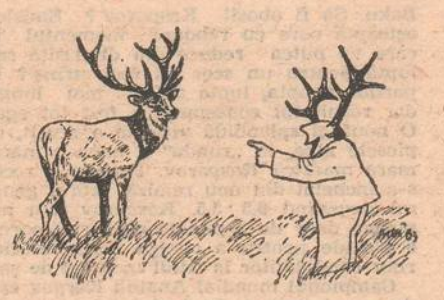

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU

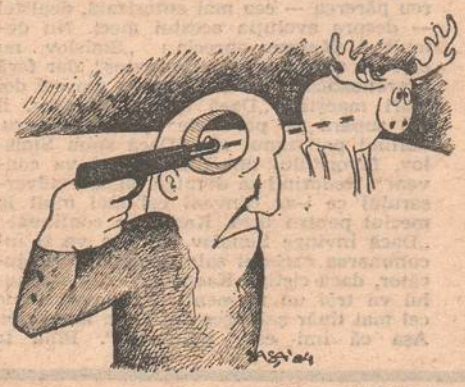

SAȘA MERȚ

TRAIAN BENȚA

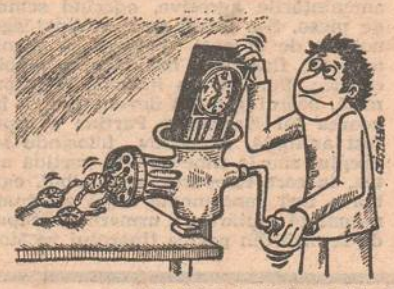

CRISTIAN MIHĂILESCU

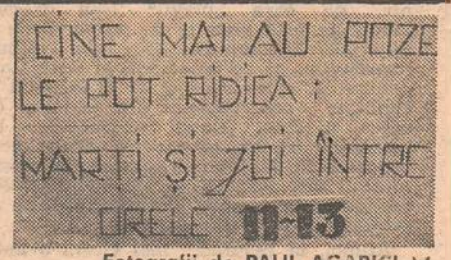

Fotografii de PAUL AGARICI

Debut la RACUL

Mititica publicitate

● Cumpăr piese Dacia 1300 : motor, caroserie, cutie viteze, scaune, parbriz. Cauciucurile au rămas.

● Supraveghez copil pînă la 1 an. Vorbesc franceza și orice altă limbă pe înțelesul lui.

● Pierdut la „Universitate" un ceas prețios între orele 16—17. Nu e prima dată.

● Cumpăr spărturi originale de Galle sau orice ciob de oală spartă. E și ăsta un hobby !

● Cumpăr Dacia 1300 nouă, grav accidentată. Aștept (provincia și mai ales începătorii).

● Vînd linie „Troley-Bus", stație stereo pe stînga și peste drum, boxe subsol, cască gura profesională de 3 ani. Aștept toată ziua, că altă treabă n-am.

● Meditez 7—8 ore pe zi la orice și la orice nivel, chiar și între etaje.

● Astăzi, Eduard, fiul nostru, împlinești șase luni. Lacrimi de bucurie ne udă hainele la gîndul că citind aceste rînduri,vei vedea ce părinți generoși ai și te vei schimba... singur.

● Vînd blănuri, diverse mărimi, convenabil. Cincizeci de lei șipca.

● Vînd convenabil statuietă Venus, mîinile rupte.

● Vînd ochelari auditivi, fără baterie. Sunați tare.

● Caut asociat pentru creștere animale. Exclus cioban.

● Vînd porumbei, numai de competiție. Aștept orice guțan.

● Vînd inel de aur suflat cu argint, la mijloc piatră ponce.

● Vînd pastile pentru deșteptat. Aștept somnorosii.

DANIEL MILITARU

Nota zero pentru... examinatori

Așadar, iată și excepții de la regulă. De data aceasta nu despre candidați nereușiți sau „ghinioniști", cum susțin unii, este vorba, ci, paradoxal, stupid, ciudat, cum vreți să-i ziceți, **o întreagă comisie de examinare „cade" la proba... corectitudinii.**

Curat-murdar ghinion — am adăuga noi, parafrazindu-l pe Caragiale, mai ales că trebușoara asta necurată s-a petrecut la Ploiești.

Pe scurt, despre datele esențiale ale problemei : cinci șoferi de la Autobaza nr. 4 Vălenii de Munte solicită examinarea lor, conform legii, pentru a li se acorda gradații superioare de retribuție.

Conducerea I.T.A. Prahova, apreciind ca întemeiate cererile celor cinci șoferi, procedează în consecință : numește o comisie de examinare, alcătuită din cinci oameni care nu ridică — pînă la proba contrarie — nici un semn de întrebare în privința competenței și, mai ales, obiectivității cu care trebuie apreciate cunoștințele celor ce candidau la trepte superioare de retribuire, stabilește locul și data examenului, indică materialul obligatoriu ce trebuie studiat de candidați și subliniază cu toată autoritatea condițiile strict obligatorii — exigență maximă, corectitudine desăvîrșită. Altfel, examenul ar fi o simplă formalitate, o bagatelă, pe care îl trece oricine și nu și-ar atinge scopul stimulator. Păi, nu ? !

„Aveți toată încrederea" — s-a angajat solemn în fața conducerii I.T.A., în numele întregii comisii, inginerul mecanic **Iulian Iosif.** Și, împreună cu șeful biroului personal, învățămînt și retribuire, **Constantin Mirică,** subinginerul **Florian Badea,** tehnicianul **Ștefan Stănescu** și mecanicul **Ion Adrian** s-au consfătuit, mai ales prin ochiade cu subînțeles, cum să se desfășoare examenul, cine să-i „prelucreze" pe candidați, care să fie „pretențiile" comisiei...

Sosește, în sfîrșit, și ziua mult... pregătită. Totul decurge ca după un scenariu, aproape impecabil regizat, încît cei neavizați să aibă impresia că examenul este cît se poate de serios. Elementele de atmosferă specifică, precum sobrietatea examinatorilor, pe de o parte, emoția candidaților, pe de altă parte, creează și ele iluzia că totul este în regulă.

Urmează însă punctul „forte" al acestei farse, neprevăzut în programul comisiei, descinderea unor ofițeri din serviciul economic al Miliției Județene Prahova, și din Miliția orașului Vălenii de Munte care aveau să-i surprindă pe examinatori în flagrant delict de **luare de mită,** suma de **7 000 lei** pe care o pretinseseră și o primiseră pentru asigurarea reușitei, ca și chestionarele completate inițial și distruse, ca necorespunzătoare, alături de cele completate cu contribuția efectivă a examinatorilor, fiind probe indubitabile de vinovăție.

Drept pentru care, întreaga comisie a fost reținută pentru cercetări, cazul fiind declinat ulterior procuraturii, în competența căreia intră cercetarea infracțiunilor de luare de mită.

Într-adevăr, curat-murdară atitudine din partea unor oameni care se bucurară de multă încredere.

MIHAI GROZAVU

Cronica șoselei

O întîmplare în pădure

„Ce s-a întîmplat acolo, sus, la cabană, își exprimă opinia directorul întreprinderii, iese din sfera circulației propriuzise. Este mai degrabă o problemă de conștiință, de răspundere civică, de omenie. Doar tragicul sfîrșit plasează întîmplarea și în domeniul legii.

E foarte adevărat că unitatea lor, formată în general din oameni tineri, harnici și ambițioși, obținuse în '83 și în primele luni ale lui '84 rezultate remarcabile. Performanța de a fi întrecut alte secții cu mari tradiții nu-i de colea și cei trei prieteni au avut un însemnat rol în aceasta. Cînd au plecat de aici, din municipiu, erau într-o stare euforică extraordinară. Se bucurau ca niște copii. Aranjaseră o petrecere la munte. M-au invitat și pe mine. I-am refuzat, nu pentru că nu mi-ar fi plăcut să respir puțin aer de munte și să beau și eu un pahar împreună cu ei, ci din pricina unor probleme care reclamau prezența mea la fabrică toată noaptea. Cînd de la canton m-a anunțat că mașina care a urcat ieri sus e căzută în pîriu, la „Vizuina vulpii", și e pe cale să fie dusă la vale de viitoarea apelor umflate, am rămas înmărmurit. Mă gîndeam că omul face vreo confuzie. „E chiar mașina inginerului Filip ?" „Asta-i bună, tovarășe director, parcă eu n-o cunosc. Doar aproape în fiecare duminică inginerul vine cu copiii în pădure. E vișinie la culoare și cu o dungă albă la mijloc". „Dar oamenii care erau în ea, unde-s, moș Vasile ?" „Nu-mi dau seama. Prin apropiere nu-i nici țipenie de om, iar pînă acolo nu pot ajunge, apa-i adîncă și din mașină nu se mai vede decît acoperișul".

„Neliniștit, am plecat într-un suflet la cabană. Între timp începuse să ningă, abia se vedea drumul. Am făcut mai bine de două ore. „Ce s-a întîmplat, moș Vasile, unde-s băieții ?" „Au plecat azi noapte. Să tot fi fost două, trei." Eu le-am spus : rămîneți, oameni buni, și dormiți aici. Unde vă duceți în bezna asta, pe drumul ăsta greu ? Aveți aici tot ce vă trebuie pentru dormit. Vă odihniți ca lumea și plecați dimineață. Mîine și așa-i duminică... Băuseră cam multișor. Le-a plăcut zmeurata mea". „Pînă la urmă, continuă interlocutorul nostru, s-a dovedit că mașina s-a prăbușit de pe drum în apă nu la „Vizuina vulpii", ci mai sus, cu vreo cinci kilometri. Parapetul podului rupt și urmele de cauciucuri în viraj spre dreapta arătau exact locul unde probabil șoferul scăpase mașina de sub control".

„Înainte de plecare, între ei a fost un pic de sfadă, spunea cabanierul, nu se înțelegeau care să conducă. Tovarășul inginer, proprietarul mașinii, susținea că nu e beat și poate să conducă el, ceilalți doi voiau să se urce ei la volan. Nu știu ce s-a mai întîmplat mai departe că mașina o lăsaseră jos, la șosea. Pînă aici au urcat pe scările de piatră, că nu-i drum de automobil. La plecare au luat-o pe scurtătura din pădurice. N-am avut cum să văd cine s-a urcat la volan". „Mai tîrziu l-am găsit pe inginerul Filip și pe tehnicianul Costin acasă la un pădurar, își uscau hainele". „Le-am spus colegilor că e firesc să conduc eu, spunea Filip, deoarece e mașina mea și în plus cunosc și drumul foarte bine. Ne-am clorovăit mult timp. Costin a renunțat la intenția de a conduce. Ilarie însă nu și nu, că el știe să conducă foarte bine. deși n-are încă permis, că e cel mai treaz dintre noi, iar în ce privește drumul, să nu ne facem probleme că a mai fost el pe-aici". „Și la urma urmei, ăsta e drum de pădure și nu public", zicea el. „Parcă pe un drum ca ăsta, nepublic, nu poți să ne omori !" „Costine, dacă tăceai, filozof rămîneai !", i-am spus eu mai tîrziu. De aici a început scandalul. Ilarie s-a simțit profund jignit. Era irascibil el și așa, d-apoi după ce și mai ales, cît băuse. L-am potolit cu greu. Fără să țină cont de protestele noastre s-a instalat la volan. Aici am greșit noi profund. N-am avut tăria să-l împiedicăm să conducă mașina și să ne întoarcem apoi toți la cabană. Nu-l mai văzusem niciodată la volan și nici nu eram sigur dacă cunoaște drumul. Al doilea moment de cumpănă, de fapt momentul hotărîtor, a fost atunci cînd eu și Costin ne-am dat seama că mașina merge șerpuit, dintr-o margine în alta a șoselei. De cîteva ori era cît p-aci să ne bage în șanț ori în copaci. Mă gîndeam că mai la vale, pe șosea, sînt mai multe pericole. Prăpastii, ba în stînga, ba în dreapta, curbe în loc, șleauri. „Ce ne facem, Costine?" îl întreb pe colegul meu așezat în spate . „Eu nu mă bag, n-ai văzut ce mi-a făcut la plecare ?" „Cum adică nu mă bag, cînd îi vorba și de viața lui, îmi spuneam eu. Curioasă concepție și la Costin ăsta. Mașina era a mea. Eu trebuia să acționez. Mie mi-a lipsit curajul și forța de a-l determina pe Ilarie să oprească sub un motiv oarecare și a nu-l mai lăsa apoi să se urce la volan. Am mai mers circa un kilometru. Cum n-a observat curba largă la stînga, nu mi-am dat seama deși acum, treaz și lucid, îmi explic perfect ce s-a întîmplat. Mașina a perforat parapetul și s-a prăbușit de la șase metri în pîriu. Contactul cu apa rece ca gheața, adîncă pînă la gît, și bolovanii mari a fost groaznic. M-am zbătut să ies din mașină. Cu mare greutate, zgîriindu-mă de pietrele ascuțite, am ajuns la mal. Aici mi-am amintit de colegi. În jur, pe locul unde mă aflam, nu era nimeni. Mai tîrziu l-am zărit pe Costin, ieșise din apă pe malul opus. Era cert că dușul rece nu-i făcuse nici lui mare plăcere. Dar unde-i Ilarie ? Între timp mașina se deplasase destul de mult în aval. Apele vijelioase ale pîrîului, atît de cuminte vara, tindeau să acopere mașina. Fie ce-o fi, mă bag din nou în apă. Am ajuns la mașină. M-am luptat mult să deschid ușa care, îndoită, se încăpățîna să reziste, dar pînă la urmă a cedat. La volan, Ilarie, cu apa pînă la frunte, cu pieptul aplecat pe volan, nu dădea nici un semn de viață. Cu ajutorul cîtorva muncitori forestieri, veniți în grabă, am reușit să-l scot din autoturism. Medicii au constatat ulterior că omul murise prin înec."

După Codul penal, totul e mai mult decît clar. Vinovată e victima. „Conducere în stare de ebrietate și fără permis". Filip, posesorul Daciei vișinii, va răspunde pentru „Încredințarea volanului unui neposesor de permis."

Dar după legile nescrise ale omeniei, ale solidarității oamenilor în bine și pentru bine, autor moral al acestei nefericite întîmplări este și al doilea coleg, care putea de asemenea împiedica accesul la volan al lui Ilarie. Mai ales că și viața lui era în pericol, iar deznodămîntul nu era deloc greu de dedus.

VICTOR BEDA

A înţelege oamenii, apoi a înţelege lucrurile, pe urmă a înţelege ideile, aceasta e, de sus în jos, scara înţelegerii

UNIVERS

● Mărturisirile unui fost medic legist ● Din nou despre roboţii japonezi ●

Mondo umano?

Indicii şi probe

Înainte de a continua să prezentăm constatările şi opiniile dr. Thomas Noguchi pe marginea cazurilor deosebite pe care le-a avut sub „lupa" sa cită vreme a fost medic legist şef la Los Angeles, să facem loc şi unei întrebări firești pentru unii familiarizaţi cu evenimentele respective : de ce se referă la ele tocmai acum, la destui ani — chiar decenii — de la consemnarea acestora ? Dr. Thomas Noguchi n-a oferit un răspuns clar la aceasta, dar este limpede că volumul său de mare succes — Coroner — este scris de un om aflat la pensie, cu o anume distanţare adică de cazuri dar şi de eventualele urmări, dacă el s-ar fi aflat în exerciţiul funcţiunii sale, care s-ar putea dovedi uneori atît de delicată.

Să revenim însă la mult comentatul asasinat al lui Robert F. Kennedy. Arătam, cu un alt prilej, că pe medicul legist Noguchi l-au interesat firele de păr ce fuseseră rase din jurul plăgii de pe craniu şi apoi aruncate neglijent de cei care-l operaseră pe Bob Kennedy, încercînd să-l salveze. Într-adevăr, unul dintre colaboratorii săi apropiaţi va găsi aceste fire în chiar sala de operaţii, ele fiind adunate de personalul de serviciu din „Good Samaritan Hospital". „Cu mare grijă, asistentul meu le-a introdus într-un plic. Preţiosul păr regăsit, mi-am îndreptat atenţia asupra corpului", notează sec dr. Thomas Noguchi.

Desigur, nu vom stărui asupra detaliilor privind felul în care el a practicat autopsia lui Bob. Interesante mi se par, în schimb, constatările sale şi felul în care descrie rănile mai vechi — de pildă, el a descoperit chiar şi o veche fractură la picior pe cînd victima se afla la şchi — cît şi pe cele ultime, cele care-i provocaseră moartea. Despre prima dintre ei dr. Noguchi scrie : „Intrarea se găsea sub braţul drept, uşor în spate. Proiectilul traversase în diagonală şi ieşise mai jos de umărul stîng. A doua rană examinată se afla tot sub brat, la circa doi centimetri şi jumătate de precedenta, dar glontul traversase totul în profunzime şi se localizase la nivelul vertebrei cervicale".

Scotînd apoi un glonte deformat, de calibrul 22, acesta avea să fie considerat „primul indiciu tangibil, care a permis poliţiei să identifice arma". „Am fost mai puţin norocos cînd a fost cazul să determin traiectoria celui mai important glonţ, cel care cauzase moartea lui Robert Kennedy. Proiectilul intrase în craniu, la doi centimetri şi jumătate stînga de urechea dreaptă, în ceea ce se numeşte regiunea mastoidă şi se dezintegrase. A fost posibil să se analizeze fragmentele de metal pentru a se stabili că glontul era de calibrul 22. Dar mărimea lor nu permitea să se afirme că proiectilul fusese tras de pistolul lui Sirhan B. Sirhan. Aceasta însemna că era necesară descoperirea altor indicii materiale pentru a stabili dacă, da sau nu, Sirhan B. Sirhan era cu adevărat asasinul lui Bob Kennedy" Grija lui Noguchi nu s-a dovedit inutilă întrucît mersul cercetărilor a dus la noi indicii. Dar, unele dintre ele aveau să complice, imediat sau mai tîrziu, lucrurile. Să nu ne grăbim, însă.

DUMITRU CONSTANTIN

Depozitul ciudat

Dată fiind marea flexibilitate a funcţiilor roboţilor, este posibilă nu numai realizarea mai multor produse pe aceeaşi linie de asamolare, dar se poate, de asemenea, schimba, se pot realiza, fabrica repere, subansamble de modele şi forme diferite. Pe deasupra reţinem ceea ce bănuim cu toţii şi anume că robotul rămîne un ins deloc monstruos, el poate activa în condiţii de lucru grele, zgomotoase, la temperatură înaltă în mediu de umiditate şi de monotonie desăvîrşită. Avantajul său esenţial rămîne însă, orice s-ar spune, productivitatea pe care o asigură ca nimeni altul la cote. Mi se citează exemplul fabricii Fuji, care produce roboţi. Pe o suprafaţă de 20 000 de metri pătraţi fabrica îşi desfăşoară activitatea în două secţiuni principale — divizia producătoare de subansamble şi respectiv secţia de asamblare. Materialele sînt aduse din afară şi vor intra întîi prin depozitul automat de materiale. De la un post de control central se solicită în cantitatea şi sortimentaţia necesară materialele care, scoase din depozit, ajung în atelierele producătoare. Producţia este astfel organizată, încît practic aici lipsesc cu desăvîrşire lucrătorii, operatorii umani. Subansamblele sînt luate şi transportate în depozitele automate de aşteptare situate în cadrul fabricii de asamblare. Activitatea de producţie este programată să se desfăşoare 24 de ore din 24, în cursul nopţii aceasta avînd loc fără a fi nevoie de muncitori, cu excepţia a două persoane desemnate să supravegheze totul pe un monitor central. Iată modelul de fabrică, mi se spune, fără egal în lume.

Ştiind şi văzînd cît de bine stau la acest capitol, ştiindu-se în frunte şi fără posibilitate de a fi ajunşi prea repede din urmă, japonezii nu-şi refuză informaţiile care privesc pe principalii concurenţi. Ele sînt citate în diferite ocazii ca un element ce poate sublinia, o dată în plus, capacitatea lor de a fi găsit drumul sigur de succes. Că aşa stau lucrurile ne demonstrează şi faptul legat de nivelele de producţie din alte ţări. De cîte ori rostesc occidentalii motoul zilnic ce le este atribuit, de către japonezi fireşte, „haideţi să întrecem Japonia în domeniul roboţilor" ar fi greu de spus, dar cert rămîne un lucru : mari companii americane şi din alte ţări caută să prindă roata acestui proces declanşat în ultima vreme şi condus cu incontestabilă autoritate de Japonia. General Motors a cerut deja, a procedat deja, la angajarea unui număr de 600 de roboţi. Volkswagen utilizează în prezent 300 de roboţi şi zvonurile lasă să se înţeleagă intenţia de a investi în vederea adjudecării a altor 330.

Atenţia este concentrată asupra liniilor de asamblare din cadrul uzinelor. Statisticile îşi urmează implacabile cursul lor şi ţin să ne convingă, ceea ce nu este deloc greu, că pînă una-alta unii pot fi consideraţi, pentru multă vreme, ocupanţii locului întîi pe podium, celorlalţi, orice s-ar zice, nerăminîndu-le decît şansa locurilor următoare. Producţia Statelor Unite ar urma să ajungă în 1990 la nivelul de 23 000 de roboţi. Dacă această stare de lucruri deranjează sau nu, are puţină importanţă. Mi se pare mai demn de interes să citez pe directorul executiv al asociaţiei roboţilor industriali din Japonia care, întrebat ce au de gînd, a răspuns : „Oricum vă închipuiţi că nu putem sta pe scaun şi să nu ne pese". În ce măsură trebuie să privim roboţii industriali drept rivalii cinoşi ai muncitorului, în ce măsură prezenţa lor trebuie să stîrnească reale preocupări în rîndul celor care fac astăzi operaţiile spre care tinjeşte robotul Apariţia robotului industrial este legată fără doar şi poate de o inspirată decizie, dacă ne limităm doar la locurile de muncă foarte grele, la mediile inconfortabile pentru operatorul uman. Vom ajunge însă într-un viitor măsurabil ca robotul să prezinte o extindere pe măsura posibilităţilor noastre de a-l construi şi perfecţiona, de a încerca să măture totul din jur cu pretenţii totalitare ? Sînt, desigur, mulţi factori care pot da un răspuns în această privinţă.

NEAGU UDROIU

Străluc'rea şi amurgul bătrînu'ui linotip

Vingalacul tronase veacuri de-a rîndul, şi se părea că nimic nu-l putea clinti din poziţia sa. Iată însă că la 3 iulie 1886, în tipografia ziarului „New York Tribune" a intrat în funcţiune o maşină ciudată : în loc de litere, culegea rînduri, şi încă cu o viteză mult mai mare decît cea realizată prin culesul manual. Redactorul şef W. Haid era în al nouălea cer. Foarte repede linotipul a devenit cea mai răspîndită maşină tipografică. Inventatorul ei, O. Mergentaler, originar din Germania, a fondat o întreprindere şi a trecut la producţia de serie ; el izbutise acolo unde dăduseră greş peste două sute de constructori şi editori — printre care şi Mark Twain —, în încercarea de a înlocui culesul manual cu cel efectuat de maşină. În 1889 inventatorul şi-a perfecţionat maşina, care izbutea acum să dea un randament de patru ori mai mare decît culesul manual. Ziarele s-au ieftinit simţitor, tirajele s-au mărit. Însă după vreo şase decenii de domnie absolută, fără concurenţă, a intrat şi linotipul în faza amurgului său. În anii '50 a fost pus la punct un nou mod de culegere tipografică — fotoculegerea. Progresul deosebit care s-a obţinut în ultima vreme în domeniul tehnicii electronice de calcul a făcut ca linotipul să-şi piardă treptat poziţiile, fiind folosit din ce în ce mai puţin. Fapt semnificativ pentru destinul bătrînei maşini de cules (peste doi ani se împlineşte un secol de cînd a fost inventată) : la 31 decembrie 1976 linotipul a fost scos din producţia firmei „Mergentaler".

Înecatul readus la viaţă

Dîndu-se cu sania pe gheaţa lacului Michigan, Jimmy Tontlevitz, un băieţel în vîrstă de patru ani, a căzut într-o copcă şi a intrat sub gheaţă, de unde a fost scos abia peste o jumătate de oră. Copilul nu mai respira, inima nu-i mai bătea. Se părea că nu mai e nimic de făcut. Şi totuşi micuţul Jimmy a fost readus la viaţă. Autorii acestei performanţe sînt medicii de la spitalul de copii din Chicago. Ei au declarat că în acţiunea lor de salvare i-a ajutat înainte de toate descoperirea cu cîţiva ani în urmă a aşa-numitului „efect de scufundare". Acest efect, care se manifestă cu pregnanţă la foci şi la alte animale, apără creierul şi inima în cazul unei cufundări neaşteptate în apă. Lui Jimmy i-a fost de folos şi faptul că apa era foarte rece, aproape îngheţată, întrucît temperaturile joase reduc necesităţile de oxigen ale organismului şi, ca urmare, leziunile ireversibile ale creierului apar cu întîrziere.

Calculatorul peţitor

Cinci firme japoneze specializate în tranzacţii matrimoniale au ajuns la concluzia că cel mai mare randament în găsirea perechii potrivite şi deci în întemeierea de căsătorii fericite îl dau... computerele. Ca urmare, ei au pus — firesc, contra unei sume corespunzătoare — calculatoarele electronice la dispoziţia persoanelor singure care doresc să-şi întemeieze un cămin. Pînă în prezent, în fişele acestor agenţii s-au adunat deja 150 000 de candidaturi. Datorită „înţelepciunii" computerelor au fost încheiate peste 3 000 de căsătorii. Fiecare candidat (candidată) la viaţa în doi trebuie să răspundă la un chestionar cu întrebări referitoare la diferite aspecte ale persoanei şi situaţiei sale : caracter, preferinţe, concepţii, poziţie socială, situaţie materială ş.a.m.d. La unul din punctele chestionarului, cel privind venitul anual, candidatul poate răspunde numai pe bază de document, semnat şi ştampilat. Computerul refuză să efectueze calculele dacă venitul anual al celui ce vrea să se fericească prin căsătorie este sub un anumit plafon.

De pe toate meridianele

Centurile salvatoare

După cum a comunicat Ministerul Transporturilor din Marea Britanie, în primele opt luni de zile de cînd se aplică legea cu privire la obligativitatea purtării centurilor de salvare de către cei ce stau pe scaunele din faţă ale automobilelor, au fost preîntîmpinate 4 500 de accidente serioase, în care ar fi putut să-şi piardă viaţa 350 de oameni. Aceasta este partea bună — şi, desigur, şi cea mai consistentă — a afacerii. Căci, în acelaşi timp, la conducătorii auto avînd centuri de siguranţă s-a observat o scădere a vigilenţei la volan, pe spinarea bieţilor pietoni. Şoferii au sentimentul că securitatea în plus pe care le-o oferă centura se răsfrînge automat şi asupra celor ce merg pe jos. Din această cauză, numărul pietonilor şi al bicicliştilor loviţi de automobile a crescut în această perioadă cu 3 la sută.

„Jiguli" cu propulsie electrică

Uzinele de automobile din oraşul Togliatti (U.R.S.S.) au realizat primul autoturism cu propulsie electrică, „VAZ-2801". Un lot din aceste automobile a şi intrat în exploatarea de probă în cadrul unităţii experimentale din Moscova. „Electrojiguli"-ul are o deplasare autonomă, într-un oraş, de 80 de kilometri, viteza este de 60 de kilometri pe oră iar capacitatea — 240 de kilograme.

Numai pentru p'etoni

Printr-o hotărîre a forurilor de resort, strada Arbat va fi prima arteră din Moscova rezervată exclusiv pietonilor. În consecinţă, circulaţia maşinilor pe această stradă va fi interzisă, va dispărea delimitarea arterei în trotuare şi partea carosabilă. Toate faţadele clădirilor vor fi renovate, se vor deschide noi restaurante, săli de expoziţie, magazine. Printre altele, aici va fi amplasat Muzeul „Vechiul Arbat".

ION D. GOIA

Lumea se amuză

Roza vînturilor

César Vallejo (Peru)

Clipa cea mai importantă a vieţii

Un om spunea :
— Clipa cea mai importantă a
vieţii mele
a fost bătălia de la Marna cînd
m-au rănit la piept.

Alt om spunea :
— Clipa cea mai importantă a vieţii
mele
a fost în timpul unei inundaţii din
Yokohama
din care am scăpat printr-o minune
adăpostindu-mă sub acoperişul
unui magazin de vopsele.

Şi alt om spunea :
— Clipa cea mai importantă a vieţii
mele
se petrece cînd dorm în cursul zilei.
Şi altul spunea :
— Clipa cea mai importantă a vieţii
mele
s-a desfăşurat în timpul marii mele
singurătăţi.

Şi altul spunea :
— Clipa cea mai importantă a vieţii
mele
a fost arestul meu într-o închisoare
din Peru.
Şi altul spunea :
— Clipa cea mai importantă a vieţii
mele
e-atunci cînd îl zăresc pe tatăl meu
din profil.

Şi ultimul om spunea :
— Clipa cea mai importantă a vieţii
mele
încă nu a sosit.

În româneşte de
PETRE STOICA

După prima confruntare cu multiplii performeri din Liverpool, încheiată la diferență minimă, fotbaliștii dinamoviști își păstrează șansa de a intra în finala Cupei Campionilor Europeni

Lupta a fost frumoasă. Și lupta continuă!

Trei dintre combatanții de bază ai formației dinamoviste : Ionel Augustin, Ion Marin, Mircea Rednic

Calificarea se va decide la București!

De la trimișii noștri speciali, Nicolae Cristache și Ovidiu Ioanițoaia

LIVERPOOL, 11 aprilie (prin telefon) : Intîlnind nu doar cea mai galonată formație britanică, cu trei cupe ale campionilor europeni și cu 14 titluri naționale (primul cucerit în 1901), ci și liderul la zi al redutabilei Ligi engleze, Dinamo București a făcut aici, la Liverpool, un meci foarte bun și a lăsat o impresie deosebită. Dealtfel, unul dintre ziariștii italieni care a urmărit la fața locului întîlnirea Liverpool—Benfica, Antonio Corbo de la „Corriere dello Sport", ne spunea că evoluția campioanei noastre s-a ridicat peste nivelul celei a echipei din Lisabona, jucătorii români acționînd cu mult sînge rece, cu dezinvoltură, arătîndu-se egali, îndeobște în repriza secundă, prestigioșilor lor adversari. Așa a și fost. Fotbaliștii noștri, chiar dacă n-au lăsat la cabine tracul, acuzînd o oarecare perioadă de acomodare cu jocul în forță, la limita regulamentului, ai britanicilor, s-au dăruit în mod exemplar, s-au bătut cu abnegație pentru fiecare minge și, în final, au obținut un rezultat care lasă larg deschise porțile calificării. Meciul, ca și celelalte din actuala ediție a C.C.E., a fost aspru, bărbătesc, dar campionii noștri s-au achitat cu ambiție și inteligență de toate sarcinile primite. Linia de fund n-a comis decît o eroare, cea din minutul 25, cînd, eulmea, cel mai scund dintre atacanții englezi, Lee, un fel de Ball în actualitate, a izbutit să plaseze o lovitură de cap care a adus singurul gol al întîlnirii. În rest, atît Nicolae, cît și Andone și, mai ales, Ion Marin, acesta din urmă parcă la meciul vieții sale, au alcătuit un „baraj" de netrecut, Ian Rush, golgeterul Ligii engleze, cu 23 de goluri, fiind făcut inofensiv. Dacă Stănescu, care a muncit enorm, a mai greșit pe ici pe colo, Rednic a fost și el, alături de Ion Marin și Augustin, unul dintre „eroii" partidei. Să nu se înțeleagă, lăudînd apărarea, că Dinamo n-a făcut altceva aici decît să se baricadeze în fața porții lui Moraru ! Nu, depășind toate obstacolele (între care absența îndelungată a lui Mulțescu, diferența de fus orar, lățimea neînchipuit de mare, la limita superioară a regulamentului, a terenului de joc, presiunea unei galerii asurzitoare etc.), campioana noastră a avut prelungi momente de dominare, arătîndu-se superioară formației din Liverpool prin gîndirea tactică și prin tehnică. Nu ne rămîne decît să spunem că cele mai mari ocazii de gol au fost trecute în contul oaspeților. În minutul 19, scăpat singur, Augustin a executat un sprint de 30 de metri și numai stîlpul din stînga porții l-a salvat pe Grobellar ! La un pas de egalare s-a găsit Orac, în minutul 54. Din păcate, voleul lui, la o centrare de pe dreapta a lui Țălnar, n-a avut precizia necesară într-o situație în care portarul englez era bătut ! Marcajul jucătorilor noștri, atît om la om, cît și cu respectarea zonei, a fost necruțător. Dinamo a jucat însă și pentru spectacol, fiind aplaudată uneori la scenă deschisă. Supravegheați pe toată durata partidei, atacanții din Liverpool, care de care mai faimos, n-au izbutit să-și creeze obișnuitele „capete de pod" la marginea careului mare, mulțumindu-se, în prima repriză cu o presiune fără orizont. În această parte, e adevărat, gazdele au forțat spre poarta lui Moraru, obținînd patru cornere (la zero), dar atît. În carnetul nostru nu se află trecută nici o ocazie de gol pentru Liverpool ! După reluare, căpătînd și mai multă cutezanță, Dinamo s-a instalat, minute în șir; în suprafața adversă de teren, raportul de cornere fiind edificator în această parte a jocului : 5—2 pentru oaspeți. O oarecare neșansă, mai ales la ocazia lui Orac, i-a împiedicat însă să egaleze, un draw fiind, după părerea noastră, mai aproape de adevărul celor petrecute în teren.

La conferința de presă de după meci, antrenorul Joe Fagan îl acuza pe jucătorii români de intervenții dure ! L-am înțeles, omul căuta să scuze diferența minimă înscrisă pe tabela de marcaj. Chiar dacă fotbaliștii noștri au primit patru cartonaje galbene (Andone, Ion Marin, Nicolae, Iamandi), ei n-au făcut altceva decît să le răspundă englezilor în maniera lor și ne vedem obligați să afirmăm că, împărțind atîtea avertismente, arbitrul elvețian Daina a manifestat o exigență exagerată. De pildă, Ion Marin a primit un cartonaș galben pentru o imaginară tragere de timp ! Am greși însă dacă, din nou în relație cu declarațiile lui Fagan, n-am restabili adevărul : chiar dacă prea aspru în privința cartonașelor, Daina a fluierat în general corect și a știut să-și păstreze calmul în momentele în care o tribună furibundă cerea, aproape la fiecare fază, penalty-ul salvator ! Da, dinamoviștii au comis 13 faulturi. Dar nici cei din Liverpool nu s-au lăsat mai prejos, fiind sancționați de 12 ori ! În ceea ce privește duritatea, mai degrabă fotbaliștii români ar avea de ce să se plîngă. Movilă a trebuit să fie schimbat din cauza unei duble fracturi de maxilar, provocată de Souness, iar Orac și Dragnea au părăsit terenul schiopătînd !

Mai zicem o dată : respectînd cu strictețe „lecția" tactică (din nou jos pălăria în fața antrenorilor Nicușor și Dinu, competenți și realiști), angajîndu-se cu multă voință și putere de sacrificiu la fiecare balon, bătîndu-se fără menajamente pentru fiecare metru de gazon, jucătorii români au făcut o partidă bună, la nivelul celeia înregistrată împotriva lui Hamburg, în deplasare. Cu toate astea, întîlnind un adversar extrem de puternic, la propriu și la figurat, fiind urmăriți și de neșansă, ei au părăsit terenul învinși. În aceste momente, dincolo de satisfacția pe care ne-au produs-o, nouă, celor prezenți aici, ca și sutelor de mii de iubitori ai fotbalului românesc, trebuie să judecăm că un meci pierdut rămîne, din păcate, un meci pierdut. Dar el, chiar și în aceste condiții, a venit să sublinieze că Dinamo are la această oră cu adevărat o clasă europeană și că nu trebuie să se teamă nici măcar de o „firmă" de talia lui Liverpool. Calificarea în finală, un vis la care altădată nici nu îndrăzneam, se va decide la București ! Asta nu înseamnă că fotbaliștii noștri o au de pe acum în buzunar. Un astfel de meci durează, se știe, 180 de minute. Acasă însă, în fața propriilor suporteri, Dinamo va avea, sîntem convinși, capacitatea să remonteze handicapul minim de la Liverpool și să facă, din nou, dovada marilor sale calități, pășind spre Roma. Acum, cînd transmitem aceste rînduri, și cînd la București a trecut de mult de miezul nopții, televiziunea engleză reia faze din partidele cupelor europene, insistînd asupra rezultatului strîns consemnat la Liverpool și arătînd destulă prudență în ceea ce privește partida retur. Chiar dacă această înfrîngere nu se cuvine privită ca o victorie, ea conține, nădăjduim, premisele, pe care campionii noștri le pot valorifica printr-o mobilizare a tuturor resurselor de care dispun —, ale unui succes ce ar aduce pentru prima oară o echipă românească de fotbal într-o finală continentală. Atît pentru astăzi, vom reveni.

Declarații după meci

Dumitru Nicolae-Nicușor :

Chiar dacă am abordat întîlnirea cu o oarecare lipsă de încredere în forțele noastre, ne-am revenit după pauză și am avut momente foarte bune, adesea superioare celor ale englezilor. Sînt mulțumit de rezultat și de prestația echipei. Consider însă că rezultatul de astăzi nu trebuie să ne facă să ne considerăm calificați. Păstrăm o șansă reală pentru finală, dar trebuie să găsim mijloace s-o transformăm, la București, într-o victorie la două goluri diferență.

Cornel Dinu :

Cred că am jucat mai bine decît la Tbilisi, jucătorii aplicînd sarcinile tactice trasate la cabină. Ei au știut să taie ritmul de joc al englezilor, extrem de rapid la început, pasele realiste între componenții liniei de fund, ca și atacul cu trei vîrfuri, surprinzîndu-i pe adversari. În ceea ce privește returul, cred că deținem o șansă importantă de a ne califica.

Joe Fagan :

N-am ce le reproșa băieților ! Aș fi fost, desigur, fericit cu 2—3 goluri diferență, dar m-am văzut obligat să mă mulțumesc și cu 1—0. Dinamo e o echipă tare, care a jucat fizic neașteptat de bine. Dintre componenții ei, l-aș remarca în primul rînd pe Augustin, dar nu i-aș uita pe Ion Marin și pe Rednic. Calificarea se joacă !

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : PROBLEMELE OMULUI (**Răzvan Bărbulescu**, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30 ; audiențe — 25 58) ; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII **Cornel Nistorescu**, Ilie Purcaru, Nicolae Grigore, Ion D. Goia, Dumitru Constantinescu — 25 66) ; PROBLEMELE CULTURII (**George Arion**, Adrian Dohotaru, Horia Pătrașcu, Victor Nițâ — 14 57) ; PROBLEMELE NOULUI (**Ovidiu Ioanițoaia**, Oprea Georgescu, Liviu Timbus, Lionel Nițescu, Constantin Balacciu, Margareta Mureșan — 21 28) ; PROBLEMELE REVISTEI (**Dorin Gherghinescu**, Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53) ; secretar responsabil de redacție — **Nicolae Cristache** — 21 43 ; redactor șef adjunct — **Nicolae Arsenie** — 21 24 ; redactor șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136—137, telex 11 226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI 3 LEI

41 505